

DORU NASTASĂ

**SOLUȚIA ARGUMENTATIVĂ
A UNITĂȚII CREȘTINE**

**METODA ȘI ORGANIZAREA ARGUMENTATIVĂ
A DIALOGULUI ECUMENIC**

„Un Domn, o Credință, un Botez”

București - 2024

© Doru Nastasă

<https://www.unitateaortodoxa.ro>

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NASTASĂ, DORU

**Soluția argumentativă a unității creștine : metoda și organizarea
argumentativă a dialogului ecumenic / Doru Nastasă. – București :**

Smart Publishing, 2024

ISBN 978-606-068-079-6

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	7
I. Metoda argumentativă a dialogului ecumenic.....	15
1. Introducere	15
2. De ce argumentul ortodox nu este înțeles și asumat de catolicism și de protestantism?	29
3. Cum ar trebui să arate un dialog ecumenic ortodox la nivel argumentativ?	35
4. Strategia de argumentare a argumentului ortodox, al întoarcerii în unitatea Bisericii, la Ortodoxie	39
5. Erori de argumentare în argumentarea teologică	45
5.1 Premise valide pentru un argument	45
5.2 Erori la nivelul premiselor argumentelor interconfesionale	50
5.3 Categoriile de argumente folosite în argumentarea teologică.....	54
5.4 Structura unui argument teologic, la nivelul categoriilor de argumente folosite	65
5.5 Erori la nivelul argumentării	66
5.6 Definițiile cele mai importante ale Noului Testament	69
6. Caracteristicile generale de argumentare ale argumentului ortodox	72
7. Metoda argumentativă a dialogului ecumenic.....	74

II. Organizarea argumentativă a dialogului cu catolicismul79

1. Poziția argumentativă generală ortodoxă, față de cea catolică 79
2. Diferența de poziție între eclesiologia catolică și ortodoxă, legată de dogma unității Bisericii și Sinoadele Ecumenice 81
 - 2.1 Simplificarea conceptuală a tezei 84
 - 2.2 Strategia de argumentare 86
 - 2.3 Conceptul major de divergență al tezei.
Problematizarea și argumentarea acestuia..... 86
3. Primatul vs. Sobornicitatea Sinoadelor Ecumenice. Decizia unică și unită a Bisericii este prin sobornicitate..... 103
 - 3.1 Simplificarea conceptuală a tezei 106
 - 3.2 Strategia de argumentare 107
 - 3.3 Punctul major de divergență al tezei unității Bisericii în unitatea decizională, *decizia prin unul sau prin toți*.
Problematizarea și argumentarea acestuia..... 113
4. Filioque vs. dogma treimică a Sinoadelor Ecumenice 139
 - 4.1 Simplificarea conceptuală a tezei. Ce dorim de la această teză? 140
 - 4.2 Strategia de contraargumentare ortodoxă pentru Filioque 144
 - 4.3 Discutarea contraargumentării ortodoxe pentru propunerea Filioque 148
5. Harul creat catolic vs. harul necreat ortodox 160
 - 5.1 Simplificarea conceptuală a tezei 160
 - 5.2 Strategia de argumentare 162
 - 5.3 Problematizarea și argumentarea tezei 163
6. Mărturia harului și a comuniunii în Ortodoxie și catolicism ... 165
 - 6.1 Strategia de argumentare 165
 - 6.2 Problematizarea și argumentarea tezei 166

7. Caracteristicile generale de argumentare ale argumentului catolic
167
8. Harta generală a argumentelor ortodox și catolic 169
9. De ce Ortodoxia trebuie să solicite Romei întoarcerea în unitatea
Bisericii, în unitatea Sinoadelor Ecumenice, la Ortodoxie?..... 183

III. Organizarea argumentativă a dialogului cu protestantismul 189

1. Poziția argumentativă generală ortodoxă, față de cea protestantă
189
2. Premisa argumentativă implicată a protestantismului: *teza catolică
este invalidă* 190
3. AntiScriptura protestantă vs. Scriptura ortodoxă..... 192
 - 3.1 Conceptul major de divergență. Problematizarea și
argumentarea acestuia..... 192
4. Sola-urile protestante vs. axiologia eclesiologică. Principiile
existențiale protestante, față de teza mântuirii în Biserică 194
 - 4.1 Simplificarea conceptuală a tezei 194
 - 4.2 Strategia de argumentare 195
 - 4.3 Conceptul major de divergență. Problematizarea și
argumentarea acestuia..... 196
5. Structura organizațională a Bisericii în protestantism vs. Ortodoxie
197
 - 5.1 Simplificarea conceptuală a tezei 197
 - 5.2 Strategia de argumentare 198
 - 5.3 Conceptul major de divergență. Problematizarea și
argumentarea acestuia..... 199
6. Caracteristicile generale de argumentare ale argumentului
protestant 200
7. Harta generală a argumentelor ortodox și protestant 201

IV. Necesitatea discutării soluției teologice a unității creștine într-un Sinod al Unității Creștine.....203

Bibliografie.....219

CUVÂNT ÎNAINTE

Întrebarea majoră a lipsei de unitate creștină este: de ce istoria nu a reușit să aducă această convergență dorită în creștinism? Astăzi răspundem la întrebările greșite legat de convergența creștină. Tocmai pentru că nu am articulat corect întrebările legate de această temă nu avem răspunsul corect la problema unității creștine. Astăzi trebuie să problematizăm mult mai precis locul în care este situată problema convergenței argumentului creștin.

Este problema convergenței situată în argumentare, analiză, comunicare, sau în integrare exterioară teologiei? Este soluția unității creștine în dogmatică sau în argumentare? Dialogul ecumenic este un exercițiu argumentativ, care are ca obiect informația dogmatică. Și deși dogmatica asigură informația și răspunde de semantica dogmatică, are doar un instrument limitat de argumentare. Rolul primordial în dialogul ecumenic îl are argumentarea, nu dogmatica. Dogmatica are un rol complementar. Dogmatica pune la dispoziție informația dogmatică și structurile istorice de argumentare, iar argumentarea instrumente de dezvoltare și extindere argumentativă.

Unde e complexitatea în dialogul ecumenic? Este în zona argumentativă a acestuia. Și trebuia rezolvată în Ecumenism complexitatea argumentativă a dialogului, nu doar confruntată semantica dogmatică istorică a fiecărei confesiuni, fără o evoluție în argumentare. Construcția ortodoxă argumentativă istorică nu este suficient de puternică și trebuie altfel consolidată și reconstruită. Dogmatica, fără un aparat de argumentare bine pus la punct, nu are o capacitate deplină de exprimare și convergență. Ortodoxia nu a consolidat istoric suficient de bine și formal discursul argumentativ. De aceea este nevoie astăzi de o abordare de argumentare mai

clară. O abordare argumentativă a dialogului ecumenic e necesar să fie adusă pentru soluționarea problemei unității creștine.

Astăzi este nevoie de o sinteză argumentativă generală asupra argumentării teologiei ortodoxe. Ce nu e cunoscut și discutat mai precis în dialog sunt diferite exerciții argumentative care trebuie articulate mai precis, la un nivel care să aducă vizibilitate mai mare asupra căii argumentative. Cumva astăzi în dialogul ecumenic trebuie spus teologiei să privească în altă direcție, decât în cea dogmatică, pentru soluționarea dialogului ecumenic. Trebuie spus teologilor că mai este nevoie de ceva la nivel de instrumente folosite pentru convergența creștină, decât instrumentul dogmatic istoric.

Volumul propune o metodă și organizare argumentativă pentru dialogul ecumenic. Zona care aduce o complexitate ridicată în dialog nu e cea dogmatică, unde dogmele discutate nu sunt atât de complexe încât să nu fie înțelese în dialog. Lucrarea încearcă să răspundă la câteva întrebări principale legate de argumentarea tezelor majore ale dialogului: *Cum este făcută argumentarea de fiecare confesiune pe fiecare teză?*, *Care este la nivel argumentativ punctul în care se duce discuția?*, și *Care este strategia de argumentare corectă pentru soluționarea divergenței pe fiecare punct?* Scopul cărții este să arate cum ar trebui făcută argumentarea ortodoxă în dialogul interconfesional, care este strategia de argumentare în fiecare teză majoră și de ce este nevoie de aceasta. Cumva astăzi poate este o nevoie mult mai mare de organizare argumentativă în dialogul ecumenic, decât oricând.

Argumentarea comună și argumentarea formală sunt două abordări posibile în argumentarea diferitelor teze teologice. Din punctul meu de vedere, pentru dialogul interconfesional este nevoie de o dezvoltare a unei extensii teologice în teologia ortodoxă,

extensie în direcțiile argumentare, analiză și comunicare, alături de câteva alte integrări externe, pentru a putea crește calitatea informației teologice până la un nivel de convergență. Ce avem nevoie astăzi pentru convergență este vizibilitate argumentativă, o calitate și o eficiență argumentativă mai mare, la nivelul informației teologice. Un dialog ecumenic ar trebui făcut pe un manual de argumentare aplicată în teologie și nu pe manualele clasice de teologie dogmatică, care sunt limitate la nivel de exercițiu de argumentare. Volumul urmărește cum sunt construite argumentativ tezele catolică și protestantă față de cea ortodoxă, și care sunt caracteristicile argumentative ale sistemelor teologice catolic, protestant și ortodox.

Argumentarea aplicată la teologie înseamnă organizarea informației teologice pentru vizibilitate argumentativă. Argumentarea este acea știință care pune la îndemână câteva instrumente pentru a facilita înțelegerea căilor argumentative diferite și a erorilor acestora, atunci când argumentele sunt greșite. Presupune dezvoltarea informației la câteva nivele, inclusiv la nivel vizual, pentru a se înțelege rapid circuitul informației teologice în argument, problemele pe ansamblu ale tezei, unde sunt diferențele în teze și cum sunt acestea justificate și acoperite în diferitele argumentări/argumente. Fără o hartă generală a argumentului actualizat al unității în Ortodoxie, pentru dialog, nu știi dacă se poate discuta de fapt argumentul ortodox în dialogul ecumenic. Dialogul interconfesional are nevoie de structurare a argumentului teologic la mai multe nivele, la nivel general și la nivel punctual. Înainte ca dogmatica să intre în discuție ar trebuie ca argumentarea să clarifice calea argumentativă propusă de fiecare confesiune.

Ce face argumentarea formală este să separe și să facă ordine în argumentare, să separe nivelurile de informație, de premise, de logică, de concluzii. Obiectivul volumului nu este un excurs larg în argumentare, ci doar punctarea strategiei de argumentare adusă de

fiecare confesiune în fiecare teză, limitările la nivel de argumentare formală, pentru a fi folosit direct într-un dialog ecumenic. Și asta trebuie făcut astăzi în dialogul ecumenic, să se aducă instrumente specifice de analiză, de argumentare. Pentru că asta trebuie să facem astăzi, să facem ordine în argumentare și să punctăm unde sunt diferențe, în ce nivel, premise, concluzii și logică, și cum ajungem la convergență.

Astăzi trebuie să finalizăm argumentativ aceste discuții teologice din istorie – cam asta este ce dorim să facem în dialogul ecumenic. Și nevoia nu este neapărat dogmatică. Dogmatic cunoaștem totul despre tezele diferitelor confesiuni creștine raportat la cea ortodoxă. Ce trebuie să facem în dialogul ecumenic e să vedem cum au fost obținute și dacă au fost obținute corect concluziile dogmatice. Și aceasta este o zonă de argumentare, nu o zonă dogmatică. Acești pași precursori discuției dogmatice, de organizare, de management, de analiză, de argumentare și în alte direcții, trebuie concretizați cumva, pentru a putea avea un exercițiu dogmatic complet, pentru ca un exercițiu dogmatic deplin și cu o capacitate de exprimare maximă să fie adus prin ajutorul acestor instrumente. Problema argumentativă din dialogul interconfesional este mult mai presantă și trebuie soluționată înaintea celei dogmatice.

Volumul încearcă să organizeze metoda argumentativă a dialogului ecumenic. Este un volum care propune organizarea argumentativă a informației pentru dialogul ecumenic, pe fiecare subiect major al dialogului. Pentru fiecare temă ar trebui alcătuită pentru dialogul ecumenic o scurtă prezentare, de câteva slide-uri, pentru a aduce vizibilitate și concizie discuției, pentru a aduce un focus maxim în argumentare, pentru a concentra discuția în punctul divergent în care de fapt se duce.

Volumul aduce o listă de capitole care ar trebui din punctul

meu de vedere să fie prezente în orice dialog, pentru a organiza discuția pe fiecare subiect, în mod productiv. Volumul propune o metodă pentru desfășurarea dialogului interconfesional. Aduce o structură de organizare într-o schemă de prezentare și organizare a informației din dialog. Pentru fiecare teză aduce o schemă de prezentare și organizare a dialogului, simplificând informația din fiecare subiect, simplificând și organizând argumentarea istorică, propunând o metodă mai simplă și în același timp mai eficientă de conducere a dialogului interconfesional.

Pentru dialogul ecumenic trebuie alt format de prezentare și discutare al informației teologice, alt format pentru structurarea informației dialogului, trebuie un format mai succint de prezentare și vizibilitate asupra diferențelor teologice și nu teze descriptive nesfârșite, în care nu înțelegi unde începe argumentarea, unde se termină, premisele, categoriile de argumente folosite, în care după jumătate de pagină ai pierdut firul argumentării. Ar trebui organizată informația în câteva slide-uri pentru fiecare temă, în care succint, pe fiecare pagină, să se prezinte obiectivele argumentative ale temei, simplificarea argumentativă a acesteia, categoriile de argumente, punctul sau conceptul în care tema e divergentă și cum se poate obține convergență pe acesta, care este argumentul dominant și cum se vede această dominanță a unui argument. Dialogul ecumenic este în esență un exercițiu de vizualizare în perspectivă a întregii informații esențiale ale unei argumentări și de concluzionare asupra acesteia – cam așa ar trebui să fie un dialog pe o teză teologică.

Lucrarea e gândită într-un format practic, pentru a fi folosită direct într-un dialog ecumenic, pentru a se înțelege ce informație trebuie(a) să apară într-un dialog, cum trebuie organizată vizual, care sunt informațiile și analizele cheie ale temei, care este cheia argumentativă care va aduce convergență. Dialogul ecumenic trebuie să aibă un set de informații primordiale legate de argumentare și nu

descrieri nefârșite, informații care să consolideze un argument general, o metodă de comparație a argumentelor, să scoată în evidență unul dintre argumente. Astăzi, după 2 milenii de dialog, avem nevoie de sinteze argumentative pentru a obține convergență, nu de exerciții teologice largi, în care se disipează orice efort de argumentare și se pierde firul argumentării, fără a mai putea fi recuperat.

De ce nu s-a făcut istoric această separare și acest exercițiu de argumentare? Pentru că o zonă exagerată de argumentare nu ne interesează de fapt atât de mult în teologie. Pentru că teologia e viață în primul rând. Iar efortul de argumentare pentru dialogul ecumenic este egal cu focus pe un punct specific, unde se duce lupta-divergența interconfesională și încercarea de obținere a convergenței pe el. Stilul teologic ortodox istoric e descriptiv-motivațional nu argumentativ-tehnic. Stilul teologic ortodox are ca sens motivarea actului de viață creștin, descrieri motivaționale, dar nu e un exercițiu de focus argumentativ formal. Și poate e mai bine așa, pentru că noi nu avem nevoie de teorii argumentative în Biserică, și o astfel de extensie e doar o necesitate funcțională a unui dialog și nu o necesitate de viață. Și trebuie înțeleasă și tratată ca atare. Construim o astfel de extensie doar pentru convergență externă, pentru o necesitate, nu pentru a o folosi extensiv în exercițiul de viață.

Dogmatica folosește un subset redus din instrumentul de argumentare formală. Însă trebuie să înțeleagă să îl folosească în mod corect. O astfel de lucrare argumentativă trebuia să fie pusă la dispoziție și teologilor protestanți și catolici în dialogul ecumenic. Ortodoxia trebuia să pună la dispoziție o metodă și organizare argumentativă a întregului argument ortodox, punctele principale dezbătute, caracteristicile generale la nivel de argumentare ale fiecărui argument interconfesional. *Or, o astfel de lucrare trebuia într-o formă sau alta să fi apărut în dialogul ecumenic. Este fundamentul dialogului ecumenic de fapt.*

O *catedră teologică a unității creștine și Ecumenismului* (fiind nevoie în dialogul ecumenic de o astfel de catedră, care să separe discuția despre problematizarea unității creștine și soluția teologică a acesteia și discuția despre soluția logică a convergenței creștine) trebuia să asigure un *curs specific de metodă a dialogului (argumentare formală aplicată)*, în care să fi tratat: 1. argumentare aplicată la dialogul interconfesional, metode argumentative necesare în dialog, 2. exemple și parcurgerea argumentativă a întregii teologii a dialogului, pentru a se înțelege argumentele dominante în discuție, strategiile de argumentare și metoda dialogului, 3. pentru a servi ca referință universală în dialog și altor confesiuni, pentru a deveni o bază de comunicare și argumentare universală, un limbaj comun al dialogului.

Volumul încearcă să acopere pe cât posibil aceste direcții legate de argumentarea în dialogul ecumenic, pentru a aduce necesarul pentru construirea unei extensii teologice pentru convergența dialogului interconfesional. Asta trebuie aplicat și implementat în dialogul interconfesional, o metodă și o organizare argumentativă.

Doru Nastasă,
București, 2024

I. METODA ARGUMENTATIVĂ A DIALOGULUI ECUMENIC

1. INTRODUCERE

De ce avem nevoie de o metodă argumentativă pentru dialogul ecumenic? Deoarece problemele dialogului stau în mare în argumentare, comunicare și analiză, deoarece este nevoie de mai mare vizibilitate argumentativă pentru convergență, susținută la fel, în analiză și comunicare. Unde trebuie rezolvate divergențele dialogului ecumenic este la nivelul argumentării. Iar aici deschidem o discuție despre argumentarea comună, care nu respectă nici un formalism de argumentare (adică argumentarea teologică istorică) vs. argumentarea formală, o argumentare care trebuie să respecte o anumită organizare a informației pentru argumentare, care trebuie să utilizeze un set specific de instrumente și tehnici de argumentare. Argumentarea formală folosește în mare reguli de argumentare specifice și știința argumentării.

Unde este *problema în dialogul interconfesional, care folosește în mare argumentarea dogmatică istorică?* Problema este că *se caută invalidarea unei căi argumentative, dar doar la nivelul consecințelor dogmatice, și se caută prea puțin validarea și evidențierea erorilor dogmatice în amănunte de argumentare formală.* Și argumentarea se bazează exclusiv pe consecințe dogmatice, uitând sau nepunctând precis întreaga cale argumentativă. Și nu înțelege precis că deși semantica dogmatică diferă, convergența argumentelor teologice interconfesionale stă în punerea în evidență mai clară a întregii căi argumentative și în claritate mult mai mare la nivelul acesteia.

Pentru dialogul ecumenic e nevoie de o soluție argumentativă, nu de o inerție dogmatică istorică. Soluția unității creștine va fi într-un discurs argumentativ și într-o metodă și organizare argumentativă suficient de puternice, care să poată aduce convergență, alături de crearea unui instrument de argumentare general, care să fie o bază de discuție și pentru catolicism și pentru protestantism. Această abordare argumentativă e soluția de fapt a dialogului ecumenic, a misiunii Bisericii de chemare a protestanților și catolicilor în unitatea Bisericii.

O reușită argumentativă autentică va fi cea care va aduce claritate, vizibilitate și eficiență la nivelul argumentării și deci și convergență a argumentului creștin. O astfel de abordare trebuie căutată ca soluție pentru convergența creștină. Cu siguranță că este o limitare mare în abordarea istorică a dialogului, o lipsă de eficiență care trebuie acoperită cumva. Trebuie schimbată deplin paradigma de soluționare doar dogmatică, ultraistorică. Și trebuie re-luate discuțiile de problematizare. Trebuie un reset, o reluare de la zero a argumentului convergenței creștine.

Astăzi ne uităm în zona greșită de soluționare pentru dialogul ecumenic. S-ar putea să avem deja toată informația teologică și tot ce avem nevoie să fie o organizare argumentativă, o precizie argumentativă mai mare. A expedia în dialogul ecumenic ideile și argumentările istorice nu ne ajută cu nimic, fără o organizare argumentativă mai bună. Acest argument al unității în Ortodoxie trebuie reconstruit, consolidat pentru vizibilitate mai mare decât argumentul istoric.

Ce dorim în argumentarea formală aplicată la teologie? Dorim înțelegerea mult mai precisă a căii argumentative a diferitelor argumente interconfesionale. Dorim o simplificare a argumentării, o înțelegere a premiselor obținute, a calității acestora, o înțelegere

a tipologiei de argumente folosite (definiție, deducție, silogism, tipologie și generalizare, altele), o înțelegere a cadrului conceptual obținut, o înțelegere a antitezei și opoziției conceptuale obținute pe fiecare cale argumentativă (pentru că pe fiecare argument în general se obține o antiteză mare, vizibilă, care poate fi mai ușor argumentată). Calea teologică dogmatică istorică trebuie astăzi continuată și extinsă cu o cale mai precisă la nivel argumentativ. Până la urmă ce se pierde din vedere în dialogul interconfesional este că nu e neapărat vorba despre dogme, ci despre argumentare în general, care duce la o semantică dogmatică, precum cea istorică.

Scopul argumentării formale este simplificarea analizei teologice la nivel de argumentare, oferirea unui cadru în care să se obțină mult mai multă vizibilitate asupra diferențelor între informațiile, căile argumentative, diferențele argumentative, erorile făcute în argumentare. Pentru că astăzi de asta avem nevoie, de vizibilitate și claritate mult mai bună la nivelul argumentelor interconfesionale. Întrebarea dialogului ecumenic legată de convergență este: *Cum aducem simplificare, claritate, vizibilitate, eficiență și convergență la nivelul argumentelor interconfesionale, în ce niveluri ale unei argumentări apar problemele de convergență?* Argumentarea formală ar trebui să ne aducă vizibilitate mult mai bună la nivelul informației teologice și argumentelor, până la convergență.

Zona de argumentare teologică ar trebui întâi să expună niște principii și criterii de admisibilitate la nivelul informației teologice premisă, la nivelul pașilor de argumentare, la nivel de admisibilitate dogmatică și apoi să le valideze, și nu doar să se uite la semantica dogmatică. Pentru că astăzi doar validăm o semantică dogmatică, dar uităm valoarea colaterală a unor criterii esențiale necesare pentru analiza dogmatică. Și ce trebuie adus aici e un proces foarte bine pus la punct de analiză a argumentării, un proces care să evidențieze și cea mai mică nuanță diferită între argumente,

dar și erorile apărute pe parcurs. Pentru că de asta e nevoie în dialog, de disciplină și structurare în argumentare.

Astăzi poate este mai multă nevoie în dialogul ecumenic de o sinteză argumentativă și de o hartă comparativă a argumentelor interconfesionale pentru a se înțelege calea argumentelor interconfesionale, dar și corectitudinea adevărului ortodox. Pentru că adevărul ortodox trebuie văzut într-o perspectivă de ansamblu pentru care trebuie creată o hartă generală a argumentului și argumentării ortodoxe. Pentru a conduce un astfel de dialog, este nevoie de o poziție argumentativă generală și apoi de câteva puncte care să fie susținute, pentru consolidarea acestei poziții.

Dialogul ecumenic are nevoie de o explicare mai detaliată a zonei de argumentare, să fie explicate cum au fost dogmele obținute, la nivel argumentativ, care au fost premisele, pașii logici, categoriile de argumente utilizate, strategiile de argumentare, ce concepte au fost de fapt utilizate în teze. Având vizibilitate asupra tuturor acestor zone avem de fapt o simplificare argumentativă a întregului dialog ecumenic, și se pot purta discuții mult mai ușoare pe diferite subiecte. Și asta pentru că odată simplificată conceptual fiecare teză, odată obținut cadrul conceptual al tezei, se pot susține mult mai ușor diferitele argumentări dogmatice interconfesionale. Și asta pentru că la un moment dat se vede extrem de clar strategia particulară de argumentare a diferitelor dogme ale confesiunilor, dar și strategia generală de argumentare a unui întreg argument confesional și astfel se obține vizibilitate pe ansamblu asupra a cum argumentul trebuia construit.

Nu vom găsi convergența diferențelor teologice interconfesionale atât de mult într-o teologie descriptivă, istorică, într-o poveste teologică istorică atât de complicată încât e greu să identifici conceptele despre care este vorba în discuție și modul în care

trebuie obținută convergență argumentativă. Teologia istorică este mult prea stufoasă la nivel de exprimare teologică, fiind o teologie descriptivă. De aceea cumva ca parte din metoda dialogului interconfesional, ca parte din simplificarea discuțiilor și abordării tezelor, este această parte, de extragere a conceptelor principale în discuție, pentru reducerea argumentativă a tezelor dialogului.

Și dogmatica fără argumentare se va bloca într-o incapacitate largă de exprimare și demonstrare. După dogmatică mai trebuia așezată această extensie argumentativă, alături de analiză suplimentară. Nu e suficient ce avem teologic în istorie, și ce avem în istorie trebuia organizat mult mai bine argumentativ. Și această soluție argumentativă e un exercițiu extrem de complex. În dialogul ecumenic era nevoie mai mare de expertiză în argumentare decât dogmatică. Pentru că dominantă dialogului e argumentarea și nu dogmatica. Și în dialog trebuia să aducem un argument coerent, ca întreg, și nu fragmente rupte, care să nu poată fi înțelese. Trebuia la nivel argumentativ adus de întreaga Biserică un argument nou, actualizat, atât pentru catolicism, cât și pentru protestantism.

Construcțiile dogmatice istorice nu au suficient la nivel argumentativ, pentru a convinge în exterior. Nu au suficientă argumentare, analiză și informație. Și aici trebuia lucrat în teologie. Deși au o corectitudine dogmatică, nu e suficientă informație și structură de argumentare pentru convergență. Și încurcăm o corectitudine dogmatică cu o structură de argumentare completă și convingătoare. În dialogul ecumenic trebuia o expertiză în argumentare care să dea un început, să arate cum trebuie abordate toate aceste probleme de argumentare, cum trebuie organizată argumentarea ortodoxă, să dea un început la nivel de organizare argumentativă mai bună pe tezele ortodoxe. Pentru că descrierile nesfârșite ale tezelor ortodoxe nu au atât de mult de a face cu o structură de argumentare viabilă sau fezabilă într-un dialog. Până nu se va

construi o metodă de argumentare viabilă în Ortodoxie nu se va duce un dialog nici articulat și nici viabil. Iar dialogul va fi o dificultate uriașă tocmai din cauza lipsei instrumentului autentic de eficiență și progres. Ca să fim specifici legat de punctul în care vrem eficiență, acela este în argumentare. Și a confunda o dogmă cu o structură de argumentare viabilă, cu structuri de argumentare și contraargumentare complete, e o greșeală. Structurile de argumentare istorice sunt incipiente și au asigurat corectitudinea dogmei. Dar sunt limitate sever.

A compara dogme nu este egal cu a compara argumente. Și dogmatica de astăzi are misiunea să refacă structurile de argumentare istorice. Dar aici e o limitare și lipsă de expertiză, și nu se poate compensa fără a adopta un alt instrument mai puternic. Și aici e dificultatea sistemică a dialogului, în incapacitatea de exprimare dogmatică-argumentativă, în comunicare și analiză. Și asta e calea pe care trebuie să mergem pentru convergență, una argumentativă.

Istoric trebuia găsită problema și punctul slab care nu sunt acoperite în dialogul ecumenic. Pentru că e legat de ceva ce facem și nu facem eficient. Veriga slabă a dialogului ecumenic și a dialogului istoric e argumentarea. Și aici ar trebui deschis un program larg, pentru acoperirea acestei zone, până când va exista acest exercițiu, dar și o expertiză suficientă pentru a avea o dexteritate maximă în dialog la nivel de argumentare, până când argumentarea va putea asigura fluiditatea informației și convergența acesteia. Undeva între argumentare, analiză, comunicare și integrare exterioară este o lipsă și o necesitate de a fi acoperită, pentru a putea progresa în discuție.

Nu e atât de ușor să refaci structurile de argumentare ale tezelor dialogului. Și astăzi doar se continuă în inerție dialogul, forțând la maxim dogmatica, teologii și dialogul-comunicarea,

pentru a acoperi ceva ce nu va acoperi niciodată, folosind teologi care cunosc doar structurile istorice de argumentare. Pentru că evoluția structurilor de argumentare a fost zero în Ecumenism, și aici trebuia lucrat și adusă o evoluție. Și tot ce auzi din Ortodoxie e că dogma e supremă. Și în rest nu mai facem nimic.

Dacă vom continua așa în dialogul ecumenic nu vom ajunge decât în cădere și noi, Ortodoxia. Pentru că e o diferență prea mare de acoperit în argumentare. Și expertiza dogmatică nu pare să poată nici să o vadă, nici să o acopere. Argumentarea e arta de a aduce claritate și de a susține un punct argumentativ, nu dogmatica. Și aici trebuia să insistăm în dialogul ecumenic. Dialogul trebuia dus de experți în argumentare, poate nu de teologi. Pentru că trebuia o mentalitate de argumentare, nu atât dogmatică.

În loc să progresăm în dialogul ecumenic doar se blochează discuția într-o eroare de logică, care crede că dogma e egală cu argumentarea, cu managementul și cu analiza, cu alte instrumente exterioare necesar de folosit în dialog. Aceste blocaje trebuiau deblocate într-un Sinod și nu monopolizate. O unică abordare rațională și corectă (dat fiind complexitatea discuției) e un Sinod pentru această problemă. Orice altceva e doar o superficialitate de condamnat, dar și o aroganță în fața unor scăpări istorice mari, care nu pot fi acoperite decât sistematic și care sunt îngropate astăzi într-o birocrăție istorică instituțională.

Discuția despre unitatea creștină e o discuție mult prea largă și e nevoie de cel puțin un an în întreaga Biserică pentru a fi pusă în ordine. Și instituția este astăzi într-o expectativă totală în subiect, nu poate da o direcție și nu poate face nimic. E blocată total. Și tocmai acest blocaj instituțional trebuie deblocat, într-o discuție largă. Instituțional nu se vede nimic legat de blocajul actual al dialogului și al misiunii Bisericii. Și acest blocaj este

subiectul unei discuții largi și nu al unui monopol, birocrății și îngropării instituționale. Ecumenismul e un fel de monopol instituțional larg, care nu înțelege decât propria optică asupra subiectului.

Unitatea creștină avea nevoie de o discuție legată de blocajele, de problemele, de tot ceea ce istoria a pierdut din vedere pe subiect. Și nu doar de retorica dialogului, de adoptarea sloganului inerției-dialogului, care nu știe decât de o inerție, dar nu de o soluție. Astăzi avem nevoie de o problematizare și de o soluție, nu de inerție-dialog. Astăzi avem nevoie ca Biserica să se adune în plinitudinea sa și să dezbată o dificultate și un blocaj de două milenii.

Inerția nu e o soluție aici. Și cei care nu știu decât de această inerție să înțeleagă că au nevoie de ajutor. Și că inerția actuală e blocată în ceva mare și că e nevoie de o deblocare, de o discuție. Subiectul unității creștine are atât de multe fețe, de intersecții exterioare, încât doar o discuție largă va putea să aducă perspective noi și corecte de abordare. Pentru că perspectiva de soluționare actuală e blocată. Pentru că, dacă au fost pierdute puncte atât de mari precum necesitatea de evoluție în argumentare, cine știe câte altele au mai fost pierdute și vor trebui să fie acoperite și cine știe de câtă deschidere va fi nevoie pentru a fi soluționat subiectul. De aceea doar un Sinod este unicul cadru autentic de discutare a acestui subiect.

O astfel de problemă trebuia abordată meticolos, pas cu pas, pentru a se aduce un fundament corect de soluționare. Începând cu o problematizare în plenul Bisericii, cu o soluționare și strategii de soluționare, cu un program în care să se poată lucra la o soluție. Pentru că astăzi facem de toate, dar nu o abordare sistematică de soluționare.

A acoperi 2.000 de ani de teologie și discuții într-o discuție concentrată precum cea din Ecumenism nu se va putea face decât printr-o organizare excepțională la nivel de soluție, abordare, argumentare, program de management. E o cantitate de discuții, de argument și de management mult prea mare pentru a fi lăsată la întâmplare, la voia întâmplării unor discuții, unui dialog și nu într-un program larg de management. Atât efortul intern, cât și cel extern trebuiau coordonate pentru a se obține un rezultat viabil.

Trebuie să depășim niște blocaje istorice, de optică, de perspectivă, de inerție și obtuzitate în abordarea de soluționare. Și aceste blocaje instituționale istorice nu vor putea fi depășite individual, ci doar într-o discuție largă, într-un Sinod, a cărui rol este să depășim împreună acest blocaj curent, să problematizăm toate blocajele și să aducem o direcție de soluționare.

Dogmatica trebuie să înțeleagă că istoric și-a împlinit menirea corectitudinii teologice a informației Bisericii. Și că acum are nevoie de ajutor din partea unor instrumente exterioare, pentru organizare. De asta în dialog era nevoie de expertiză în management, argumentare, comunicare, management organizațional, de cel puțin 10-20 de ani pe fiecare subiect. Pentru că nu ai cum să susții un dialog și să faci argumentare la nivelul cerut dacă nu există o școală de argumentare, un sistem de argumentare bine pus la punct, și nu ai cum să gestionezi tot acest efort de dialog și soluționare a unei liste excepțional de largi de probleme teologice fără un instrument de management autentic.

Dogmatica nu mai poate continua singură demersul istoric de convergență, doar prin sine. Zona aceasta a dialogului este o zonă acoperită de retorică, artă persuasivă și argumentare și este prea complexă ca să fie descâlțită doar de dogmatică. Instrumentul intern istoric pentru convergență este dogmatica. Instrumentul

extern este argumentarea. De asta nu există progres în Ecumenism, din cauza instrumentului folosit în dialog. Și mersul înainte în inerție-dialog este doar o opțiune necugetată, care ascunde o mare lipsă de cugetare.

Discuția în dialogul interconfesional nu se va duce în descrierile teologice istorice, ci în conceptele și antitezele mari ale tezelor, în care un concept dominant trebuie să aibă putere să se susțină în toate dimensiunile, prin toate categoriile necesare de argumente. Aceasta este cheia de argumentare și convergență a unității creștine. Nu diferitele polemici argumentative istorice, nestructurate, care nu au putere argumentativă și care istoric au fost folosite intern de Ortodoxie pentru apărare, dar nu pentru convergență. Pentru că se vede clar din perspectiva argumentării limitările istorice de argumentare, care nu e structurată suficient pentru a asigura convergență.

Tezele istorice trebuie reduse la o idee mare, cu o vizibilitate atât de mare încât să nu poată fi contestată. Și asta nu s-a făcut deplin istoric. Iar teologia istorică a menționat un șir larg de idei, dar fără precizie argumentativă, fără un discurs argumentativ puternic. Și asta e o activitate de argumentare, nu dogmatică. Organizarea argumentativă a strategiilor de argumentare e cu totul altă discuție decât cea dogmatică. Și teologic se încearcă intrinsec, ne-transparent, o organizare argumentativă, dar nu se reușește să se dea putere deplină argumentului ortodox, deoarece nu există aceasta expertiză și dexteritate necesare în argumentare. Efortul de organizare argumentativă trebuia să fie unul explicit, organizat, nu individual, după experiența fiecărui teolog.

Lipsa acestui instrument și reducerea acestei capacități de argumentare la nivel individual, la nivelul teologilor, este problema autentică a dialogului. Pentru că la nivel de argumentare acest

dialog aduce un prag excepțional de ridicat pentru convergență, care nu poate fi atins în mod comun, care este imposibil de atins de fapt individual. De aceea era nevoie de o metodă argumentativă, care să dea niște direcții la nivel de argumentare, cum trebuie procedat în general și pentru fiecare teză, pentru a nu mai rătăci argumentativ pe căi care nu sunt stăpânite prea bine. La fel cum arhitectura unei catedrale e făcută de un arhitect, și aici arhitectura argumentului actualizat al unității în Ortodoxie trebuia făcută tot de un arhitect, de unul care să dea sens unei arhitecturi și structuri de argumentare. Pentru rezolvarea complexității argumentative trebuia un instrument de argumentare specific, nu o speranță a acoperirii necesarului de argumentare prin comunicare-dialog sau prin expertiză teologică.

Ce s-a făcut istoric argumentativ nu e ce va aduce convergența creștină. Și da, organizarea argumentativă este cheia succesului convergenței argumentului creștin. Și încurcând problemele, nu vedem decât calea dogmatică, istorică, și nu înțelegem că de fapt astăzi rezolvăm o altă problemă, nu cea a semanticii dogmatice corecte, ci a convergenței argumentative. În dialogul exterior rezolvăm cu totul altă problemă decât cele rezolvate istoric în intern, și nu avem în interiorul teologiei un instrument istoric pentru această problemă. Astăzi suntem într-o nebuloasă cu privire la ce trebuie să facem în dialogul extern. Și competența dogmatică este deplin prinsă în această capcană a propriei capacități de soluționare a ceva ce nu ține de dogmatică, ci de multe alte instrumente diferite de progres. Dogmatica furnizează în această discuție doar o semantică dogmatică, nu și un instrument de argumentare. Și doar blochează această discuție, la nesfârșit, neînțelegând că trebuie să adopte o deschidere maximă pentru organizarea și convergența unui argument actualizat al unității în Ortodoxie.

Cu mai puțină expertiză teologică se va putea avea rezultate în dialogul ecumenic, dacă vor exista instrumentele corecte de progres. Ar trebui schimbată paradigma de soluționare aici. Ne uităm greșit astăzi în dogmă și istorie și nu în argumentare pentru o soluție a unității creștine. Și încercăm să compensăm o lipsă sistemică, lipsă care nu va putea fi acoperită de istorie. Și nu e nevoie atât de un teolog experimentat în dialog, ci de un manager, de un argumentator, de expertiză mult mai largă, în alte zone exterioare teologiei. Dialogul nu solicită dogmatica, ci managementul și argumentarea. De asta e nevoie mai puțin de teologie, și de o capacitate mai mare de management, argumentare și integrare exterioară. Pentru că în aceste instrumente exterioare, cu care trebuie făcut un acord, va sta convergența creștină, nu într-o capacitate dogmatică exagerată. Nu este făcută corect o evaluare a necesarului de instrumente necesar dialogului. Pentru că necesarul teologic pare să fie ultimul.

Atunci când se vede că un argument este invalid mai trebuie să și putem demonstra asta. Iar limitarea istorică este la nivelul structurilor de argumentare, în analiză și comunicare, care împreună alcătuiesc o limită de convergență care nu poate fi depășită în mod comun. Pentru dialogul ecumenic trebuia o soluție sistemică, o problematizare, nu doar o inerție a unui dialog, care nu înțelege de fapt problema de rezolvat. Și argumentarea e o discuție distinctă de dogmatică, una care nu trebuie încurcată cu dogmatica și trebuie separată de aceasta, fiind un set de instrumente specific și o procesare adițională a informației teologice, pe lângă cea dogmatică. Astăzi nu vom putea soluționa blocajele argumentative fără o abordare sistematică, fără o abordare organizată, care să folosească instrumente specifice pentru convergență. Și din acest motiv, Ecumenismul nu va fi decât o cădere generalizată, neputând duce de

fapt la altceva, cât timp pragul de convergență nu va putea fi depășit, cât timp nu avem de fapt o soluție pentru convergență.

Dogmatica nu are acest instrument de argumentare bine pus la punct. Asta este limitarea și lipsa de eficiență istorică a dogmaticii. Și încurcătura creată între confesiuni este în enorm de multe argumente și informații aduse în diferite autorități, în diferite argumente, aduse pentru diferite categorii de argumente, care toate sunt aruncate și folosite dezordonat în argumentarea dogmatică. Fără a se înțelege și da o coerență și coeziune argumentativă tezelor, fără o cursivitate și precizie argumentativă dogmatică, nimeni nu va înțelege enorm de multe argumente și puncte ridicate în diferitele argumentări ortodoxe. Ce facem noi în dogmatică astăzi nu este chiar argumentare. Și trebuie ordonată argumentarea adusă și simplificată, redusă, la un concept major și la o idee sau susținere principală, care să aducă și să genereze vizibilitate argumentativă. Și trebuie oprită inerția dogmatică și începută o extensie argumentativă. Și o să dureze puțin până se vor regla argumentativ tezele ortodox. Dar din punctul meu de vedere, asta e direcția de mers în dialogul ecumenic, pentru că într-o argumentare structurată se va obține vizibilitate și convergență.

Dacă noi trebuia să insistăm în Ecumenism pe zona de argumentare, și tot ce facem este o inerție dogmatică istorică, atunci unde suntem astăzi de fapt în Ecumenism? Dacă nouă ne lipsește chiar instrumentul necesar pentru vizibilitate argumentativă, cum credem că vom convinge într-un cumul larg de argumente teologice, răspândite în cuprinsul unei teologii vaste, de două milenii? Pentru că ce se întâmplă astăzi cu catolicii și protestanții este că aceștia sunt pierduți în niște argumentări care folosesc diferite mecanisme de argumentare, diferite autorități pentru argumentare, construind fiecare confesiune o metodă proprie de argumentare, cu caracteristici specifice, care astăzi trebuie puse în evidență mult mai clar la

nivel argumentativ. Încă nu avem bine pus la punct acest exercițiu de argumentare în Ortodoxie. Și aici va sta soluția convergenței creștine. Și aici va trebui să lucrăm pentru a avea convergență.

Fără un arhitect priceput al argumentării întregului argument ortodox, Ortodoxia nu va face nimic în încercarea de a construi ceva în dialogul ecumenic. Doar va cheltui la nesfârșit resurse nesfârșite, va pierde timpul, și mai rău, va cădea ea însăși în erezie alături de restul confesiunilor, încercând să îi salveze pe alții. Pentru că în lipsa unei soluții pentru convergența argumentelor interconfesionale tot ce va aduce un dialog ecumenic va fi o forțare teologică, un compromis și cădere generalizată religioasă, nu doar creștină. Și fără un manager care să păstreze o coerență asupra discuției întregi, fără un manager care să păstreze o viabilitate a discuțiilor și soluționării problemelor apărute pe parcurs, la fel, nu vom avea o coerență pe ansamblu în acest program de dialog care trebuia adus din Ortodoxie pentru a împlini misiunea Bisericii de a aduce în unitatea Bisericii pe toți cei care nu cunosc adevărul.

Managementul și arhitectura unei soluții sunt componentele vitale ale acestei discuții, răspândite astăzi în toate direcțiile, discuție care nu se reușește să fie adunată corect pentru a se obține o coerență ca direcție, ca discuție. Ecumenismul avea nevoie de o discuție largă în Biserică, pentru a se obține această coerență în toate dimensiunile. Nu există proiect de succes fără o arhitectură, fără o soluție. Ecumenismul este o încercare largă de convergență externă, fără un proiect viabil, fără o analiză.

Și dacă soluția dialogului ecumenic e o metodă argumentativă și nu o metodă dogmatică, istorică? Astfel de întrebări majore și lipsurile istorice obligă la deschidere largă de soluționare. O soluție argumentativă pentru dialogul ecumenic este cea care va aduce convergența creștină.

2. DE CE ARGUMENTUL ORTODOX NU ESTE ÎNȚELES ȘI ASUMAT DE CATOLICISM ȘI DE PROTESTANTISM?

Așa cum un arhitect bun desăvârșește un proiect al unei construcții și dă viață la ceva ce are sens și care va fi primit de toți, la fel și un argumentator bun trebuie să dea trup unei arhitecturi de argumentare care să aducă și să arate tuturor un adevăr, printr-un argument construit conform unei structuri corecte de argumentare. Așa cum construcția unei catedrale primește trup prin structura și prin coloanele de rezistență ale construcției, la fel și un argument al întoarcerii la Ortodoxie primește valoare și trup printr-o structură de argumentare corectă. Construcția unui argument al întoarcerii în unitatea Bisericii nu e cu nimic diferită de construcția arhitecturii unei catedrale. Arhitectul unei catedrale și arhitectul unui argument teologic împlinesc aceeași funcție, de a da viață unei construcții, una luminează și una în adevăr, una care să cheme credincioșii într-un locaș pământesc, într-un templu pământesc, și una într-un locaș al adevărului, într-un templu al adevărului.

Astăzi noi nu avem complet și clar construită această arhitectură a argumentului ortodox, care să convingă în dialogul ecumenic. De asta teologia și argumentarea ortodoxă nu sunt înțelese pe ansamblu de alte confesiuni. Dacă întrebi pe cineva, *Care este strategia de argumentare a argumentului ortodox, care este arhitectura de argumentare a argumentului ortodox?*, cu siguranță că astăzi nu se va primi niciun răspuns din interiorul circuitului teologic istoric. Când vom avea structura de argumentare și arhitectura argumentului corect construite, atunci argumentul ortodox va fi înțeles deplin de confesiuni. Ce va convinge protestantismul și catolicismul să se întoarcă la Ortodoxie va fi această arhitectură generală

de argumentare, nu doar semantica unor dogme, ruptă de un argument și de o argumentare generală. Efortul Bisericii în Ecumenism trebuia să construiască în mod corect această arhitectură pentru dialogul interconfesional. Să revadă argumentarea istorică și să o actualizeze. Veriga lipsă istorică a dialogului interconfesional este metoda și organizarea argumentativă. A existat istoric o analiză argumentativă sau o actualizare argumentativă mai puternică, a teologiei ortodoxe? Odată ce se va stabili o metodă argumentativă mai puternică, o soluție teologică, importanța formatului de dialog și a speranțelor puse astăzi în CMB nu va mai conta.

Care adevăr va aduce convergența în creștinism, adevărul dogmatic sau adevărul argumentativ? Semantica dogmatică diferită este efectul cauzei argumentării greșite. Și nu putem vedea doar consecințele dogmatice ale argumentării și să purtăm un dialog doar în acestea. Instrumentul corect de folosit în dialogul extern e întâi argumentarea, nu dogmatica. Dogmatica e știința sensului teologic, a semanticii teologice corecte. Argumentarea e știința căii argumentative corecte. Istoria a trebuit să caute întâi convergența dogmatică, semantica dogmatică autentică. Dar în exterior nu este suficient exercițiul dogmatic istoric, ci e nevoie de cu mult mai mult la nivel argumentativ.

Cu ce ne luptăm în dialogul interconfesional? Întâi cu erorile de argumentare, văzute istoric doar în semantica dogmatică diferite. *Ce avem de rezolvat în dialogul interconfesional?* Erorile de argumentare. Și după ce le rezolvăm pe acestea, se va vedea ușor și semantica dogmatică diferită. Și cum s-a ajuns dogmatic în altă poziție în fiecare confesiune? Prin argumentare și prin erori de argumentare, prin căi argumentative diferite, prin alterarea căii argumentative istorice, corecte. Și de aceea avem nevoie de o știință potrivită pentru acest subiect, și nu doar de dogmatica istorică.

Dogmatica istorică este știința semanticii dogmatice corecte, a adevărului teologic, nu a căii argumentative.

Această cale a argumentului teologic trebuie pusă în evidență mult mai bine pentru a se înțelege destinația teologică diferită a fiecărei confesiuni. Și ce trebuie înțeles este de ce fiecare confesiune a ales anumite premise, de ce fiecare confesiune a ales un anumit tip de logică în argumentare și un anumit pas argumentativ. Întâi trebuie privită dimensiunea argumentativă în dialogul interconfesional și apoi cea dogmatică. Pentru că până nu vom privi mult mai atent la premise, la unde este rădăcina în mare a devierilor argumentelor, până nu vom puncta mai precis erorile de la nivelul premiselor, nu vom evidenția corect erorile diferitelor argumente teologice. Calitatea argumentelor teologice vine din calitatea premiselor acestora. În mare catolicismul și protestantismul alterează într-un mod sau altul premisele argumentului, forțând o anumită premisă, pentru a obține un efect dogmatic, o concluzie dogmatică, o semantică dogmatică utilă confesiunii.

Astăzi trebuie să aducem în Ortodoxie o altă construcție teologică pentru dialogul ecumenic, suplimentară celei istorice. Una cu accent pe argumentare, nu cu accent în dogmatică. Și aceasta devine o extensie teologică dedicată convergenței externe. Dogmatica trebuie să se replieze în jurul unei argumentări mai puternice și să aducă o construcție argumentativă mult mai puternică. Atenția istorică a dialogului pare să fie exclusiv pe semantica dogmatică, nepunând atât de mult accent pe dimensiunea de argumentare formală. Și ne luptăm între confesiuni să dovedim „adevărul” confesiunilor, prin diferite instrumente dogmatice, pierzând din vedere structura de argumentare pe care acesta e construit.

În dialogul ecumenic trebuia plecat de la analiza problemei divergenței argumentelor interconfesionale și nu continuat în

inerție confruntarea teologică istorică interconfesională. Primul lucru în dialogul interconfesional era să apuce cineva problema de undeva, de la un capăt, să înțeleagă firul de unde se apucă și de unde se rezolvă. Și apoi întreaga Biserică să prindă acest fir, să înainteze pas cu pas pe un fir corect de soluționare. Problema divergențelor interconfesionale trebuia reluată de la zero în Ecumenism.

Ce ne interesează în această hartă generală a argumentării este înțelegerea structurii generale de argumentare în fiecare caz, pornind de la premise, cadru conceptual, și punctul în care se obține argumentativ o diferență. Odată obținută această hartă, se observă mult mai ușor o diferență generală de tipologie de argumentare, pentru că diferențele sunt deosebit de mari între strategiile de argumentare catolică și ortodoxă. În dialogul ecumenic trebuie să se reducă toată complexitatea argumentativă a tezelor, trebuie simplificate conceptual, pentru a simplifica dezbaterile argumentative interconfesionale și pentru a aduce convergență.

Noi nu avem corect organizat speechul, discursul argumentativ general față de catolicism și nici față de protestantism. Pentru că, dacă am avea un argument general, o sinteză generală a argumentului ortodox, una comprehensivă și argumentativă, suficient de relevantă încât nu doar să atragă atenția, ci să fie un fundament corect pentru un dialog, atunci dialogul cu catolicii și protestanții ar arăta altfel. Astăzi nu cred că există deplin aceste premise ale unui dialog viabil. Aceasta este dificultatea istorică a dialogului cu catolicii și cu protestanții, lipsa de informație, lipsa de analiză, lipsa argumentativă, lipsa de comunicare, care toate împreună alcătuiesc un prag mare de depășit de către informația și argumentul teologic ortodox, pentru a permite catolicismului și protestantismului o întoarcere la Ortodoxie. În Ecumenism trebuiau refăcute strategiile de argumentare istorice. Acesta era de fapt obiectul

Ecumenismului. O abordare argumentativă e mult mai potrivită pentru dialogul ecumenic, fiind diferită (poate mai eficientă) decât cea istorică.

Delta-ul de argumentare între actualul și necesarul pentru convergență este atât de larg, încât nu va putea fi acoperit fără o extensie dedicată pentru acest punct. Este nevoie de extrem de multă argumentare. Și de aceea Ecumenismul actual va fi doar o cădere a Bisericii, în lipsa unei discuții largi în Biserică, cu privire la soluția teologică și logistică necesare în dialog.

Ca parte din pregătirea Bisericii pentru această misiune de chemare în unitatea sa făcea parte un Sinod, în care să se discute o soluție teologică, necesarul unei extensii teologice la nivel de argumentare analiză și comunicare, soluția logistică, Sinodul din Creta și următorii pași de urmat de Ortodoxie. Discuția despre unitatea creștină este subiectul unui Sinod Ecumenic, a unui Sinod de calibrul celor ecumenice, și asta prin importanța, dificultatea, complexitatea, impactul problemei asupra întregului creștinism și a misiunii Bisericii.

Dilema și nebuloasa de rezolvat în dialogul ecumenic sunt complexitatea argumentativă și neclaritatea în argumentarea ortodoxă și cea teologică universală. Astăzi acest discurs argumentativ ne lipsește și față de protestantism și față de catolicism, un discurs și un argument cu mult mai mare claritate și putere de convingere. Unitatea creștină se va împlini nu prin exteriorul Bisericii, ci prin sobornicitatea acesteia, când Biserica se va aduna și va discuta problema, problematizarea, și va aduce o discuție despre soluția teologică.

Ce trebuia făcut în creștinism pentru convergență? O strategie de argumentare viabilă. Aici e răspunsul la ce trebuie să facem pentru a avea convergență. În a organiza argumentativ informația

dogmatică, nu în lungi excursuri dogmatice care nu reușesc să aibă argumentativ o structură corectă de argumentare. Trebuie să căutăm și să nimerim acea combinație fericită în argumentare care să genereze convergență.

La Catedrala Mântuirii Neamului mii de oameni discută cum să se pună o cărămidă și fiecare cărămidă în perete, să fie rezistentă și să se îmbine corect pentru a crea o construcție care să răspundă unor cerințe arhitecturale și structurale. Iar pentru catedrala teologică a unității în Ortodoxie, cine lucrează, și cum e discutat subiectul în Biserică? S-a discutat în Biserică o structură de argumentare viabilă pentru dialogul ecumenic? Sau doar s-a mers înainte cu o istorie mai mult sau mai puțin fericită argumentativ? Întâi trebuie cineva să scoată problema asta la capăt la nivel de soluție și abia apoi mers în dialog. Și nu mers înainte în inerție și închisă discuția ermetic instituțional. Inerția ortodoxă în dialogul ecumenic ascunde doar o lipsă de soluție, nicidecum nu arată o înțelegere a abordării corecte de soluționare.

În dialogul interconfesional trebuie lucrat într-un mod argumentativ, într-un mod puțin diferit față de stilul teologic istoric. Stilul teologic istoric s-a axat pe corectitudinea concluziei argumentului teologic, nu atât pe construirea unor structuri de argumentare largi. Și odată obținută o concluzie teologică pe o cale argumentativă, nu s-a mai dezvoltat prea mult zona de argumentare a multor teze. Și trebuie aduse la nivelul unui program al Bisericii această discuție despre strategiile de argumentare și despre necesarul de argumentare al fiecărei teze. Un program de dialog ortodox ar trebui să aducă mai multe grupuri de lucru care asta să facă, să consolideze argumentativ tezele, să refacă structurile de argumentare ale tezelor dialogului, să sintetizeze toată informația teologică istorică și actuală într-un argument unitar, actualizat, al unității în Ortodoxie.

3. CUM AR TREBUI SĂ ARATE UN DIALOG ECUMENIC ORTODOX LA NIVEL ARGUMENTATIV?

Un dialog ecumenic ortodox are ca obiectiv obținerea unei vizibilități mai mari la nivelul informației și argumentelor teologice ortodoxe. Pentru aceasta ar trebui să utilizeze extensiv o parte de argumentare formală aplicată. Acest volum dorește să suplimenteze această nevoie existentă în teologia ortodoxă, neacoperită încă istoric.

Ce trebuie din Ortodoxie să acoperim în dialogul ecumenic ortodox?

1. Ar trebui să aibă un argument general adus de Ortodoxie, câteva obiective generale la nivel de argumentare.
2. Ar trebui să aibă o poziție argumentativă a Ortodoxiei, față de catolicism și protestantism.
3. Ar trebui pentru fiecare teză să arate cadrul conceptual, argumentele aduse de fiecare parte, categoriile de argumente, premisele fiecărui argument, punctul de divergență, strategia corectă de argumentare care trebuie adusă.
4. Ar trebui să aibă un set de slide-uri, o prezentare pe care să se poată într-un mod sintetic și vizual conduce dialogul ecumenic, într-un format modern (nu în descrieri teologice nesfârșite). Lucrarea prezintă fiecare punct teologic al dialogului într-o manieră apropiată de o prezentare, care să poată fi folosită într-un dialog.
5. Obiectivul general este să obținem o hartă generală a argumentării ortodoxe, raportat la cea catolică și protestantă în care să evidențiem pe scurt argumentările fiecărei confesiuni. Ce ne interesează în această hartă generală a argumentării este înțelegerea structurii generale de argumentare în

fiecare caz, pornind de la premise, cadru conceptual și punctul în care se obține argumentativ o diferență. Odată obținută această hartă, se observă mult mai ușor o diferență generală de tipologie de argumentare, pentru că diferențele sunt deosebit de mari între strategiile de argumentare catolică, ortodoxă și protestantă.

Ce trebuie să acoperim specific, în fiecare teză a dialogului ecumenic?

1. Discutarea punctului de început al tezei și al premiselor
2. Discutarea strategiei de argumentare
3. Discutarea conceptelor diferite care apar, simplificarea conceptuală a tezei
4. Discutarea categoriilor de argumente folosite, proprietatea lor, calitatea lor în argument
5. Care este argumentul dominant și corect pentru convergență
6. Cum consolidează argumentarea și contraargumentarea teza ortodoxă, pe ansamblu.

Lucrarea dorește să acopere aceste zone necesare unei organizări argumentative, care trebuie adusă de Ortodoxie. Deși nu este o lucrare extensivă în această direcție de argumentare, dorește să aducă niște direcții suficiente pentru a permite o deschidere mult mai largă decât cea istorică, a discuției despre necesarul de argumentare într-un dialog ecumenic, necesar care trebuie construit în timp.

O hartă a argumentării interconfesionale este poate punctul central al unui dialog ecumenic, fiind cea care canalizează toată discuția, concentrează mai bine discuțiile din dialog, arată unde

există toate devierile de argument. În ce cred eu că se va obține convergența în dialogul ecumenic? Într-o astfel de hartă argumentativă. *Cred că este punctul zero al dialogului interconfesional.* Oricum, trebuie să avem o astfel de hartă, în care să se înțeleagă schematic structurile de argumentare ortodoxă, catolică și protestantă. Este timpul pentru a avea așa ceva. Și ar facilita enorm de mult o fluidizare a discuțiilor dialogului, o înțelegere a strategiei specifice de argumentare, specifică fiecărei confesiuni. O hartă a argumentării este obligatorie pentru fiecare dialog interconfesional.

Discuțiile dialogului ecumenic trebuie canalizate într-o astfel de hartă, în care să se poată duce un exercițiu comprehensiv, dar și relevant de argumentare. Argumentarea ca întreg, pe întregul argument ortodox, comparat cu alte argumente confesionale, se va dovedi doar ca întreg, și nu fragmentat. Se va dovedi pe această hartă comparativă, în care să se înțeleagă comparativ fiecare argument și semantica dogmatică/conceptul obținut prin fiecare argumentare. Cred că acesta este punctul central al dialogului ecumenic, și aici, într-o astfel de schemă argumentativă, într-o astfel de sinteză argumentativă, se va obține convergența creștină. Convergența creștină nu se va obține parcurgând liste nenumărate de dogme și descrieri teologice nesfârșite, ci văzând pe ansamblu structura de argumentare, comparată, metoda argumentativă, înțelegând un proces corect de argumentare. Căutăm astăzi în dialogul ecumenic o strategie de argumentare punctuală, în care validăm fiecare punct, în loc să căutăm o strategie generală de validare, nu atât a dogmelor, ci a întregii procedurii de argumentare specifice fiecărei confesiuni, care este o altă metodă de validare a întregului argument, nu doar dogmatică. Nu doar dogmatica e soluția convergenței creștine – asta este o presupunere foarte dăunătoare și blocantă în dialog.

Ce vrem să vedem într-o astfel de hartă a argumentării, care este poate punctul cel mai de important al unui dialog ecumenic? Vrem să vedem calea argumentativă a fiecărei confesiuni, pentru a le putea compara. Pornind de la Scriptură, dorim să vedem conceptele extrase, tipul de argument, logica, conceptele obținute, diferența între cadrul conceptual al fiecărei teze. Astăzi trebuie să înțelegem de unde vine fiecare argument, cum a fost construit și de ce Ortodoxia își afirmă corectitudinea argumentativă.

4. STRATEGIA DE ARGUMENTARE A ARGUMENTULUI ORTODOX, AL ÎNTOARCERII ÎN UNITATEA BISERICII, LA ORTODOXIE

Care sunt punctele majore de susținut pentru argumentul ortodox? Punctele mari de acoperit în argumentare sunt:

- I. Argumentul ortodox general:
 1. Corectitudinea metodei argumentative - argumentul ortodox ca întreg este corect, consolidat în fiecare punct teologic
 2. Poziția argumentativă ortodoxă față de catolicism
 3. Poziția argumentativă ortodoxă față de protestantism.

- II. Obiective de argumentare:
 1. *Argumentul ortodox ca întreg este un argument corect din punct de vedere argumentativ.* Acesta este punctul major de obținut la nivel de argumentare. Trebuie să demonstrăm că argumentarea ortodoxă, ca întreg, respectă un set de reguli argumentative corecte, pentru admisibilitatea unui argument teologic. Avem nevoie pe lângă dogmă și de argumentare pentru a demonstra corectitudinea argumentului teologic ortodox. Nu ne interesează atât de mult să arătăm că o teză e corectă, dar fără o poziție corectă pe

ansamblu nu obținem nimic din câștigarea individuală argumentativă a unor teze.

2. Metoda argumentativă a Ortodoxiei este corectă pe ansamblu, adică *argumentul ortodox este un argument în călăuzirea Duhului Sfânt*. Este poate la nivel de argumentare cel mai important punct în argumentare, în strategia ortodoxă de argumentare. Aceste prime două puncte sunt la nivel de argumentare cele mai importante de urmărit și trebuie urmărite în fiecare teză.
3. *Demonstrația unui subset relevant de teze, în care să se arate construcția argumentului teologic ortodox raportat la catolicism și protestantism și generalizarea acestui argument prin relevanța pe tezele majore și la nivelul întregii teologii*. Demonstrarea argumentului ortodox prin generalizare. Nu vom putea demonstra fiecare dogmă teologică din întreaga teologie ortodoxă, ci pentru o primă fază trebuie ales specific un set pentru relevanță argumentativă. O primă fază de argumentare este aducerea convergenței pe acest subset relevant de teze. Ar trebui să fie suficient pentru un dialog onest, în care să fie suficient pentru demonstrarea unei metode, dar și aplicarea acesteia.
4. Dialogul ecumenic trebuie bazat pe poziții argumentative inițiale clare și nu ar trebui desfășurat împrăștiat. În afara acestora, dialogul ecumenic își pierde puterea la nivel de întreg, dacă nu se desfășoară în cadrul unor poziții

argumentative excepțional de precise și într-o logică în care să se faciliteze asumarea poziției ortodoxe.

5. *Consecința dogmatică a faptului că argumentul ortodox este corect ca întreg, arată că și dogmatica Ortodoxia este corectă ca întreg*, în lucrarea și călăuzirea Duhului Sfânt, ca Biserică, izvorând din Cincizecime. Este Biserica Una, Unică, în care catolicismul și protestantismul trebuie să se întoarcă.

III. Criterii de validare dogmatică sintetică:

1. *Crearea unui cadru de argumentare corect pentru ecleziologie.* (Axiologia ecleziologică)
2. *Crearea unui cadru specific de argumentare pentru diferite alte teze.*
3. *Validare dogmatică a unor teze prin notele caracteristice ale dogmei.* Semantica dogmatică pentru fiecare argument trebuie să se încadreze în tiparul de validare dogmatic, în mare cuprins în notele caracteristice ale dogme. (Aspect important în special pentru propunerea catolică Filioque.)
4. Argumentele trebuie să aducă nu doar o semantică dogmatică legitimă, ci trebuie să se încadreze și într-un *firesc al procesului de dogmatizare al Bisericii*. Și ce zice Sfântul Grigorie Palama legat de timpul dogmei, adică analiza să fie în timpul de dogmatizare al Bisericii, alături de restul subiectelor Bisericii.

5. *Dogmele au sensul de a face parte din viața Bisericii, și nu pot exista dogme sintetice, dogme artificiale, exerciții teologice care să se întindă pe perioade de milenii, în afara exercițiului de viață al Bisericii.*
6. *Argumentarea pentru dogmele Bisericii se face în mare pe o axă temporală-verticală de argumentare, pornind de la Scriptură, Epistole, timpul Bisericii, semantica dogmatică trebuind să îmbine exercițiul de definiție dogmatică al acestora și lucrarea acestora în timpul și unitatea Bisericii, ca parte din actul de viață al Bisericii.*

IV. La nivel de argumentare trebuie să acoperim:

1. *Premise.* Un argument corect și de calitate pornește de la niște premise corecte, de calitate. Primul punct de validat într-un argument sunt premisele, calitatea lor.
2. *Tehnici și strategii de argumentare, categorii de argumente* (motivațional, funcțional, ontologic, intern/extern, altele), strategii de argumentare (comparative, tipologie-generalizare, funcțional, axă verticală de argumentare).
3. *Erori tipice de argumentare*
4. Caracteristicile majore argumentative ale argumentului ortodox
5. Caracteristicile majore argumentative ale argumentului catolic

6. Caracteristicile majore argumentative ale argumentului protestant.

Pentru a se putea intra într-o discuție dogmatică trebuie finalizată anterior această fază de analiză a argumentării punctelor majore din dialogul ecumenic, pentru ca la nivelul analizei argumentelor și la nivelul analizei dogmatice să existe deja toată informația de la nivelul premiselor și la nivelul argumentării, organizată, pentru a se putea trage concluzii corecte cu privire la diferitele căi argumentative diferite. Nu ne interesează un adevăr dogmatic precum cel protestant sau catolic, care nu este interesat cum a fost obținut, care a fost forțat sau extras din Scriptură prin diferite jocuri de cuvinte. Tocmai aceasta ne arată argumentarea, și tocmai asta ne pune în evidență, dacă s-a respectat un proces, o procedură în obținerea acestui adevăr dogmatic. Pentru că odată analizată calea de argumentare a fiecărei confesiuni, imediat se vor observa la nivel argumentativ (și nu doar la nivelul semanticii dogmatice) cum au fost obținute informațiile dogmatice. Sunt foarte multe puncte de ridicat suplimentar discuțiilor istorice dogmatice, venite din consolidarea argumentativă a tezelor dialogului ecumenic. Tocmai acest proces și procedură de argumentare trebuie dovedit cel mai mult în dialogul ecumenic, mai mult decât orice dogmă. Pentru că procedura de argumentare ortodoxă garantează întregă argumentare ortodoxă.

Ce nu poate evidenția dogmatica la nivelul erorilor de argumentare, doar prin consecințe dogmatice, poate fi acoperit de argumentare, prin evidențierea căii argumentative. Astăzi de fapt problema dialogului ecumenic este că nu se pot trage concluzii cu privire la diferitele căi argumentative ale confesiunilor creștine. Ceea ce arată că la nivelul precursor, al analizei argumentative, nu există de fapt claritate suficientă. Pe scurt, analiza argumentativă actuală nu este suficientă pentru a putea conduce un dialog care să

aducă rezultate, un dialog pe baza căruia să se poată trage concluzii cu privire la convergență. Pentru a aduce convergență argumentativă e nevoie ca toată această analiză precursoare, argumentativă și dogmatică, să fie completă. Astăzi în Ortodoxie avem nevoie să înțelegem mult mai bine instrumentele de argumentare pe care le avem la dispoziție din alte științe, și cum să le folosim în dialog.

În momentul în care pe un subiect se adună mai multe puncte de clarificat, și acestea au o complexitate ridicată, adică deja avem un subiect cu complexitate mai mare, atunci e nevoie de o discuție a întregii Biserici. Această problemă a argumentării ortodoxe, a argumentului ortodox, a metodei și procedurii ortodoxe de argumentare, e subiectul unei discuții largi în Biserică, al unui Sinod, și nu doar al unor lucrări izolate. Trebuie discutat de Biserică, într-o plenitudine a sa, fiind nenumărate perspective noi, diferite de cele ale istoriei, care se adună în această discuție, perspective care nu pot fi expediate într-o lucrare, pentru a fi pierdute undeva în istorie, fără a mai fi utilizate și înțelese la utilitatea lor reală.

5. ERORI DE ARGUMENTARE ÎN ARGUMENTAREA TEOLOGICĂ

În acest capitol menționez pe scurt care sunt cerințele corecte ale construirii unui argument teologic și care sunt erorile tipice de argumentare într-un argument. Este un capitol care dorește să arate, prin exemple specifice, diferite aspecte legate de argumentare în teologie, pentru a se înțelege în mod aplicat ce înseamnă construirea unui argument teologic corect și cum ar trebui purtată corect o discuție argumentativă pe un subiect.

5.1 Premise valide pentru un argument

Ce înseamnă o premisă validă pentru un argument logic? Înseamnă informații care pot fi folosite corect, pentru a se construi un argument logic, din care se pot trage concluzii în direcția corectă și dorită a argumentului. Care sunt principalele premise ale argumentului logic teologic? În argumentul logic teologic, care este construit pe baza Noului Testament, sunt în mare câteva tipuri de premise folosite, menționate mai jos.

1. Informație directă, definiție

Exemplu: „Și **aceasta este** viața veșnică: Să te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis.” (Ioan, 17:3)

Ce înseamnă informație directă și o definiție în acest caz? Înseamnă prezența directă, explicită a conceptelor dorite, legate toate

de conceptul definit. Mântuirea, sau viața veșnică, este un concept explicit, obținut prin definiție în Scriptură. Iar definiția vieții veșnice este una foarte largă, presupunând mai multe concepte legate între ele, regăsite în mai multe pasaje ale Scripturii. În mare, acest concept leagă în enunțul de mai sus viața veșnică de cunoaștere. Viața veșnică este legată direct de conceptul de cunoaștere. La fel, definiția este completată în alte pasaje biblice, prin legarea vieții veșnice de lege, iubire, Persoană-Hristos, responsabilitate, comunitate-Biserică, Cincizecime și este definită într-un cadru extrem de larg al unei *axiologii eclesiologice*, al unui set de valori primare, legate de discuția despre Biserică. Viața veșnică este obținută prin definirea Bisericii, într-un cadru larg, într-o axiologie eclesiologică (set de valori primare, între care comunitatea, comuniunea, unitatea, întregul, legea, iubirea, adevărul, harul, responsabilitatea, altele), care este cadrul în care se obține viața veșnică. Hristos definește Biserica într-o axiologie eclesiologică, în acest set de valori primare al axiologiei eclesiologice.

2. Informație directă, analogie

Exemplu: pilda samarineanului milostiv (Luca 10:25-37) și pilda bogatului nemilostiv (Luca 16:19-31).

În mare, ambele pilde aduc aceeași idee, de participare contextuală. Sunt modele de participare contextuală, în diferite situații ale vieții, în situații limită. Cuprind un concept major, adică aduc informație directă, explicită, dar într-o analogie-parabolă, care să exprime fericit conceptul din spatele analogiei, fără posibilitatea de a-l altera. Pilda samarineanului milostiv aduce un concept de participare în situațiile limită ale vieții, unde ni se arată și un model de participare pe moment și pe termen scurt, și un model pentru o situație obișnuită a vieții. Ambele pilde ne arată că trebuie să

participăm responsabil la ajutorarea celorlalți în astfel de situații limită, precum cea a celui căzut între tâlhari și precum cea a săracului Lazăr.

3. Informație directă, în diferite enunțuri

Exemplu: „Părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă” (Fapte, 15:28).

În mare aici găsim informație directă, în enunțuri care cuprind explicit concepte care pot fi recuperate clar, corect, precis, fără echivoc. În acest enunț găsim niște concepte fundamentale discuției eclesiologice: decizie, unicitate a deciziei, conceptul de unitate decizională, întreg, unitate a comunității în jurul aceleiași decizii, conlucrare, lucrarea Duhului Sfânt, „nouă”-toți. Găsim un *toți* biblic, alături de Duhul Sfânt. Cumva găsim esența și rădăcina lucrării sobornicității, într-o formulare echivalentă, biblică, formulare care cuprinde toate conceptele rădăcină ale sobornicității.

4. Informație indirectă, deducție logică

Exemplu: „Dar voi cine ziceți că sunt? Răspunzând, Simon Petru a zis: Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu. Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: Fericit ești Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sânge ți-au descoperit ție aceasta, ci Tatăl Meu, Cel din ceruri. Și Eu îți zic ție, că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui. Și îți voi da cheile împărăției cerurilor și orice vei lega pe pământ va fi legat și în ceruri, și orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat și în ceruri.” (Matei 16, 15-19)

Ce informații apar în acest pasaj și de ce acest pasaj este exploatat incorect de catolicism? În mare eroarea pe care catolicismul o aduce este că extinde conceptul de piatră-fundament într-un suprarol eclesiologic maxim al Bisericii, extinzând un concept de consolidare (piatră-fundament) într-unul prin sine, aducând prin deducție logică un alt concept, acela de suprarol eclesiologic maxim. Pe scurt, ce spune catolicismul este că acest concept general de fundament-piatră poate fi extins într-un concept de superioritate, subordonare, și poate fi concretizat într-o noțiune complexă, de primat, legată de Roma. Apare un șir foarte lung de concepte intermediare, plecând de la cel de fundament, la finalul căruia este regăsită Roma: piatră-fundament (consolidare), temelie, superioritate (dominare), subordonare, Roma, primat. Aceasta este calea noțiunilor intermediare și logica în catolicism prin care se ajunge la concluzia ca Roma este stăpâna creștinismului.

În mare, am redus discuția despre premisele argumentului logic teologic doar la tezele de bază ale dialogului ecumenic, la cele discutate cu catolicismului și protestantismul.

De ce este importantă discuția despre tipul de informație existent în Noul Testament, despre informația directă, explicită și despre modalitățile de cuprindere ale acesteia? Deoarece o mare majoritate a informației discutate în Noul Testament este informație directă. Noul Testament conține o explicare a unui act de viață între Dumnezeu și om, act de viață enunțat de Hristos în dimensiunile mari ale acestuia, lucrat ca arhetip de Biserică, văzut atât în enunțuri cu privire la dimensiunile mari ale actului, dar și în instanțele de lucrare ale acestuia. Cumva această duală dimensiune de enunțare a dimensiunilor acestuia, dar și de lucrare și repetare, aduce două coordonate mari în discuția despre categoriile de

informație pe care le avem, dar și despre cum se poate face coroborarea informațiilor, atunci când apare o îndoială cu privire la vreo informație.

5.2 Erori la nivelul premiselor argumentelor interconfesionale

Ce înseamnă o premisă invalidă pentru un argument teologic?

Înseamnă informații care nu pot fi folosite corect pentru a se construi un argument logic, din care concluziile obținute vor fi eronate. *Care sunt principalele erori la nivelul selectării premiselor?*

1. Selectarea greșită de premise și ignorarea premelor autentice

Exemplu: „Iar ei au zis: Crede în Domnul Iisus și te vei mântui tu și casa ta.” (Fapte 16:31)

Mântuirea are o definiție deja foarte largă, adusă în nenumărate părți ale Scripturii. Este o noțiune adusă prin definiție, având deja un cadru în Scriptură din care nu se poate ieși. Iar acest pasaj selectat special de protestantism, pentru a justifica mântuirea prin credință, încearcă să evite și să renunțe la definițiile aduse de Hristos în Evanghelii, pentru cadrul valorilor eclesiologice, în care mântuirea are loc.

Credința invocată de protestantism în acest pasaj nu este coroborată în protestantism cu toate celelalte elemente necesare definiției aduse mântuirii în Noul Testament, și este o credință decorporalizată semantic, o credință minimalistă, o simplă declarație, cumva ignorând că de fapt Apostolii nu cereau o simplă declarație în Hristos, ci o asumare a unei identități în Hristos. Acest pasaj este o ignorare deplină a definițiilor din Evanghelii și în același timp o decorporalizare semantică (disociere a noțiunii) și un refuz de coroborare pentru noțiunea „credință”, păstrată de

protestantism la nivelul unei simple declarații, nelegată de concep-tele de lege, identitate și Persoană-Hristos, Biserică. Credința protestantă fără identitate este o credință decorporalizată semantic, fiind schimbat sensul acesteia de la *o identitate și un act-lucrare în Hristos*, la o asumare mentală, la un *concept al unui gând în Hristos*. Protestantismul a transformat conceptul de mântuire de la un act și o lucrare la un concept de asumare mentală, de gând în Hristos.

2. Forțare de premise prin deducție logică (exemplu primatului)

Exemplu: „Dar voi cine ziceți că sunt? Răspunzând, Simon Petru a zis: Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu. Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: Fericit ești Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sânge ți-au descoperit ție aceasta, ci Tatăl Meu, Cel din ceruri. Și Eu îți zic ție, că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui. Și îți voi da cheile împărăției cerurilor și orice vei lega pe pământ va fi legat și în ceruri, și orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat și în ceruri.” (Matei 16, 15-19)

Roma a încercat istoric, prin deducție logică, să identifice un concept de dominare și apoi să îl lege de Roma. Ce afirmă Roma în acest pasaj este că poate extrage mai multe concepte, conceptele de suprarol eclesiologic maxim al Bisericii, conceptul de dominație și decizie absolută și o legătură între Roma și toate aceste concepte. Pasajul aduce câteva concepte mari, conceptul de fundament, lucrare apostolică, lucrare preoțească, legate de Apostolul Petru, ca arhetip al lucrării preoțești.

Or, exercițiul retoric al Romei a fost să extindă ideea generală de fundament și temelie într-un suprarol eclesiologic, să

extindă o noțiune de consolidare într-o noțiune prin sine, distinctă, într-o noțiune foarte specifică de primat. Or, această deducție logică (pentru că noțiunea de suprarol eclesiologic, domi-nare absolută, nu este prezentă în pasaj, nu este legată în mod ab-solut doar de Petru, ci de toți preoții) este însoțită apoi de un exer-cițiu deductiv foarte complex, care a încercat să îl lege pe Apostol de Roma, și apoi de toți moștenitorii scaunului Romei. Cumva dintr-o umbră a unui scaun apostolic, Roma a încercat să extragă pentru sine un scaun absolut, peste întreaga Biserică.

Problema acestui pasaj este că există alte pasaje care aduc în mod explicit definiții și noțiuni (în același registru) pe care acest pasaj le propune, dar și interzicerea acestui concept propus de ca-tolicism, conceptul de dominație absolută, fiind prezente explicit, prin definiție, Hristos interzicând explicit ca unii să fie peste alții în forumul apostolic, aducând explicit, direct, prin definiție, inter-zicerea acestui concept propus de catolicism. Conceptul propus de Roma are o mare dificultate în a fi găsit în Scriptură și în viața Bisericii (de asta este susținut și prin argumente marginale, secun-dare, printr-o argumentare îndoielnică și tulbure), în timp ce con-ceptul opus este activ, vizibil, coroborat, găsit și legat de toate ac-tele mari ale Bisericii, de Cincizecime, de Sinodul Apostolic, de Sinoadele Ecumenice.

3. Necoroborarea premiselor, pentru validarea acestora

Protestantismul refuză în mare pentru absolut orice pre-misă coroborarea acesteia. Protestantismul forțează din diferite formulări diferite concepte și noțiuni, care se pot recupera ușor din alte formulări și contexte, în care apar în mod clar, corect, direct și ignoră orice este scris în alte părți în Scriptură, în mod direct, explicit.

4. Marile premise implicite eronate ale catolicismului și protestantismului: supremația Romei și supremația Scripturii

Pretenția Romei asupra controlării și dominării creștinismului este unul din marile falsuri ale creștinismului, alături de Antiscriptura protestantă. Acestea sunt cauzele majore ale ruperii creștinismului în catolicism și protestantism, o falsificare a unității și adevărului Scripturii. Punctele în care diavolul putea lucra pentru a sparge creștinismul în mai multe părți sunt *unitatea*, acoperită cu un apel la autoritate prin Sf. Petru, legată măsluit de Roma de sine, și *adevărul*-Scriptura, prin apelul la autoritatea Scripturii, legat de AntiScriptura protestantă, două măsluiri istorice monumentale, două premise implicite ale catolicismului și protestantismului, care doar au rupt creștinismul în trei. În ce jocuri de cuvinte a ascuns diavolul ruperea creștinismului? Roma s-a ascuns sub numele Apostolului Petru, pe care l-a legat de sine pentru a invoca o supremație, iar protestantismul sub numele Scripturii, nevăzând că acolo e doar o antiteză a Scripturii. Atât Roma, cât și protestantismul, au concepte centrifuge la baza lor. Sunt protestantisme în esență.

5.3 Categoriile de argumente folosite în argumentarea teologică

1. Ontologic

Un argument ontologic este o așezare explicită a unui lucru, în Noul Testament, pentru viața Bisericii. De exemplu, procesul decizional al acesteia, „Părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă”, (Fapte, 15:28), în care este explicată unitatea decizională a Bisericii, prin toți, prin lucrarea Duhului Sfânt, aducându-se conceptul de sobornicitate. În acest pasaj apare un enunț explicit, în care conceptele de decizie, unitate decizională, lucrarea Duhului Sfânt, toți-ul Apostolilor, apar explicit, și asta într-un context decizional, de adunare și unitate a Bisericii, în Sinodul Apostolic.

Egal acestui enunț de unitate decizională, Evangheliile aduc o interdicere a conceptului opus, de izolare de toți, de dominare, de ridicare peste ceilalți în decizie, în forul apostolic, la fel, printr-o interdicere explicită a acestuia de către Hristos: „Știți că cei ce se socotesc cărmuitori ai neamurilor domnesc peste ele și cei mai mari ale lor le stăpânesc. Dar între voi nu trebuie să fie așa, ci care va vrea să fie mai mare între voi, să fie slujitor al vostru. Și care va vrea să fie întâi între voi, să fie tuturor slugă.” (Marcu, 10:42-44).

Cele două concepte majore au o teologie directă, explicită, au informație directă și sunt nu doar enunțate, ci și văzute în lucrarea Bisericii, având o duală prezență, la nivel de definiție, dar și la nivel de asumare în actul de viață al Bisericii. Și au un enunț atât pozitiv, cât și o interdicție a conceptului opus, existând o argumentare duală, cumva făcând imposibilă propunerea primatului, din orice punct s-ar încerca susținerea acestuia.

2. Funcțional

Instituirea structurii organizaționale a Bisericii este prin definiție și arată o organizare funcțională: „Și pe unii i-a pus Dumnezeu, în Biserică: întâi apostoli, al doilea prooroci, al treilea învățători; apoi pe cei care au darul de a face minuni; apoi darurile vindecărilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor.” (1 Corint. 12:28).

3. Tipologie și generalizare

Argumentarea prin tipologie și generalizare presupune identificarea unei spețe care apare periodic și care poate fi extinsă ca regulă generală. De exemplu, strategia catolică de argumentare pentru primat este una construită în acest mod, arătând (forțând) că au existat câteva momente în viața Bisericii în care primatul Romei a fost asumat de Biserică (deși nu a fost de fapt asumat, dar asta este pretenția invocată), că primatul a apărut mai târziu, dar că face parte totuși din viața Bisericii și că este un concept care trebuie generalizat și asumat de întreaga Biserică.

Problema acestui tip de argument este că în paralel Scriptura aduce pe această zonă de discuție definiții, o instituire, și că primatul, prin natura lui de principiu (dorit) de unitate al Bisericii, ar trebui să fie un principiu activ, această categorie de argument neputând fi folosită pentru un principiu de unitate, care are nevoie de o vizibilitate și prezență continuă în viața Bisericii. Acest tip de argumentare nu poate fi folosit pe concepte atât de importante și e mai greu să fie folosit în argumentările biblice.

4. Analogie

Pildele sunt analogii în care un concept foarte precis este cuprins în spatele unei istorisiri care reușește să surprindă în mod fericit contextul conceptului, discuția despre acesta, impactul și ideea majoră ridicată și discutată.

5. Comparație

Unde putem folosi și unde ne ajută o argumentare prin comparație? Argumentarea prin comparație este o argumentare cantitativă și dorește să arate în mare la nivelul consecințelor că unele consecințe nu pot fi acceptate, dacă le comparăm cu altceva similar. Pentru unele argumente și argumentări, în special pentru argumentele catolice, se pot recupera ușor diferite comparații care să invalideze argumentul catolic pe diferite puncte.

Pentru Filioque, putem compara ușor procesul de dogmatizare al Apusului cu procesul de dogmatizare al Sinoadelor Ecumenice. Filioque este o dogmă pentru care abia în secolul XIII Apusul a reușit să aducă o formă finală, comparativ cu secolele III-IV în Sinoadele Ecumenice pentru dogmatizarea Crezului. Filioque are un proces de dogmatizare desfășurat între secolele III-XIII (când a apărut dogma), întinzându-se timp de peste 1 mileniu, comparativ cu o perioadă de aproximativ 1 secol (în mare) pentru fiecare problematizare mare a Bisericii din Sinoadele Ecumenice. Filioque depășește cumva de 10 ori un proces de dogmatizare firesc al Bisericii și întreaga dogmatizare din toate Sinoadele Ecumenice, neputând fi acceptat prin această comparație, ajungând într-o zonă de nefezabilitate absolută. Comparațiile arată un contrast mare între două argumente, și pune în evidență, în acest caz, invaliditatea unuia. Acest contrast este esențial în unele argumentări, în

recuperarea prin consecințe cu totul nefezabile, a corectitudinii unui argument. Filioque nu poate fi valid, datorită unor consecințe care pot fi ușor văzute prin comparație.

6. Inconsistență și inconsecvență

Unde putem folosi astfel de argumente? De exemplu în argumentarea tezei primatului. Primatul este o teză care are un șir excepțional de larg de inconsistențe, raportat la discuția din Noul Testament cu privire la structura organizațională a Bisericii. Pentru rolurile și responsabilitățile în Biserică există enunțuri specifice, și o instituire directă. Primatul însă este obținut prin dublă deducție logică, indirect. Rolurile eclesiologice sunt văzute în lucrarea Bisericii, sunt văzute asumându-și responsabilitățile, sunt văzute în diferite ipostaze de lucrare, repetat, confirmând prin lucrare, enunțul adus pentru acestea. Primatul, deși este propus de catolicism drept principiul activ de unitate al Bisericii, nu are un enunț explicit, nu este consecvent cu restul enunțurilor Scripturii despre rolurile în Biserică, nu este prezent în nicio formă în lucrarea Bisericii, fiind doar o himeră a Apusului, care a primit viață undeva târziu, când Apusul a început lupta pentru independență eclesiologică.

7. Eficiență

Primatul este motivat pe alocuri în catolicism ca fiind mai eficient, fiind considerat o îmbunătățire în Apus, în structura organizațională a Bisericii. Or, această categorie de argumente ar trebui coroborată în Scriptură, pe zona despre care vorbim. Structura organizațională a Bisericii are deja în Scriptură un enunț explicit, adică există o instituire, un argument ontologic-funcțional,

argument care nu poate fi completat și nici alterat printr-o categorie de argumente care nu este prezentă în Scriptură.

8. Similitudine – poate fi găsit un exemplu care să fie acceptat, care la nivel de categorie să fie comparat?

Hristos arată importanța ajutorării altora în diferite contexte, în pofida unor prescripții greșit înțelese ale legii, printr-un exemplu care poate fi asimilat mai ușor. Când este întrebat de ce vindecă Sâmbăta, atunci arată cum fiecare recunoaște nevoia de ajutor, pe care o dă și unui asin căzut într-o groapă chiar și sâmbăta, nevoie care trebuie împlinită mai mult pentru om. Astfel de argumente trebuie folosite atunci când conceptul poate fi văzut și înțeles mult mai ușor într-o altă situație de viață.

9. Motivațional-emoțional

Primatul este motivat în Apus ca fiind o piatră de temelie a Apusului. Catolicismul aduce un argument motivațional-emoțional pentru primat, Apusul fiind construit peste noua inimă eclesiologică a Apusului, Roma, care a înlocuit sobornicitatea Bisericii, rupând vasele sanguine-eclesiologice-dogmatice cu restul Bisericii prin înlocuirea inimii acesteia. Or, o astfel de înlocuire emoțională nu este un argument viabil și nici valid în creștinism.

Creștinismul trebuia să aibă istoric o altă inimă, și nu Roma. Și ce trebuie făcut în Apus pentru a se obține o viață în Hristos este ca inima Bisericii să bată din nou în trupul fără de viață al Apusului. Adevărul, identitatea, sobornicitatea Bisericii, toți-ul în Duhul Sfânt trebuie din nou să lucreze în inima Apusului, pentru ca Apusul să aibă viață în Hristos.

10. Susținere în coroborare a diferite argumente

Teza cinstirii Maicii Domnului este o teză cu una dintre cele mai bogate și complete argumentări ale Noului Testament. Teza cinstirii Maicii Domnului are poate cel mai mare set de argumente posibil din întreaga Scriptură, existând enunțuri directe, tipologie, garantare prin autoritate, omnicinstirea (cinstirea în absolut în fiecare context în care Maica Domnului este prezentă). Însă este ignorată de protestantism, în toate dimensiunile acesteia, fiind cumva imposibil de contestat monumentul de cinstire regăsit în Scriptură pentru această teză. Cinstirea Maicii Domnului este un monument la nivel de argumentare, refuzat de protestantism, care își bazează strategia de argumentare pe ignorare, pe sfidare și defăimare, pe forțare de informație, pe informație indirectă și pe deducție logică, atunci când are în față un monument la nivel argumentativ.

11. Moral

Protestantismul adoptă defăimarea, decredibilizarea și acuzarea argumentului combătut (catolic și ortodox) ca strategie de argumentare în diferite teze, fiind o strategie de încercare de anulare a unor argumente printr-o poziționare morală greșită a argumentului opus.

12. Antiteză

În mare, orice alterare a unui argument biblic duce în final la concepte majore care ajung să fie în antiteză. Și ce trebuie să facem este să recuperăm conceptele majore ale fiecărei teze ale dialogului interconfesional și să găsim aceste antiteze, în care se

observă cu mult mai ușor corectitudinea argumentativă, alături de strategia de argumentare, decât în descrieri teologice nesfârșite, care pierd din vedere și discuție chiar relevantul tezelor și conceptele majore rădăcină ale acestora. De aceea simplificarea conceptuală a tezelor și obținerea unor antiteze majore sunt pași importanți în obținerea convergenței argumentative în dialogul interconfesional.

13. Consolidare a diferite argumente prin argumente secundare, nerelevante

În teza primatului vedem o încercare de consolidare a argumentării catolice prin argumente secundare. Astfel, pe lângă argumentul catolic principal, al tipologiei și generalizării, apar argumente legate de eficiență, motivațional-emoțional, cumva catolicismul neavând un argument care să poată fi susținut corect prin evidențe majore, recurgând la diferite argumente secundare, de consolidare argumentativă.

14. Argumentare pe întreaga axă temporală a Bisericii

Sobornicitatea sau conceptul de unitate (decizională și în toate) a Bisericii se argumentează pe o axă temporală, începând cu Noul Testament, și în întreaga viață a Bisericii. Sobornicitatea este un concept cu un enunț direct în Scriptură, cu o vizibilitate și repetare în Noul Testament, în Sinodul Apostolic, în Sinoadele Ecuменice, în fiecare adunare a Bisericii, fiind legată și prezentă în fiecare act mare de adunare al Bisericii. Adunarea Bisericii are întotdeauna un format legat de sobornicitate, arătând astfel explicit, pe o axă temporală universală, cum Biserica este unită prin

sobornicitate. Conceptele de unitate și adunare sunt întotdeauna legate biblic de conceptul de sobornicitate.

Sobornicitatea este asumată explicit și de catolicism, de Apus, prin validarea Sinoadelor Ecumenice, prin faptul că au asumat că unitatea și adunarea Bisericii s-au făcut în primul mileniu prin soborul Bisericii și nu prin Roma. În paralel, catolicismul a încercat să dezvolte un concept de independență și de dominare în decizie de către Roma, concept care nu are vizibilitate nici în Scriptură, nici în Sinodul Apostolic, nici în Sinoadele Ecumenice, în niciunul dintre actele majore în care decizia Bisericii trebuia să fie legată de *unul peste toți* sau de *întreaga adunare a Bisericii*. Decizia Bisericii a fost legată în întreaga axă temporală a Bisericii de întreaga adunare a Bisericii și nu de unul peste toți, de Roma, cum propune Roma în primat.

15. Argumentare ca sens, ca act de viață

Argumentarea ca parte din actul de viață al Bisericii, Scriptura fiind nevoită să cuprindă și să explice dimensiunile mari și arhetipul unui act de viață al Bisericii, ceea ce implică o completitudine și o claritate suficient de bune pentru asumare și un arhetip suficient de clar, dacă e asumat în bună intenție. Dogma catolică Filioque, de exemplu, este o propunere care nu face parte din actul de viață al întregii Biserici. Este o propunere modificată de câteva ori în Apus, la Sinoadele de la Toledo (sec. VI) și Lyon (sec. XIII), propunere care în mod egal a modificat propunerile teologice anterioare, anulându-le, și a adus informații noi. Cumva abia în secolul al XIII-lea catolicismul a reușit să aducă o dogmă treimică în Apus, abia atunci reușind să aducă o variantă mai apropiată de varianta finală pentru propunerea Filioque. O astfel de propunere

teologică nu poate fi acceptată, nefăcând parte din actul de viață al Bisericii, nevalidând notele caracteristice ale dogmei.

16. Apelul la autoritate - argumentare folosind o autoritate exterioară (a Scripturii, a Romei, a Bisericii)

Apelul la autoritate este unul dintre argumentele cele mai uzate în teologie. Argumentarea poate folosi o instanță exterioară care să gireze, să garanteze un argument, prin autoritate. Însă aici trebuie verificat ca argumentul să fie cu adevărat validat de acea instanță și nu doar forțată o autoritate care nu legitimează în mod real argumentul propus.

Catolicismul a creat un mecanism de autoritate, autoritatea Romei, mecanism care și în catolicism lucrează la fel de puternic precum în protestantism, protestantismul preluând din catolicism această tipologie de argumentare. Apelul la autoritate, tehnica Romei de argumentare, a fost preluat și de protestantism, identic. Argumentul catolic este valid numai prin autoritatea Romei, nu prin autoritatea ecumenică, Roma fiind un concept și un apel la autoritate al catolicismului, care ignoră conceptul real de autoritate ecumenică. Roma a creat în sine un mecanism de autoritate paralel Sinoadelor Ecumenice, pe care dorește să le suprascrise în autoritate.

Protestantismul folosește în orice frază apelul la autoritate (*argumentum ad verecundiam*), ignorând semantica și informația contextuală, forțând și denaturând conținutul real al Scripturii, pentru a extrage diferite sensuri teologice pe care le însoțește întotdeauna cu sintagma „Cuvântul lui Dumnezeu”, adică apelul la autoritate, ignorând autoritatea internă, contextuală, informațională, pe care o înlocuiește cu o autoritate generală.

Iar Apusul și Răsăritul încearcă argumentări prin autoritate, prin apelul la autoritate, neglijând dimensiunea funcțională, apelul la autoritate fiind omniprezent în toate discuțiile teologice, fiecare parte întrecându-se în a găsi o autoritate mai bună decât a celeilalte părți. De exemplu, dimensiunea funcțională a acestei discuții despre primat și sobornicitate cred că ne aduce mai multă claritate decât discuția despre cine aduce mai multă autoritate pentru primat și cine pentru sobornicitate. Pentru că, indiferent de autoritățile aduse, care oricum vor fi contestate de cealaltă parte, rămâne un fapt istoric incontestabil: decizia Bisericii s-a luat prin sobornicitate și nu prin primat, care a ridicat încontinuu pretenția cenzoratului, dovada maximă a exprimării unei dorințe, în afara împlinirii actului.

Și ar trebui să depășim această capcană de argumentare a apelului la autoritate, folosit greșit în multe locuri, și să vedem și dimensiunile funcționale ale categoriilor de argumente folosite și toate celelalte argumente care înconjoară discuția despre unitate, primat și sobornicitate, și alte subiecte teologice. De asta e importantă înțelegerea dimensiunii argumentative a unui argument, a structurii de argumentare, pentru a nu cădea în diferite capcane, în diferite erori de argumentare, fără posibilitatea de a debloca argumentarea și discuția. Fără a înțelege ce categorie de argument folosește cealaltă parte (ca de exemplu apelul la autoritate) este dificil sau imposibil de condus un dialog autentic.

17. Argumentare în unitatea Bisericii, folosind autoritatea Bisericii, în Sinoadele Ecumenice

Ortodoxia folosește o autoritate corectă pentru argumentare, girul Sinoadelor Ecumenice și al plenitudinii Bisericii în spețele argumentative. Cumva Sinoadele Ecumenice au creat deja

întreg cadrul în care se pot și trebuie discutate toate problemele Bisericii, aducând timp de un mileniu întregul fundament eclesio-logic, dogmatic, de unitate, de Tradiție, de identitate, în care să se poată purta toate discuțiile Bisericii.

18. Forța argumentelor

Forța argumentativă, vine de utilizarea câtorva categorii de argumente. O comparație între ceva foarte mic și ceva foarte mare va fi întotdeauna evidentă, și nu va putea fi refuzată. O analogie elocventă și corect făcută, care ne conduce la o comparație care nu poate fi refuzată și e o tehnică de argumentare folositoare. Argumentul moral este unul care dă forță argumentării, când poate fi folosit.

5.4 Structura unui argument teologic, la nivelul categoriilor de argumente folosite

Argumentarea Bisericii are totuși niște categorii de argumente folosite în propriul exercițiu argumentativ:

1. Prin argumentul funcțional-ontologic, de ordin 1
2. Evidențierea erorilor, prin recuperarea diferitelor consecințe dogmatice
3. Prin autoritatea Bisericii
4. Consolidare și coroborare, prin diferite argumente secundare, de exemplu comparativ, emoțional etc.

De unde pornim în discuția despre cum ar trebui făcută argumentarea pentru diferite subiecte? De la informația de la care pornim și de la cuprinsul acesteia. Actul de viață al Bisericii apare atât într-un enunț, într-o definiție a coordonatelor mari ale acestuia, cât și într-o lucrare a acestuia, în arhetipul de lucrare a Bisericii. Această duală dimensiune a informației obligă o argumentare într-un anumit mod, obligă prezența unor categorii de argumente, coroborarea, obligă la o anumită strategie de argumentare, fiind un exercițiu specific de argumentare.

5.5 Erori la nivelul argumentării

1. Forțarea unor premise și ignorarea altora

În mare teza protestantă este construită pe ignorarea premiselor legitime și pe forțare contextuală și semantică. Pentru a se obține concluziile dogmatice protestante, primul lucru pe care l-a făcut protestantismul a fost să ignore premisele legitime și să creeze instrumente pentru forțare semantică.

2. Alterarea cadrului conceptual și a noțiunilor biblice – disocierea noțiunilor

De exemplu, în teza primatului, catolicismul alterează cadrul conceptual al pasajului de la Matei, forțând concepte care nu există în pasajul respectiv, obținând un concept excepțional de puternic, cel de primat, de dominare, concept care nu poate fi recuperat nicăieri în Scriptură. Conceptul de primat este unul excepțional de complex, fiind vorba despre un principiu activ de unitate al Bisericii, fiind nevoie să fie enunțat, să fie văzut și prezent în conștiința eclesiologică apostolică.

La fel, protestantismul alterează deplin cadrul conceptual în care se discută eclesiologia, conceptele de credință-identitate, lege, alături de alte concepte eclesiologice majore, fiind denaturate, fiind transformate în credință-gând, ghid orientativ, și asta prin decorporalizare semantică, rupând credința de identitate și act, rupând legea de responsabilitate, refuzând coroborarea semantică a noțiunilor.

3. Premise implicite greșite (premise protestantă a tezei catolice incorecte)

De ce protestantismul ignoră premisele autentice ale Scripturii în diferite teze? Deoarece are o premisă implicită că teza catolică nu este validă, deci și premisele teologice catolice nu sunt valide. Și acesta este unul dintre punctele care trebuie subliniate cu mare putere în dialogul cu protestanții, ignorarea premiselor și cauza acesteia.

4. Refuzul coroborării premiselor pentru recuperare contextuală corectă

De ce protestantismul refuză coroborarea premiselor pentru teza mântuirii în special? Pentru că nu poate obține altfel o forțare suficient de puternică pentru anularea axiologiei eclesiologice, pentru a obține o mântuire doar prin credință. Tezele protestante sunt susținute atât prin refuzarea premiselor corecte, prin forțare contextuală, cât și prin refuzarea coroborării premiselor.

5. Refuzul ancorării argumentului într-un cadru general de argumentare

Întregul argument eclesiologic trebuie discutat în cadrul general al acestuia, al axiologiei eclesiologice. Însă protestantismul refuză o discuție eclesiologică într-un cadru general, preferând o discuție punctuală, în diferite enunțuri marginale, care nu pot de fapt să susțină o teză a mântuirii doar prin credință.

6. Folosirea de categorii greșite de argumente

Teza primatului este un exemplu în care sunt prezente mai multe categorii de argumente, catolicismul nereușind să aducă un argument corect, de o categorie prezentă în Scriptură pentru zona de discuție. Primatul este însoțit în catolicism de o multitudine de argumente, niciunul care să fie relevant pentru discuție. Identificarea categoriilor de argumente din Scriptură folosite pentru un subiect și cele folosite practic în argumentare ne ajută la eliminarea discuției despre categorii invalide, care nu pot fi folosite în argumentare.

5.6 Definițiile cele mai importante ale Noului Testament

Mai jos adaug o listă a definițiilor și enunțurilor celor mai importante ale Noului Testament.

1. Biserica, în axiologia eclesiologică

Teza Bisericii este una în care dimensiunile mari sunt precizate în definirea unei axiologii eclesiologice. Valorile mari legate de conceptul de Biserică sunt găsite explicit, în enunțuri, care conturează cadrul de valori primare ale discuției: comunitate, comunitate, unitate, întreg, adevăr, identitate, lege, responsabilitate, har, Cincizecime, toți, unitate în decizie, altele. Pe lângă definițiile găsite, găsim un arhetip de lucrare în acest cadru, arhetip care este continuat în viața Bisericii, adică se pot recupera cele două dimensiuni ale conceptului, de definire și de găsim a acestuia asumat, ca act, în viața Bisericii.

2. Unitatea Bisericii în sobornicitate și interzicerea conceptului opus, de primat

Sobornicitatea este regăsită într-un enunț, cât și într-o instanță de lucrare repetată, continuă, constantă, în care în Sinodul Apostolic, dar și în fiecare lucrare, Biserica se adună continuu, pentru a decide în unitate cu privire la sine. În același timp primatul, ca un concept de superioritate și subordonare interapostolică, este interzis explicit, într-o interzicere a conceptului.

Există câteva acte mari de adunare, care se întâmplă în Biserică în Noul Testament, acte repetate de nenumărate ori,

enunțate la nivelul importanței, conținutului acestora, încât pot fi recuperate ca dimensiuni și importanță foarte ușor. Primatul e propus de catolicism, uitând că unitatea Bisericii e un act continuu al Bisericii încă din Cincizecime. Cincizecimea e primul act de unitate al Bisericii. Sinodul Apostolic la fel, este unul din actele mari de adunare și unitate ale Bisericii. Adunarea Bisericii e un act continuu de unitate. Și acesta e fundamentat pe mișcarea și acțiunea împreună, unică, ca un întreg, venită din decizia luată de toți-ul Bisericii.

Ce propune catolicismul în primat e un concept care avea nevoie de vizibilitate maximă în Noul Testament. Oriunde se adună Biserica, oriunde se vede o decizie în plenitudinea Bisericii, ar trebui să apară și acest concept catolic de dominare și subordonare față de Roma. Or, Biserica se adună întotdeauna în toți-ul său, în toți-ul apostolic, în toți-ul Sinoadelor Ecumenice. Cumva întreaga unitate a Bisericii e legată în catolicism de conceptul propus de Roma, dar totuși catolicismul nu reușește să găsească niciun enunț, nicio informație directă¹, nu reușește să găsească cuprins și exprimat acest concept, și asta în întreg exercițiul biblic al Noului Testament, în care, timp de zeci de ani nici la Hristos, nici Apostolii, nici Biserica primară nu reușesc să vadă acest concept. Acest concept de primat-superioritate decizională nu există în Biserica primară, nu este lucrat și nici legat de niciunul dintre actele de unitate al Bisericii.

¹ Anulând astfel printr-un zero la nivel de prezență biblică a primatului, orice posibilitate de a exista acest principiu catolic de unitate.

3. Sfintele Taine

Pentru Sfintele Taine există o enunțare explicită atât a Sfințelor Taine ca o condiție existențială, într-o formă afirmativă, cât și în formă negativă. La fel, există o asumare directă în viața Bisericii, a lucrării acestora.

4. Structura organizațională

Pentru structura organizațională avem informație directă, un enunț explicit cu privire la rolurile și responsabilitățile din Biserică, precum și o vedere a acestora în lucrare.

6. CARACTERISTICILE GENERALE DE ARGUMENTARE ALE ARGUMENTULUI ORTODOX

Argumentarea ortodoxă are următoarele caracteristici:

1. Sunt alese corect premisele argumentelor, sunt folosite corect informațiile Scripturii, categoriile de informație (directă, analogie, altfel).
2. Logica argumentativă folosește coroborarea pentru recuperarea conceptelor și a noțiunilor din mai multe locuri ale Scripturii.
3. Logica argumentativă caută recuperarea corectă atât a informațiilor la nivel de enunț, cât și în actul de viață al Bisericii.
4. Pentru autoritate este folosită autoritatea în analiză și asumare a întregii Biserici, a plenitudinii Bisericii, a Sinoadelor Ecumenice.
5. Nu există alterări argumentative, în sensul că nu pot fi identificate erori în argumentarea ortodoxă, nici la nivelul premiselor, nici la nivelul argumentului, nici la nivelul coroborării.
6. Argumentul ortodox are o completitudine și corectitudine atât punctuală, cât și generală, fiind un argument în călăuzirea Duhului Sfânt.
7. Argumentul ortodox punctează corect erorile din alte argumente (protestant și catolic), arătând nu doar că intern este corect, ci că este capabil, la nivel de metodă, să identifice erorile de argumentare și orice exercițiu

argumentativ greșit – și asta pentru că metoda de argumentare ortodoxă este o metodă argumentativă corectă și înțelege ce înseamnă o eroare.

8. Argumentul ortodox poate fi supus unei analize de argumentare formală, răspunzând tuturor criteriilor și criticii unei astfel de analize, fiind construit, deși nu explicit în acest mod, având intrinsec o organizare argumentativă corectă, formală, deși nu explicită – reușește să recupereze toate dimensiunile corecte ale unei argumentări, nefiind nevoie de corecții în acesta.

7. METODA ARGUMENTATIVĂ A DIALOGULUI ECUMENIC

Avem suficientă informație în Ortodoxie pentru convergența interconfesională? Este necesitatea pentru convergență doar argumentativă sau și la nivelul informației teologice? Din punctul meu de vedere este necesar un cumul de argumentare, analiză și comunicare, alături de alte integrări exterioare, pentru a aduce claritate și convergență interconfesională în anumite teze istorice.

Ce e blocat și ce trebuie deblocat în dialogul ecumenic și cel istoric? Informația teologică e încurcată de diavol în argument, în argumentare, și nu reușim să descurcăm argumentările istorice ale altor confesiuni. Și abordarea istorică de comparare a consecințelor dogmatice e mult limitată la nivel de argumentare. Pentru că argumentarea aduce o abordare comprehensivă și o perspectivă mult mai bogată asupra căii argumentative decât simpla comparație a consecințelor dogmatice.

Când se va obține convergență pe fiecare punct teologic al dialogului ecumenic? Când o idee majoră și un concept major vor avea suficientă susținere și vizibilitate argumentativă, când vor avea o dominanță argumentativă. Când tezele vor fi reduse într-un singur punct, concept, antiteză, pe care se va putea obține vizibilitate largă, fără puțință de a putea fi contestată. Și de aceea trebuie obținut acel set de idei majore, pe baza cărora să se poată obține convergență.

Când se va obține convergență pe ansamblu? Când metoda de argumentare va fi dovedită pe câteva spețe majore, care vor arăta că argumentul ortodox are această călăuzire în adevăr, în argumentare, și că adevărul, consecința unei căi argumentative corecte este

obținut printr-o procedură-metodă-proces corect de argumentare. Și pentru fiecare teză trebuie precizat punctul pe care trebuie insistat, pentru a se obține convergență.

Metoda argumentativă a dialogului ecumenic, pașii pentru obținerea convergenței punctuale și generale sunt în mare:

1. Simplificare conceptuală a tezei – identificarea conceptelor mari discutate în teze
2. Identificarea categoriilor de argumente și a argumentelor aduse de fiecare parte
3. Identificarea punctului principal în care se duce de fapt și se poate obține convergență argumentativă
4. Strategia de argumentare a acestui punct, categoriile de argumente care pot fi folosite pentru susținere și coroborare
5. Ancorarea argumentului într-un argument general de susținut.

Teza catolică

Pentru teza unității și ruperii Bisericii trebuie insistat în actele legate de unitate, în participarea, asumarea, diseminarea, caracterul unitar și identitatea unică, care sunt confirmate și de catolicism intern și de Răsărit în Sinoadele Ecumenice. Și aceste acte au fost alterate în Apus, prin primat.

Pentru primat trebuie insistat în decizia *unui* și decizia *a toți în Duhul Sfânt*, conceptul de decizie în participare, decizie a Bisericii care are vizibilitate în actele sale istorice și care este imposibil de contestat, fiind prezentă ca definiție în Scriptură, dar și ca speță în Sinodul Apostolic, în Sinoadele Ecumenice, decizie asupra căreia primatul a ridicat în permanență pretenții, dar pentru care

a fost întotdeauna într-o poziție pasivă, de neparticipare la decizie. Poziția pasivă a primarului față de decizia Bisericii este poziția reală a primatului și condamnă de fapt primatul definitiv la uitare istorică.

Propunerea *Filioque* va fi demonstrată nu pe calea dogmatică istorică, ci pe o altă strategie de argumentare, de câștigare a mai multor subpuncte și consecințe, venite din procesul de dogmatizare, unul inacceptabil și cu vizibilitate mare chiar și pentru catolici. Și deși istoric s-a făcut o evaluare dogmatică, astăzi avem cu mult mai multă informație decât atunci, avem informația a două milenii, care ne oferă și o perspectivă pe ansamblu la nivelul unui proces de dogmatizare. *Filioque* nu poate fi o dogmă care să fi fost dogmatizată între secolele III-XII și a cărei dogmatizare să dureze 10 secole, mai mult decât cele 8 pentru întreaga dogmatizare a Bisericii. Sperăm că astfel de comparații relevante în discuție să fie acceptate în ultimul ceas de catolici, fiind prea evidente în discuție. În acest tip de consecințe vom câștiga *Filioque*.

Pentru *teza harului creat catolic* trebuie clarificat silogismul achindinist, în care stă toată teza catolică, construită pe premise informaționale greșite, și trebuie arătat cum catolicismul nu a identificat corect premisele informaționale din Scriptură, cum o face în paralel Ortodoxia și Sfântul Grigorie Palama. Și eroarea de argumentare poate fi ușor pusă în evidență în premise și în logica argumentativă diferită, catolicismul adoptând o logică deductivă în locul identificării directe a informației biblice.

Pentru *mărturia harului și a comuniunii* trebuie pusă în evidență mai bine tipologia mărturiei catolice, raportat la cea ortodoxă, și în special argumentativ.

Și la fel, *menționarea caracteristicilor de argumentare a argumentului catolic*, inserția greșită de premise, alterarea premiselor,

inserția de informații care nu fac parte de facto din fundamentul informațional al Bisericii, al exercițiului teologic al Bisericii este cauza principală a alterărilor catolice. În primat premisa greșită e introducerea unui concept de dominare al Romei prin forțare contextuală. În Filioque e introducerea unui set de informații prin derivare și alterare. În harul creat catolic se ignoră informația biblică și se introduce prin silogism exact informația opusă. În mărturia harului și a comuniunii din lipsă de experiență teologiei catolici nu pot identifica corect tipologia autentică de mărturie și tratează orice înșelare drept comuniune. Acestea sunt problemele de argumentare în argumentul catolic.

Coerența și coeziunea argumentativă, legarea corectă între ele a tuturor acestor argumente, parte din argumentul general ortodox, va fi cea care va convinge ca întreg în dialogul ecumenic. Și nu polemici teologice dogmatice punctuale, răspândite în cuprinsul întregii teologii, care nu pot prin sine să convingă ca întreg.

Metoda argumentativă a dialogului va trebui să simplifice tezele dialogului, să arate un punct în care trebuie dusă discuția și să găsească metode prin care să susțină acel punct. Pentru că astăzi optica de susținere e pur dogmatică, când ar trebui să fie schimbată, lărgită, și să fie argumentativă, pentru a aduna toate informațiile disponibile, nu doar cele dogmatice, pentru construirea și consolidarea argumentelor. Pentru că degeaba vom insista în Filioque pe calea istorică, atunci când aceea e blocată și există și alte posibilități de argumentare, trecute cu vederea de teologi, care cunosc doar abordarea consecințelor dogmatice.

Teza protestantă

Pentru protestantism trebuie explicate rădăcinile greșite ale protestantismului, premisa implicită (a invalidității tezei catolice, adică poziția protestantă de antiteză) și construcția Antiscripturii, ignorarea Revelației, ignorarea premiselor care au dus la teza catolică. Și apoi schimbarea și alterarea deplină a cadrului conceptual, în care teza biblică e dusă de la lege la ghid orientativ, de la credință-act-identitate la credință-gând, de la axiologia eclesiologică la principiile existențiale protestante.

Astăzi trebuie depășită optica unor dogme izolate de un întreg. Trebuie adus un argument pe ansamblu, și toate dogmele trebuie discutate în contextul acestui argument și nu rupt de acesta. Aceasta este metoda argumentativă a convergenței unității creștine, din punctul meu de vedere. Una cu mai mult accent pe argumentare și pe o metodă și organizare argumentativă.

II. ORGANIZAREA ARGUMENTATIVĂ A DIALOGULUI CU CATHOLICISMUL

1. POZIȚIA ARGUMENTATIVĂ GENERALĂ ORTODOXĂ, FAȚĂ DE CEA CATHOLICĂ

Capitolul conține strategia de argumentare a teologiei ortodoxe pentru dialogul ecumenic cu catholicismul. Mai jos sunt principalele puncte care trebuie acoperite în dialogul ecumenic, la nivel de argumentare:

1. Premisele fundamentale implicite ale argumentului catholic: catholicismul pleacă de la premisa implicită a unității prin Roma, a totalitarismului Romei, premisă care se distribuie în toate direcțiile discuției și trebuie adăugată la început.
2. Diferența majoră de poziție între eclesiologia catholică și cea ortodoxă, referitor la unitatea Bisericii și Sinoadele Ecumenice
3. Primatul vs. Sobornicitatea Sinoadelor Ecumenice
4. Filioque vs. dogma treimică a Sinoadelor Ecumenice
5. Harul creat catholic vs. harul necreat ortodox
6. Mărturia harului și a comuniunii în catholicism și Ortodoxie
7. Caracteristicile generale ale argumentului catholic
8. Harta argumentului catholic, față de cel ortodox
9. De ce catholicismul trebuie să se întoarcă la Ortodoxie, în unitatea Sinoadelor Ecumenice?

Așezând într-un tabel strategiile de argumentare catolică și ortodoxă se observă cu mult mai bine diferențele între argumentul catolic și cel ortodox. Și, în mare, în dialogul ecumenic, nu avem nevoie atât de dialog, ci de vizibilitate argumentativă, de sinteze care să ne poată pune mult mai ușor la dispoziție instrumente de comparație rapidă a argumentelor interconfesionale. Poate mai mult decât orice avem nevoie de vizibilitate pentru a trage niște concluzii asupra unei istorii întregi cu privire la concluziile teologice istorice. Vizibilitatea informației, a argumentelor, o vizibilitate și vizuală, ajută la păstrarea unei coerențe argumentative generale, ajută la înțelegerea a de ce spunem în Ortodoxie că atât dogma, cât și argumentarea ortodoxă, sunt legitime.

Toate inconsistențele de argumentare ale argumentului catolic se văd mult mai ușor într-o astfel de hartă generală a argumentelor interconfesionale. Pentru că de fapt în toate punctele argumentării catolicismul deviază radical de la o strategie de argumentare pe verticală, de la necesarul fiecărui pas de argumentare. Argumentarea și o sinteză argumentativă oferă o cu totul altă perspectivă referitor la diferențele interconfesionale între catolicism și Ortodoxie. Și aici se vede mult mai bine construcția diferită radical între Ortodoxie și catolicism. Ortodoxia și catolicismul sunt două sisteme teologice incompatibile, deoarece au diferențe majore, bi-milenare, ireconciliabile.

2. DIFERENȚA DE POZIȚIE ÎNTRE ECLESIOLOGIA CATOLICĂ ȘI ORTODOXĂ, LEGATĂ DE DOGMA UNITĂȚII BISERICII ȘI SINOADELE ECUMENICE

Care este punctul major de acoperit în discuția legată de eclesiologie, Roma, Răsărit și Sinoadele Ecumenice? Scopul este: 1. să vedem structural cum a fost definită unitatea Bisericii, 2. unde Apusul s-a rupt de unitatea Bisericii și 3. cum Răsăritul și Apusul trebuiau să fie față de Sinoadele Ecumenice. Este cumva cheia discuțiilor cu catolicismul, pentru a se putea vedea unde și cum în istorie a avut loc ruperea între Ortodoxie și catolicism.

Unde este problema rădăcină între Roma și Răsărit legată de eclesiologie? Este în dezvoltarea unor concepte diferite de ale Bisericii, legate de unitate și eclesiologie, și lucrarea diferită a acesteia. Este în alterarea eclesiologiei unității Bisericii și în lipsa de lucrare corectă a acesteia. Nu ne interesează doar mecanismul decizional, primatul vs. sobornicitatea, prin unul sau prin toți, ci dimensiunile actului unității, asumarea, participarea, împărțirea de unitate și cum structural a fost acest act afectat în toate dimensiunile sale. De aceea prima discuție în dialogul ecumenic este despre actul unității Bisericii, și cum primatul și sobornicitatea au fost față de acesta și față de Sinoadele Ecumenice.

Roma a vrut să conducă creștinismul și a căutat toate pârghiile posibile pentru acest lucru, alegând și ajungând chiar la ruperea Apusului din Biserică pentru aceasta. Roma a creat suplimentar un concept de independență eclesiologică, de Supra-Biserică, de Biserică dominantă și de Biserici supuse. Ce vedem de fapt în această discuție despre eclesiologie și unitate este apariția unor concepte eclesiologice majore, pe lângă conceptele de frățietate-conciliaritate, egalitate a Părților Bisericii, concepte care sunt

străine de creștinism, dar care sunt fundamentale pentru Apus, care nu se poate susține în afara acestora. Conceptele de independență eclesiologică și restul sunt specifice Apusului și vin din re-poziționarea Romei în Biserică.

Ce s-a întâmplat istoric între Apus și Răsărit a venit din *repoziționarea istorică eclesiologică a Romei*. Din Parte a Bisericii, Roma a ajuns o Supra-Biserică, o Biserică independentă. Și aceasta a atras după sine o suită largă de acte care au dus la ruperea Apusului din Biserică. Pentru că această re-poziționare de fapt a creat o partiționare în unitatea Bisericii, a creat o conștiință eclesiologică distinctă, o decizie distinctă de cea unită a Bisericii, a creat o rupere și ieșire din unitate. Și nu a creat o Biserică distinctă – acest concept nu există în creștinism, de biserică independentă de restul Părților Bisericii. Apusul nu este o Biserică distinctă, cu o tradiție distinctă, ci este o Biserică ruptă de unitatea Bisericii, este o Biserică depărtată și ieșită deplin din unitatea Bisericii.

Roma este o fostă Biserică în derivă raportat la unitatea Bisericii. Pentru că unicul mod de raportare eclesiologică este față de unitatea întregă a Bisericii, unitatea Sinoadelor Ecumenice. Unde în istorie Roma a început să dezvolte un concept de independență eclesiologică, o conștiință eclesiologică distinctă, unde a lucrat în independență față de unitatea Sinoadelor Ecumenice, acolo a fost punctul în care a început ruperea și separarea de unitatea Bisericii. Unde a refuzat să disemineze în Apus unitatea Sinoadelor Ecumenice, acolo a fost punctul în care a păstrat și s-a separat, acolo e punctul în care a desăvârșit această falie de rupere față de unitatea Bisericii, acolo a creat această mentalitate de independență, de refuz de asumare a unității Bisericii.

Următoarele secțiuni propun prezentarea conceptelor majore legate de unitatea Bisericii, așa cum sunt ele găsite în Sinoadele

Ecumenice, conceptele structurale ale discuției. Și pentru fiecare am indicat cum a fost asumat și înțeles, atât în Răsărit, cât și în Apus. Iar prin prezentarea conceptelor majore ale discuției se obține și o simplificare a tezei, pentru a se putea începe o discuție punctuală, legată de punctul structural în care unitatea Bisericii este gândită diferit între Apus și Răsărit, și unitatea Sinoadelor Ecumenice.

2.1 Simplificarea conceptuală a tezei

Unitatea Bisericii	Argumentare catolică (Concepte majore)	Argumentare ortodoxă (Concepte majore)	Sinoadele Ecumenice (Concepte majore)
Diferite	Supremația Romei <i>(Primatul și conceptele derivate din primat)</i> Biserică Independentă, Supra-Biserica Romei, Biserici supuse	Egalitate a Părților Bisericii	Egalitate a Părților Bisericii
	Participare (la unitate)	Participare (la unitate)	Participare (la unitate)
	Împărtășire (de unitate)	Împărtășire (de unitate)	Împărtășire (de unitate)
Diferite	Asumare (a unității, <i>prin Roma</i>)	Asumare (a unității)	Asumare (a unității)
Diferite	Diseminare (a unității, <i>prin Roma</i>)	Diseminare (a unității)	Diseminare (a unității)
Diferite	Act unic al Bisericii <i>(prin Roma)</i>	Act unic al Bisericii	Act unic al Bisericii
	Mișcare unică (a Bisericii)	Mișcare unică (a Bisericii)	Mișcare unică (a Bisericii)
	Caracter unitar al identității	Caracter unitar al identității	Caracter unitar al identității

	Identitate multiplă ²	Identitate unică a Bisericii	Identitate unică a Bisericii
Diferite	Decizie unică și unită, <i>prin Roma</i>	Decizie unică și unită, prin <i>toți-ul Bisericii</i> , prin <i>Părțile Bisericii</i>	Decizie unică și unită, prin <i>toți-ul Bisericii</i> , prin <i>Părțile Bisericii</i>
	Tradiția apuseană <i>(prin Roma)</i>	Tradiția Sinoadelor Ecumenice	Tradiția Sinoadelor Ecumenice
	Conștiință unică a Bisericii <i>(prin Roma)</i>	Conștiință unică a Bisericii, a Sinoadelor Ecumenice	Conștiință unică a Bisericii, a Sinoadelor Ecumenice

² Catolicismul permite o eclesiologie multiidentitate, în unitate parțială în identitate, acceptând identitatea ortodoxă, acceptând alte Biserici și cam orice identitate creștină, dar doar supuse Romei. Eclesiologia catolică e definită prin supunerea față de Roma, nu prin asumarea unei identități în Hristos. Roma și raportul față de Roma sunt centrul eclesiologiei catolice, și nu Hristos, nu raportul față de Acesta.

2.2 Strategia de argumentare

Argumentarea catolică pentru teza Bisericii prin Roma este prezentată în teza primatului, teză care aduce în mare toată această modificare eclesiologică, văzută în teza unității și ruperii Bisericii. Este prezentată în următoarele secțiuni.

2.3 Conceptul major de divergență al tezei.

Problematizarea și argumentarea acestuia

Divergența majoră referitor la teza eclesiologică apuseană față de cea răsăriteană este poziționarea față de Sinoadele Ecumenice și refuzul Apusului de a asuma structural și integral unitatea Sinoadelor Ecumenice. Mai jos este problematizată această rupere, argumentarea cauzei acestei ruperi fiind făcută în primat.

În mare, ce a făcut Roma în creștinism a fost să schimbe deplin cadrul conceptual și conceptele de bază legate de participarea la unitate, legate de poziția eclesiologică a Romei raportat la unitate, introducând un set de concepte legate de și care au susținut încercarea Romei de a prelua controlul în Biserică. Or, preluând în Apus controlul eclesiologic deplin, creând un instrument de putere și autoritate în primat, Roma a creat și o Biserică independentă, neasumând structural unitatea Bisericii. Și renunțând la asumarea integrală și la diseminarea unității Bisericii și în Apus, Roma a creat un set larg de concepte, de independență, superioritate, dominanță, supunere. A fost suficientă denaturarea conceptelor de frățietate-conciliaritate în dominare (concept interzis biblic în forumul Apostolic chiar de Hristos) pentru a se crea o

rupere majoră în Biserică. Pentru că aceste concepte sunt cele afectate în discuție.

Unitatea Bisericii nu este doar unitatea dogmatică din Sinoadele Ecumenice, ci este o unitate structurală, în viața Bisericii, în Tradiție, în actul de viață, în conștiința și decizia Bisericii, în tot ceea ce Răsăritul avea și care a potențat Sinoadele Ecumenice. Sinoadele Ecumenice trebuie văzute cu mult mai mult decât la suprafață, decât la nivelul superficial al unor dogme. Trebuie văzute la nivelul întregului fundament pe care s-au zidit, Tradiție, conștiința Bisericii, unitatea în toate dimensiunile din care au izvorât Sinoadele Ecumenice.

Sinoadele Ecumenice nu sunt doar vârful unei unități, sunt evenimente majore care pun în evidență un proces continuu de adunare, de unitate și convergență, un *proces de unitate care este dominantul discuției despre unitate*. Nu ne interesează doar listele de dogme ale Sinoadelor Ecumenice, ci acest proces continuu de unitate și convergență al Răsăritului, care este cel care a generat aceste Sinoade, proces care este temelia unității Bisericii. Răsăritul are acest proces alături de întreg fundamentul în care procesul poate rodi (Tradiția, viața Bisericii, ierarhia, liturgica), proces care trebuia văzut și în Apus. Această temelie a unității nu a avut-o Apusul, de aceea nu a reușit niciodată să aibă convergență internă.

Datoria Apusului este astăzi să se întoarcă integral în unitatea Sinoadelor Ecumenice, păstrată în Răsărit, unitate care nu a fost diseminată și asumată în Apus. Ce se vede în acest tabel legat de unitate este că Roma nu a asumat și nu a diseminat structural unitatea Bisericii și în Apus. Și în mare asta este datorită unei decizii diferite, prin Roma. Cât timp de facto-ul unității Bisericii sunt Sinoadele Ecumenice, timp de un mileniu, atunci acceptăm ca referință integrală, în toate dimensiunile discuției despre unitate și unitatea

care a izvorât aceste Sinoade Ecumenice, referință acceptată și de Apus.

Cât timp Apusul catolic are intern o organizare care asumă acest caracter unitar, o unică identitate, nevoia unui act unic, a unei mișcări unice, unite, ca un întreg, similară Răsăritului și Sinoadelor Ecumenice, Roma validează integral teologia adusă în Sinoadele Ecumenice cu privire la necesitatea unei definiții unice a Bisericii în istorie, prin propria organizare internă, dar și obligă la asumarea unică a unității Bisericii, prin asumare.

Cât timp Roma are o structură ecleziologică unde validează integral conceptele structurale legate de ecleziologie, adică asumarea, participarea, caracterul unitar, identitatea unică și decizia unică, unica modalitate prin care Roma poate reveni în Biserică este de reasumare integrală, datorită dezvoltării a ceva în afara unității integrale a Bisericii.

Ce a adus Roma în creștinism a fost doar propria dorință de stăpânire a Apusului. Și a creat un pol centrifug în Apus, în Roma, pol care nu a mai asumat unitatea Bisericii, care a stat în raport de parțialitate și într-un raport periferic față de aceasta. Ce a lipsit în Apus a fost această împărtășire continuă de unitatea Bisericii și diseminarea continuă a acesteia și în Apus. Și de aici a rezultat și o independență ecleziologică a Apusului și crearea în timp a unei Biserici rupte de fapt de unitatea Bisericii.

Și cum se recuperează unitatea bimilenară a Bisericii? Unitatea este vizibilă în istorie, fiind un act de viață și nu o teorie teologică. Unitatea este văzută în deplinătatea acesteia în Răsărit, în Sinoadele Ecumenice, ca act de viață, ca întreg, în toate dimensiunile acesteia. Unde s-a greșit în istorie în Apus? Nu mai are importanță. Creștinismul nu ar trebui să fie subiectul unei îndelungi

negocieri a diferite tradiții venite în mare din orgoliul Romei cu privire la propria independență eclesiologică.

Ce ne-a adus în acest punct istoric, de rupere în câteva confesiuni creștine majore, este orgoliul istoric al Romei. Este o individualitate care a dorit să fie diferită în creștinism și care a pretins că prin sine și nu prin toți-ul Bisericii creștinismul trebuie să existe. Astăzi nu luptăm în această rupere atât cu dogmele catolice, cât cu orgoliul Romei de a conduce creștinismul. Prima luptă dusă legat de unitatea creștinismului va fi cu orgoliul Romei cu privire la propria poziție în creștinism. Un orgoliu de două milenii va fi greu de mișcat din loc. Poate este cel mai important lucru de subliniat în toată această discuție. Roma a creat și adus în creștinism o suită largă de concepte centrifuge, care în creștinism creează doar rupere.

De ce catolicismul e totalitarism și nu unitate participativă? Pentru că a schimbat axiologia eclesiologică, valorile eclesiologice fundamentale, prin Roma-primat. În loc ca Biserică să aibă o raportare la Persoană/Hristos-lege-identitate, catolicismul are o raportare față de Roma întâi, și schimbă deplin raportarea comunității la nivel de identitate și act. În actul de viață ortodox suntem uniți cu Hristos, suntem definiți prin Hristos și suntem raportați la o identitate în Hristos și la o lege. În actul de viață catolic Papa definește actul de viață al comunității, fiind un alt Cap al Bisericii, fiind un fel de Cap operațional al Bisericii, înlocuind nevoia de Persoană-lege-identitate, el suprascriind complet raportarea corectă în Biserică. Valorile axiologice eclesiologice în catolicism sunt suprascrise de Papă, care devine totul pentru comunitate.

Ce are de fapt de recuperat catolicismul legat de unitate? Nu are de recuperat o listă de dogme, ci o unitate integrală, vizibilă bimilenar, vizibilă în două milenii de decizie în unitatea Bisericii.

Această decizie continuă a unității Bisericii este cea care trebuie recuperată. Trebuie recuperată o unitate văzută în Sinoadele Ecumenice și în Răsărit. Trebuie recuperată o decizie continuă, binișteră, o decizie care a păstrat încontinuu unitatea.

Ce ne spun cel mai mult Sinoadele Ecumenice este legat de unitate, de capacitatea de decizie și corectare existente în unitatea Bisericii. Doar o unitate viabilă în toate dimensiunile se poate autocorecta în istorie și poate izvorî încontinuu aceste mari acte de convergență teologică și a întregii Biserici. *Sinoadele Ecumenice sunt adunarea și convergența continuă a Bisericii în diferite subiecte.* Or, acest indice maxim de convergență și unitate este un indicator maxim asupra unității Bisericii în toate dimensiunile, este reperul autentic pentru unitate la care trebuie să privim în discuția despre unitate.

Răsăritul nu a avut doar niște Sinoade Ecumenice, ci a avut o unitate preaplină, fundament al acestora, unitate care se vede în acest indice maxim de convergență, unitate susținută de sobornicitate, prin Părțile Bisericii. Și aceasta este unitatea care trebuie asumată în toate dimensiunile, dogmatică, liturgică, de viață, de identitate, de decizie. Această dogmă a unității la acest nivel trebuie dezbătută, la nivelul conceptelor primare ale acesteia. Și discuția despre catolicism și unitatea Bisericii este egal marea problematizare istorică asupra dogmei unității Bisericii, cum structural aceasta trebuia să fie și cum a fost ruptă/neasumată în istorie de Roma. Aici trebuie să mutăm discuția despre unitatea Bisericii, la nivelul structural al acesteia. Și dialogul cu catolicismul nu se poate face fără acest cadru conceptual, fără câteva afirmații de bază pe care să se poată construi o discuție coerentă. Pentru că fără acest cadru conceptual ce discutăm de fapt cu catolicii și pentru cât timp vom mai discuta?

Dacă ne vom pierde în diferite descrieri teologice largi, în dialogul ecumenic, unde vom ajunge? Nu vom ajunge nicăieri în acest mod – adică unde suntem astăzi în Ecumenism. Și unicul loc în care putem de fapt să ajungem va fi la o forțare teologică largă a unei uniri cu catolicismul, în afara premiselor corecte ale unei uniții viabile. Pentru că o unire cu catolicismul, sau mai bine zis întoarcerea catolicismului în unitatea Bisericii, se va face doar problematizând precis *cum* catolicismul trebuie să se întoarcă în unitatea Bisericii. Iar aici răspunsul este că unica posibilitate este întoarcerea deplină a catolicismului în unitatea Sinoadelor Ecumenice, prin renunțare deplină la propria lor identitate. Identitatea catolică nu trebuia să apară în istorie. Catolicismul nu este o identitate creștină legitimă și nici viabilă. Față de raportarea corectă la dogma uniții Bisericii nu avem dreptul să vedem Biserica în multiidentitate. Și nu avem dreptul să avem o Biserică multiidentitate – aceasta nu este o Biserică și nu va fi niciodată o Biserică sustenabilă. Natura uniții Bisericii nu permite un astfel de concept de multiidentitate, deplin inacceptabil, precum propune catolicismul.

În dialogul ecumenic primul lucru care trebuia discutat era o metodă argumentativă a dialogului, care să aibă sens, care să poată aduce convergență. Altfel dialogul ecumenic este doar o rătăcire continuă în descrieri teologice istorice nesfârșite, care nefiind și neurmărind deplin o abordare conceptualizată nu punctează foarte specific diferite probleme, deși amintește pe alocuri divergențe structurale între catolicism și Ortodoxie.

Pe baza analizei valorilor mari eclesiologice și a conceptelor legate de acestea întrebarea istorică ce trebuie pusă legat de ruperea între Răsărit și Apus este, *Cine nu a asumat structural și în deplinătate unitatea Sinoadelor Ecumenice?* Și răspunsul e catolicismul. Pentru că și catolicismul recunoaște intern exact această nevoie a unei uniții definite precis, precum cea din valorile axiologiei

eclesiologice, și asumarea integrală a acesteia. Odată ce comparăm aceste valori mari legate de conceptul de unitate se vede imediat unde sunt diferențele între Răsărit, Apus și Sinoadele Ecumenice. Și răspunsul este în asumarea corectă a unității Bisericii în toată plenitudinea acesteia, a unității fundament, temelie a Sinoadelor Ecumenice, unitate care a avut puterea și plenitudinea să izvorască Șapte Sinoade Ecumenice.

Această capacitate de unitate și convergență internă se vede în această convergență internă continuă, și la nivelul întregii Biserici, chiar pe problemele mari ale acesteia. Și Sinoadele Ecumenice asta sunt, o expresie a unei convergențe care nu poate fi făcută decât dacă fundamentul este deplin, dacă Tradiția și viața Bisericii sunt depline. Sinoadele Ecumenice nu spun atât că dogma e corectă, cât că unitatea Bisericii este preaplină. Ce zic cel mai mult Sinoadele Ecumenice e legat de unitatea Bisericii, unitatea dogmatică fiind și eclesiologică, și în toate dimensiunile. Și la fel, o a doua concluzie a Sinoadelor Ecumenice este că fundamentul prin care acestea au fost obținute, sobornicitatea, este instrumentul de facto al unității Bisericii. Sinoadele Ecumenice indică sobornicitatea drept instrumentul corect al lucrării unității Bisericii, printr-un mileniu întreg și prin împlinirea tuturor celor Șapte Sinoade Ecumenice numai în sobornicitate. Sinoadele Ecumenice arată o convergență internă continuă, potențată doar de o unitate deplină.

Persoană-Hristos, identitate, lege, toți-ul Bisericii în Duhul Sfânt, unitate, acestea sunt dominantele discuției Apostolului Pavel, în: „*nu mai este iudeu, nu mai este elin (și nu mai este Romă), ci toți suntem una în Hristos*”. Pentru că în astfel de fraze se adună conceptele dominante ale Bisericii. Or, Roma a augmentat toate afirmațiile majore despre unitate „*prin Roma*”, denaturând sensul unității și schimbând, alterând toate conceptele mari ale discuției. Afirmația făcută de Roma în istorie este că ea este cea care

controlează și definește întreaga viață, mișcare, întreaga acțiune a Bisericii.

Dacă nu suntem toți una în Hristos, și doar în Hristos, atunci ce suntem? Suntem una în închipuirea Romei asupra creștinismului? De ce nu am fost una în istorie și de ce Roma nu a acceptat atunci, în istorie, unitatea în unitatea Sinoadelor Ecumenice? Ce a oprit Roma în istorie să asume deplin unitatea Bisericii, să disemineze în Apus această unitate? De ce astăzi încercăm să reconciliem ceva ce nu poate fi reconciliat? Eroarea istorică a Romei, de refuz a diseminării în Apus a unității Bisericii, trebuie corectată structural și nu reconciliată astăzi.

Stăm și ne ascundem de adevărul istoriei doar pentru a acoperi o eroare monumentală istorică a Romei cu una potențială, la fel de mare, a unei reconcilieri cu Apusul. Astăzi o întoarcere a catolicismului în unitatea Bisericii prin altceva decât prin asumare ar fi doar o altă eroare istorică, la fel de mare precum cea istorică a Romei, de parțialitate și rupere de unitatea Bisericii. Am nega însăși dogma unității Bisericii. Unica soluție pe care o putem accepta pentru catolicism pentru întoarcerea în unitatea Bisericii este prin reasumare integrală a unei unități bimilenare. În discuția cu catolicismul ar trebui să plecăm de la dogma unității Bisericii, nu de la primat, nu de la Filioque. Ar trebui să vedem cum trebuia asumată structural și punctual unitatea, cum trebuia diseminată întregii Biserici.

Scara căderii catolicismului în timp din unitatea Bisericii se vede ușor temporal, în istoria Apusului, paralelă Sinoadelor Ecumenice, în traseul catolic dogmatic istoric diferit, în această divergență și acumulare tratată de diferențe, care în mare spun că în Apus a existat o lipsă de armonizare și asumare a unității Sinoadelor Ecumenice. Această acumulare istorică de diferențe în Apus,

față de Sinoadele Ecumenice, arată Apusul ca fiind rupt de conceptul autentic de unitate. Această lipsă de asumare structurală a unității, lipsă de diseminare și în Apus a unității Sinoadelor Ecumenice, este cauza căderii Apusului. Și Roma este factorul și cauza care a potențat la maxim această depărtare și cădere a Apusului. Or, recuperarea unității Bisericii nu poate fi făcută decât păstrând conceptul corect de unitate și văzut unde este văzut acesta în istorie și unde este lucrat. Și unitatea Bisericii este această convergență și adunare permanentă a Bisericii în toate actele sale. Sinoadele Ecumenice asta sunt, marile adunări ale Bisericii.

Ce spun Sinoadele Ecumenice este că Răsăritul a avut capacitate de adunare și convergență, de a aduna Biserica în toate actele sale mari, de a mișca Biserica în unitate. Răsăritul a adunat Biserica, a adus o decizie în unitate, a mișcat Biserica în unitate. Răsăritul este cel care a mișcat corect Biserica în unitatea sa. Iar Roma a mișcat Apusul în rupere, derivă și ieșire din unitate. Acesta este fundamentul lipsă al Apusului, incapacitatea de adunare și unitate a Bisericii. În această adunare continuă stă unitatea Bisericii. Iar din adunare toți asumă ceea ce adunarea Bisericii a descoperit tuturor. Biserica este o participare și împărtășire continuă a tuturor din potirul unității Bisericii. Și sobornicitatea asta este, capacitatea de adunare în plenitudine a Bisericii, de asumare și participare la unitate.

Roma trebuie să înțeleagă că în istorie nu a avut capacitatea de a aduna Biserica, și doar s-a rupt de toți-ul Bisericii. Și că trebuie să înțeleagă că încercarea proprie istorică de a conduce doar prin sine creștinismul aparține istoriei și nu poate fi continuată în istorie. Roma trebuie astăzi să se micșoreze în creștinism și să asume în fapt acest toți al Bisericii, acest toți al Sinoadelor Ecumenice, acest concept de participare și adunare a tuturor în Biserică.

Conceptul care se opune cel mai mult conceptului de *primat* este chiar conceptul de „biserică”. *Biserica, drept concept primordial, concept maxim al construcției creștine, este o adunare a toți-ului, nu o dominare a comunității – are intrinsec un concept de egalitate, de participare, de asumare.* Conceptul de biserică este poate unul din cele mai relevante legate de sobornicitate și este și o antiteză directă a primatului. Pentru că toate aceste concepte, *biserică-adunare, sobornicitate, toți, decizie în unitate și toți în Duhul Sfânt* spun același lucru, spun că *toți suntem una în Hristos și nu că suntem unul peste altul.* Și la fel, exclud conceptul de unul peste altul. Oriunde privim în termenii și conceptele fundamentale creștine, toți-ul este regăsit dominant în orice discuție, deși Roma se propune întotdeauna pe sine peste acest *toți*. Acest *toți* al Bisericii este repetat în fiecare idee mare a Bisericii, dar este ignorat de Roma, care se vede în fiecare imagine biblică doar pe sine, peste acest toți (în mod luciferic și protestant).

Biserica s-a construit pe o serie de concepte majore, ignorate de Apus în discuția despre primat. Cumva catolicismul face în primat exact ce face protestantismul în argumentarea propriei teze, ignoră informația Scripturii despre sobornicitate, ignoră istoria, ignoră Sinoadele Ecumenice și vede doar premisa proprie, folosește propriul argument, ignoră definițiile paralele ale Scripturii, ignoră enunțurile și asumarea sobornicității în actele majore ale Bisericii, primatul fiind un exercițiu catolic în stil protestant, de a forța o erminie teologică, fiind un protestantism teologic catolic evident.

Roma apără în primat o patimă lumească, nu un adevăr biblic, la fel cum și protestantismul apără în *Sola Scriptura* nu Scriptura, ci acuzația lor că teza catolică este invalidă. Astfel de patimi și premise mari, istorice, devin fundamentul unor ruperi,

sunt doar principii centrifuge care rup și aruncă din Biserică pe toți cei care le adoptă, atât Roma, cât și protestantismul.

Primatul este doar o erminie specific protestantă găsită în catolicism, în care se forțează un sens și se ignoră tot ce este adus ca definiție în paralel în Scriptură. De aceea catolicismul este primul protestantism (cum spune Homiakov), adoptând în propria erminie principiile protestante de rupere și forțare teologică, alterând conceptele mari ale Bisericii prin diferite retorici marginale, care au avut ca unic scop susținerea unei ruperi de Biserică, susținerea unui supraconcept de „Romă” în Apus.

Catolicismul este cu totul altceva decât Ortodoxia în inima și în esența lui. Este un totalitarism, un centrifugism eclesiologic ascuns în spatele unei construcții eclesiologice mari care încearcă furibund de două milenii să dea sens acestei construcții exterioare Bisericii, unei construcții printr-un principiu de dominare și independență care nu are sens în creștinism. Catolicismul nu are sens de fapt, fiind construit pe un concept în afara creștinismului – catolicismul e construit pe un concept de dominare și rupere, care e nesustenabil în creștinism. Și în același timp este o ieșire din unitatea Bisericii, este o construcție creștină diferită, pe principii nesustenabile.

În catolicism nu reproșăm punctual doar câteva dogme, ci modul structural, nesustenabil, în care a fost construit. Or, unitatea Bisericii trebuia să fie în inima construcției creștine și nu Roma. A construi un creștinism pe o mentalitate de izolare, rupt de sobornicitate, la periferia unității și în parțialitate a unității, nu e ceva sustenabil. Pentru că în mare creștinismul este o mișcare ca un întreg, unică, a întregii Bisericii și nu facțiuni rupte și superioare unele altora. Creștinismul îl vedem în mișcarea întregului, legat de Sinoadele Ecumenice, nu în diferitele retorici care argumentează

dogme, dar nu văd că acestea nu aduc unitate și că au produs o rupere în timp de unitate.

Construcția catolică este una depărtată bimilenar nu de dogma ortodoxă, ci de o decizie într-o unitate bimilenară, decizie care a asigurat unitatea Bisericii și care a fost asumată și diseminată continuu în Răsărit, de care Apusul a fost străin. În decizia continuă unică și unită a stat unitatea Bisericii, nu doar în dogmele Sinoadelor Ecumenice. Și asta e Biserica, această decizie și mișcare împreună, cu o identitate unică, pentru întreaga Biserică, cu un caracter unitar al identității, care vine din natura intrinsecă a unității. Acest concept catolic al unei Biserici multiidentitate, printr-o eclesiologie care să permită absorbirea Ortodoxiei de către Roma, este unul deplin greșit și nu este conform dogmei unității Bisericii.

De ce insistă Ortodoxia referitor la sobornicitate? Pentru că sobornicitatea este un concept care adună în sine toate aceste concepte participante în discuția despre unitatea Bisericii, conceptele de adunare, participare, împărtășire, asumare, diseminare, decizie unică și unită prin toți. Asta încearcă Ortodoxia să spună în sobornicitate. Pentru că asta este esența și inima sobornicității, tot acest set de concepte care se adună în sobornicitate. Încă nu am explicat catolicilor corect ce înseamnă sobornicitatea, unitatea Bisericii, asumarea și diseminarea unității Bisericii, caracterul unitar, identitatea unică a Bisericii. Dificultatea dialogului ecumenic cu catolicii la nivel eclesiologic este că nu avem cadrul conceptual corect precizat și că nu am redus încă teza la conceptele primare ale discuției.

Cum trebuia discutată eclesiologia cu catolicismul? Prin stabilirea precisă a cadrului conceptual legat de unitate, și prin găsirea punctului de divergență. *Punctul de divergență* este asumarea și diseminarea unității ecumenice în istorie - acest *act structural raportat*

la unitate nu a fost împlinit corect în Apus. Iar *cauza ruperii și neasumării este primatul*, decizia Romei de separare de Răsărit, de partiționare a Bisericii. Primatul este o cauză cu un efect de rupere și cu un efect de nediseminare a unității Bisericii în Apus. Fără această cauză ar fi fost unitate și în Apus. *Actul diseminării unității a fost împiedicat în Apus de cauza primatului-Romei*, care a înlocuit actul de participare la unitate și de diseminare a unității cu dictatul Romei în Apus. Gândul Bisericii trebuia să fie unul, unit, și nu unul al Sinoadelor Ecumenice și unul al Romei.

Roma trebuie să se întoarcă la Ortodoxie. Trebuie să asume un statut eclesiologic corect, între Părțile Bisericii. Istoria are deja toate răspunsurile legate de unitatea Bisericii, în acte cu vizibilitate mare, la care doar trebuie să privim. Primul mileniu, ecumenicitatea acestuia și Sinoadele Ecumenice, trebuie să aibă deja răspunsul istoriei legat de discuția despre Roma, primat și Răsărit, legat de unitatea Bisericii. De aici trebuie să primim toate răspunsurile, fiind nevoie pentru astfel de întrebări de răspunsuri cu vizibilitate mare în istorie, fiind nevoie să vedem în viața și în actele mari ale Bisericii unitatea și principiul de unitate al acesteia. Astăzi Roma doar ocolește răspunsurile istoriei, care acolo trebuie să fie găsite, în primul mileniu. Primatul Romei aparține astăzi istoriei, și nu viitorului. Este o propunere care trebuie lăsată trecutului.

Ca să punem degetul pe punctul în care trebuie dus dialogul cu catolicii trebuie să refacem problematizarea dogmei unității, să ne uităm la cadrul conceptual al acesteia și să arătăm care act nu a fost împlinit de fapt legat de aceasta, și care a fost cauza care a împiedicat acest act. Și actul este de participare corectă la unitate, de asumare și diseminare din partea Apusului și în Apus a unității Sinoadelor Ecumenice. Iar cauza este primatul-Roma. Actul neîmplinit istoric între Apus și Răsărit este de diseminare și asumare structurală și punctuală a unității Bisericii, iar cauza neîmplinirii

acestui act este Roma, este blocajul instituit de Roma în acest act. Omogenitatea internă a Bisericii și unitatea de viață (pe care astăzi Roma le pretinde în Apus, și pe care Răsăritul și Sinoadele Ecumenice au luptat să le obțină istoric³) trebuiau asigurate printr-o participare continuă și nu doar periferică la unitate. Ce zic Sinoadele Ecumenice e că Apusul a fost prezent periferic în viața Bisericii, având o conștiință și viață eclesiologică distinctă, ruptă de a Bisericii.

Un dialog fără poziții argumentative clare pe ansamblu e doar un dialog dezorganizat, care nu va duce nicăieri niciodată. Pentru că dialogul trebuie să sublinieze nu atât construcția internă, ci un argument major general. Catholicismul e rupt structural de unitate și diferențele acestuia față de unitate sunt structurale. Și nu se poate întoarce în unitate decât prin reasumare. Poziția argumentativă față de catholicism e primul punct de discutat astăzi în Ortodoxie.

Trebuie mult mai multă organizare argumentativă pentru a reuși ceva în dialogul cu catholicismul. Întoarcerea catholicismului în unitatea Bisericii se va face doar în urma construirii unei poziții argumentative excepțional de puternice, pentru a puncta și evidenția o falie de rupere pe care catholicismul a creat-o prin primat și prin conceptele de independență și dominare, falie ce în două milenii i-a adus într-o poziție ireconciliabilă cu unitatea Bisericii. Astăzi această poziție argumentativă e necesară pentru a putea potența vizibilitatea asupra acestor poziții ale Romei și Răsăritului față

³ Cumva astăzi privim la Sinoadele Ecumenice, dar nu înțelegem semnificația maximă a acestora, de adunare ca întreg a Bisericii, de a obține o comunitate în unitate, nu doar o convergență dogmatică. Și neprivind corect Sinoadele nici nu putem să le comunicăm catolicilor ce trebuie să facă referitor la acestea. Și doar privim la Sinoadele Ecumenice ca fiind liste de dogme, de parcă în Biserică avem doar liste de dogme și fiecare poate să facă ce vrea cu acestea.

de unitatea Bisericii. Calea de întoarcere în Biserică a catolicismului va fi arătată de o astfel de poziție argumentativă.

De ce catolicismul este atât de diferit de Ortodoxie? De ce este o identitate bimilenară diferită? Aici ar trebui să privim, la toate aceste dimensiuni rupte ale unității, pentru a găsi răspunsul la această întrebare. Și răspunsul este că unitatea s-a rupt undeva, a fost ruptă undeva. Și unde a fost ruptă? A fost ruptă exact în lucrarea corectă a acesteia, adică în participarea la unitate, în asumarea și diseminarea unității. Sinoadele Ecumenice nu sunt doar liste de dogme, ci sunt însăși esența unității Bisericii, sunt aducerea continuă în unitate a întregii Biserici, sunt convergența Bisericii, sunt Sinoadele unității ecumenice ale Bisericii, sunt Sinoadele în care unitatea a fost păstrată de nenumărate ori în istorie. Or, raportul structural față de Sinoadele Ecumenice al Apusului este că Apusul nu a asumat unitatea fundament a Sinoadelor Ecumenice, nu a absorbit și diseminat în Apus tot ceea ce au izvorât și au creat aceste Sinoade. Și aici e răspunsul pe care îl căutăm pentru catolicism și unitatea Bisericii, în acest raport structural greșit de periferie și parțialitate față de unitatea Sinoadelor Ecumenice.

Și nu putem accepta o negociere teologică cu Roma după ce catolicismul a decis unidirecțional să adopte un parcurs bimilenar în raport de parțialitate față de unitatea Bisericii. Astăzi e nevoie de o corecție nu pentru compensarea unei erori catolice bimilenare, ci de o corecție structurală a Apusului. E nevoie de o reasumare integrală a unității, fără de care nu e viabilă o discuție despre unitate. Până nu se va problematiza corect raportul Apusului față de unitatea Sinoadelor Ecumenice și cauza acestui raport, cauza acestei ruperi bimilenare între Apus și unitatea Sinoadelor Ecumenice, nu se va putea găsi o soluție pentru întoarcerea catolicismului în unitatea Bisericii.

Astăzi, dacă vrem o unitate din partea catolicilor, trebuie să o facem corect, raportat la dogma unității Bisericii, nu la diferite păreri teologice marginale, nu prin negociere teologică. *Nu în primat este soluția întoarcerii catolicismului în unitatea Bisericii, ci în înțelegerea acestui raport față de Sinoadele Ecumenice al Romei și al Apusului. Primatul este o cauză care a alterat niște acte fundamentale de participare la unitatea Bisericii, acte care erau în legătură cu Sinoadele Ecumenice și participarea la unitate, care trebuie să fie continuă. O participare parțială, periferică, cum a avut Apusul, e o ruperi de fapt de unitate. Și Roma știe asta.*

Astăzi discuția pe care o avem trebuie să fie legată de aceste acte ale unității care trebuiau să apară în discuție, să fie împlinite, legate de participare, asumare, diseminare, identitate unică, caracter unitar, acte care nu au fost împlinite istoric de Apus. Și ce trebuie să facem astăzi este să explicăm precis că unitatea Bisericii este un act de participare și împărtășire continuă de unitate de către toți participanții. Și asta înseamnă asumare și diseminare a unității, înseamnă o identitate unică, înseamnă un caracter unitar al credinței, înseamnă o decizie unică a Bisericii, o conștiință eclesiologică unică, o tradiție împărtășită întregii Biserici.

Roma neagă în istorie de fapt conceptul autentic de unitate al Bisericii și îl suprascrise cu un concept de totalitarism al Romei. Actul de viață creștin, ca întreg, în mișcare unită și unică a Bisericii, este sensul unității. Și aici ce se vede în istorie în Apus este un alt act de viață, o mișcare distinctă a Apusului, cu o identitate diferită, cu o conștiință și logică eclesiologică diferită. Și fundamentul acestei ruperi, cauza, este primatul. Roma a definit o dogmatică în Apus prin totalitarismului Romei și nu prin cea a mișcării împreună a Bisericii, alături de restul Bisericii, alături de Sinoadele Ecumenice, alături de mișcarea și adunarea Bisericii din Sinoadele Ecumenice. Și a schimbat deplin sensul întregii logici dogmatice și eclesiologiei

Bisericii în Apus. A mutat centrul dogmatic al Apusului de la mișcarea împreună a Bisericii, la mișcarea prin Roma, transformând deplin eclesiologic comunitatea apuseană. Tot ce a trebuit să facă Apusul ca să iasă din Biserică a fost să mărească afirmația majoră a Bisericii despre unitatea prin „toți” cu „prin Roma”. A adus un adaos în discuția despre unitate pe cât de „legitim” în Apus, pe atât de distrugător în eclesiologie.

Și asta este eroarea capitală a Romei, mutarea centrului deciziei de la toți la unul, mutare care nu este viabilă și nici sustenabilă în creștinism. Creștinismul e deja construit pe un mileniu al acestui toți. Și nu poate fi reconfigurat după dorința Romei. Și această mutare a unui centru de greutate al deciziei, este una care va rupe Biserica. Asta ne spun acești 2.000 de ani, că Roma s-a rupt de decizia unică și unită a Bisericii. Și că orice încercare ar face, ce propune nu este sustenabil în creștinism, care e gândit altfel față de ce a presupus pentru sine. Nicio retorică a Romei nu va schimba o realitate a unui mileniu. Și nici un apel la autoritate adus de Roma pentru a manipula decizia Bisericii în propriul folos nu va ajuta aici. Tocmai de asta s-a spus în Scriptură „*toți* să fie una”, și nu doar unul, nu doar unii, pentru că acest *toți* în unitate este o condiție existențială a unității.

Acest concept de totalitarism adus de Roma (pentru că acest concept de primat este echivalent cu un concept de totalitarism) nu există în creștinism. Roma a schimbat natura Bisericii de la o unitate participativă la un totalitarism prin Roma. Prima teză a dialogului ecumenic cu catolicismul este teza unității și ruperii Bisericii. Iar legată de aceasta este teza primatului, ca factor de rupere al unității. Mecanismele de unitate ale Bisericii au fost rupte de un principiu, nu de o separare geografică. Conceptele de primat și sobornicitate, conceptele principale din discuție, sunt prezentate în următoarele secțiuni.

3. PRIMATUL VS. SOBORNICITATEA SINOADELOR ECUMENICE. DECIZIA UNICĂ ȘI UNITĂ A BISERICII ESTE PRIN SOBORNICITATE

În mare, discuția eclesiologică și alterarea cadrului conceptual al discuției despre unitate și diferențele între Răsărit și Apus este o discuție care trebuie purtată în cadrul primatului, deoarece apariția și argumentarea primatului generează o modificare radicală a întregii eclesiologii în Apus. Primatul este în esență un principiu de rupere, un principiu centrifug, care scoate Apusul din unitatea Bisericii. Este un principiu care separă Biserica decizional și în conștiința ei. Mai mult decât orice, primatul separă conceptual pe unul între toți, pe unul peste toți. Și astfel în istorie s-a ajuns la o separare implicită a Apusului față de Răsărit, devenită explicită în timp, între Roma și Răsăritul Sinoadelor Ecumenice. Primatul rupe toate actele de unitate ale Bisericii în esența lui.

Ce este primatul? Este doar o iluzie obținută din câteva cuvinte prin care Roma încearcă să se autoconvingă și să convingă pe toți în creștinism asupra propriului destin de a conduce creștinismului. Este dorința Romei de a conduce creștinismul. Roma caută să justifice în Scriptură primatul de două milenii, poate îl va găsi cândva în vreo umbră, în diferite capete de afirmații, în diferite argumente secundare și în categorii de argumente care nu sunt acceptabile pentru discuție. A invocat cineva în istorie în afară de Roma, supremația Romei? Cu atât este mai acuzator pentru Roma că nicio Biserică de fapt nu a căutat această supremație în istorie față de celelalte.

Începând cu Cincizecimea, principiul de unitate al Bisericii devine activ, lucrător cu mare putere, adunând și mișcând continuu Biserica într-un act comun de viață, ca un întreg, în unitate și

unicitate, în Duhul Sfânt. Și acest principiu trebuie văzut și legat în special de Apostoli, trebuind a fi văzut în actele mari ale Apostolilor. Or, primatul este principiul apusean de unitate, unul inactiv biblic și istoric, care niciodată nu a fost cunoscut și nici asumat de Biserică. Primatul e un principiu apusean de unitate inactiv biblic și în primul mileniu, principiu care nu se poate considera teologic de fapt.

Primatul ar fi trebuit să se dovedească în actele mari istorice ale Bisericii și nu prin retorici teologice artificiale, prin negocieri interminabile aduse de Apus pentru acceptarea unei politici apusene considerate de Apus dogmă. Cumva primatul face parte din politica apuseană transformată în dogmă de Roma, politică ce nu se poate susține în niciun mod și care are ca unic instrument de a se impune negocierea teologică la diferitele discuții teologice interminabile, care se sfârșesc toate în același punct. Primatul trebuia să se dovedească la masa Sinoadelor Ecumenice și nu la masa negocierilor teologice de astăzi cu privire la propria lui legitimitate.

Primatul încă se chinuiește după două milenii să aducă diferite afirmații pentru sine. Un astfel de primat firav și slab în fața primului mileniu, slab în fața timpului, fără putere în fața a două milenii de viață a Bisericii și în fața Sinoadelor Ecumenice, nu poate decât să fie desconsiderat pentru restul istoriei ca fiind doar o slăbiciune apuseană și nu o tărie a Bisericii, precum sobornicitatea. Nu putem accepta astfel de concepte neputincioase ca fiind de facto și parte din miezul alcătuirii Bisericii, din eclesiologie și din unitate. Nu le putem accepta în Biserică, fiind doar concepte de alterare care nu pot rezista probei timpului, deși în Apus au fost instalate ca fiind o mare reușită eclesiologică.

Biserica nu trăiește prin primat, ci prin sobornicitate. Apusul a asumat sobornicitatea ca de facto al Bisericii, în Sinoadele

Ecumenice, asumate și de catolicism. În Sinoadele Ecumenice de fapt catolicismul a asumat conceptul de sobornicitate ca fiind de facto-ul Bisericii. Catolicismul recunoaște de fapt în Sinoadele Ecumenice întreaga propunere ortodoxă pentru sobornicitate. Primatul a pierdut istoric șansa să se dovedească pe sine, să se afirme. Trebuia să se afirme în primul mileniu, în fața Sfinților Apostoli și în fața Sfinților Părinți, să fi fost cunoscut de aceștia, nu să se chinuiască timp de 2 milenii a se dovedi.

3.1 Simplificarea conceptuală a tezei

Primat vs. Sobornicitate	Argumentare catolică	Argumentare ortodoxă	Sinoadele Ecumenice
	Unul <i>peste și diferit de toți,</i> Dominare și supunere Identitate unică în Hristos (<i>prin Roma</i>) Dreptul Romei peste toți	Toți, Egalitate, Identitate unică în Hristos	Toți, Egalitate, Identitate unică în Hristos
	Decizie prin unul-Roma	Decizie prin toți, prin Părțile Bisericii	Decizie prin toți, prin Părțile Bisericii
	Totalitarism (al Romei)	Unitate participativă (prin toți, sobornicitate, egalitatea Părților Bisericii)	Unitate participativă (prin toți, sobornicitate, egalitatea Părților Bisericii)
	Independență eclesiologică a Romei, Supra-Biserică	Egalitate eclesiologică a Părților Bisericii	Egalitate eclesiologică a Părților Bisericii.

3.2 Strategia de argumentare

3.2.1 Strategie argumentare catolică pentru primat

Argument	Premisă, categorie argument	Observații
1. Forțare, prezență biblică a conceptului de Primat	<p>Matei 16:18⁴, dublă deducție logică.</p> <p>Se încearcă de către catolicism obținerea unui enunț/definiție pentru recuperarea noțiunii primatului și a unui concept de dominare.</p> <p>Argumentare prin forțare enunț/ definiție/premisă.</p>	<p>De la o idee de fundament al lucrării apostolice, sunt realizate două deducții logice de catolicism:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Că ideea de fundament poate fi extinsă într-un concept de suprarol eclesiologic absolut, cu putere decizională absolută</i> 2. <i>Că acest suprarol eclesiologic absolut este legat de Roma.</i> <p>Roma aduce pe acest punct un exercițiu retoric extrem de complex, pentru a încerca dovedirea că Apostolul Petru a fost instalat în Roma drept Capul Bisericii și că Roma are prin moștenire un drept nominal de conducere a creștinismului, cu un drept absolut de decizie asupra Bisericii.</p>
2. Cutumă apuseană	<p>Nu există o premisă pentru acest argument.</p> <p>Argumentare prin tipologie și generalizare.</p>	<p>Catolicismul invocă în diferite locuri că primatul este o cutumă apuseană (numită incorect de Apus tradiție), cutumă ancorată în conștiința Apusului, la care nu se poate renunța.</p> <p>Catolicismul folosește ca strategie de argumentare tipologia și generalizarea. Afirmă că primatul e parte din cultura apuseană</p>

⁴ „Și Eu îți zic ție, că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui.” (Matei 16:18)

		și dorește generalizarea acestei stări de fapt.
3. Eficiență	Diferite situații invocate pentru eficiență Argumentare printr-o categorie secundară de argumente.	Categorie argument care nu se poate accepta, din cauza prezenței definițiilor biblice asupra structurii organizaționale a Bisericii, care presupune și o eficiență intrinsecă. Argumentul catolic presupune și că structura organizațională biblică nu este eficientă și că a trebuit să fie îmbunătățită în Apus prin primat.
4. Motivațional	Istoria Romei Argumentare printr-o categorie secundară de argumente.	Categorie argument care nu se poate accepta, din cauza prezenței definițiilor biblice asupra structurii organizaționale a Bisericii.
5. Asumare târzie în Biserică – generalizare tipologie apuseană	Diferite evenimente istorice Argumentare printr-o categorie secundară de argumente.	Argument care nu se poate accepta, din cauza naturii primatului, ca principiu activ de unitate al Bisericii, care contrazice teza și propunerea unui principiu de unitate care să fie asumat târziu.
6. Recunoaștere de către Răsărit, undeva în diferite documente marginale	Diferite documente discutabile Argumentare printr-o autoritate exterioară, prin acceptarea unei stări de fapt în unanimitate.	Răsăritul a ținut Sinoadele Ecumenice, cunoaște mai bine decât Apusul cum s-au luat deciziile, și nu a acceptat niciodată vreun primat. În Răsărit nu există o teologie a primatului. Primatul nu a dezvoltat și nici cunoscut teologia primatului. În fapt, Apusul falsifică starea de fapt și forțează o stare de fapt, neputând să contrazică ceea ce Răsăritul cunoaște mai bine despre sine, despre cum a lucrat în Sinoadele Ecumenice.

3.2.2 Strategie argumentare ortodoxă pentru sobornicitate

Argument	Premisă, categorie argument	Observații
1. Definiție biblică structură organizațională	1 Corinteni 12:28, ⁵ Definiție	Definiția aduce informație directă, explicită. Aduce concepțiile de structură organizațională, roluri, aduce o enumerare explicită a acestora. Prezența unei definiții explicite însoțită și coroborată în arhetipul de lucrare al Bisericii primare prin această structură oprește orice ideea de posibilitate de alterare a structurii în alte locuri.
2. Definiție biblică concept sobornicitate – afirmație principiu decizie prin toți	Fapte, 15:28 ⁶ , Enunț-definiție, formă afirmativă	Conceptele care apar sunt: toți, unitate, unicitate, în Duhul Sfânt.
3. Definiție - interdicere biblică concept superioritate între Apostoli	Matei 20, 25-27 ⁷ , Enunț-definiție, formă negativă	Conceptele care apar sunt interdicere concept de superioritate la nivelul conducerii și obligație unitate-decizie în sobornicitate-conciliaritate.
4. Definiție principiu unitate prin toți	Ioan 17, 21 ⁸ Enunț-definiție	Conceptele care apar sunt unitate, unicitate, toți.

⁵ „Și pe unii i-a pus Dumnezeu, în Biserică: întâi apostoli, al doilea prooroci, ...”, 1 Corinteni, 12:28.

⁶ „Păruțu-s-a Duhului Sfânt și nouă”, Fapte, 15:28.

⁷ „Știți că ocârmuitorii neamurilor domnesc peste ele și cei mari le stăpânesc. Nu tot așa va fi între voi, ci care între voi va vrea să fie mare să fie slujitorul vostru. Și care între voi va vrea să fie întâiul să va fie vouă slugă.”, Matei 20, 25-27.

⁸ „Ca toți să fie una”, Ioan 17, 21.

5. Sobornicitatea apare în fiecare decizie de unitate a Bisericii în Noul Testament	Fapte, 15:28 ⁹ , Argumentul regăsirii unei definiții asumate în lucrare, coroborare definiție în lucrare.	
6. Biserica primară are o tipologie de lucrare în sobornicitate: Sinod Apostolic, Sinoadele Ecumenice	Argumentul asumării unei definiții în lucrare, coroborării definiției.	

⁹ „Părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă”, Fapte, 15:28.

3.2.3 Contraargumentarea ortodoxă pentru primat

Argument	Categorie argument	Observații
1. Sobornicitatea este susținută într-o axă temporală de argumentare, prin toate categoriile posibile și necesar să fie prezente în argumentare.	Coroborare argumente pentru susținerea unui argument major	
2. Primatul este o antiteză a sobornicității și nu are niciunul dintre argumentele necesare și din categoriile necesare pentru a fi argumentat.	Argumentare în antiteză	Dacă argumentul sobornicității este legitim, argumentul primatului nu poate fi legitim, fiind ceva opus sobornicității.
3. Lipsa existenței istorice în primul mileniu a vreunei suprastructuri decizionale în Biserică, precum cea a Romei	Lipsa dovezii asumării argumentului primatului în actul de viață al Bisericii – lipsa coroborării definiției primatului în actul de viață al Bisericii	Deși este dorit un cenzor al Bisericii, decizia Sinoadelor Ecumenice a fost prin participanți și nu prin primat.
3. Primatul propune o reorganizare deplină a Bisericii: din unitate în totalitarism, din egalitate eclesiologică în Roma ca supraBiserică și aduce un concept de multi-identitate eclesiologică etc.	Argumentare în antiteză	Primatul schimbă nenumărate concepte din Biserică prin introducerea conceptului Romei de dominare. În primat și sobornicitate nu vorbim doar despre un suprarol eclesiologic apusean, ci despre schimbarea deplină a sensului și modului de existență al Bisericii. Biserica devine prin primat totalitarism din unitate participativă prin primat, egalitatea eclesiologică este suprascrisă de supremația Romei, identitatea unică e suprascrisă în istorie de rupea între Apus și Răsărit prin această modificare.
4. Conceptul de <i>unul peste toți</i> (<i>superioritate</i>) nu poate fi susținut biblic și este	Argumentare prin lipsa unui probatoriu	

antitetic conceptelor biblice de toți, frățietate.		
5. Inconsecvența deplină cu abordarea scripturii pentru restul rolurilor biblice (definiție, vizibilitate, asumare în viața Bisericii)	Argumentare prin lipsa de consecvență cu propunerile paralele ale Noului Testament	Primatul este rolul care nu are nici cea mai mică vizibilitate biblică și istorică, deși rolurile enunțate în structura organizațională biblică sunt toate parte din actul de viață al Bisericii, din arhetipul Bisericii primare.
6. Nu pot exista două principii și concepte primordiale, în antiteză, cu privire la decizia unică a Bisericii, primatul și sobornicitatea.	Argumentare prin antiteză, prin excluderea opusului a ce este definit deja	
7. Circumscrierea deciziei Bisericii ecumenicității primului mileniu	Argumentul lipsei de admisibilitate în unitate-ecumenicitate	Primatul nu este admisibil în Biserică deoarece nu a făcut parte din actul de viață al Bisericii în primul mileniu
8. Argumentul necoroborării primatului și a lipsei totale de vizibilitate a acestuia, opus argumentului vizibilității în toate dimensiunile a sobornicității.	Argumentul lipsei factuale de asumare a primatului în Biserica primară, în Noul Testament	
9. Primatul există într-o dualitate deplină cu sobornicitatea în Scriptură, în care ce trebuia să afirme pentru sine de fapt Scriptura afirmă pentru sobornicitate, care este vizibilă în toate dimensiunile.	Argumentare în antiteză	

3.3 Punctul major de divergență al tezei unității Bisericii în unitatea decizională, *decizia prin unul sau prin toți*. Problematizarea și argumentarea acestuia

În mare, despre ce vorbim în teza unității Bisericii este despre teza unității decizionale, care aduce Biserica într-un act de viață unit, unic, ca un întreg. Iar aici sobornicitatea, un principiu de unitate și decizională și în toate ale vieții Bisericii, este cea care trebuie susținută. Sobornicitatea trebuie susținută ca strategie de argumentare într-o axă temporală a întregii Bisericii și trebuie să aibă un argument funcțional-ontologic, o definiție, o prezență în viața Bisericii. Fiind un principiu activ de unitate, un principiu activ legat de decizia Bisericii, ar trebui să aibă o vizibilitate largă și coroborare la nivelul mai multor categorii de argumente. Și invers, primatul, care este exact antiteza sobornicității, nu ar trebui să fie văzut în nicio dimensiune, nici la nivelul definiției, nici la nivelul prezenței biblice, nici la nivelul unei prezențe bimilenare – de asta nici nu este văzut în Scriptură și de asta are o atât de mare dificultate să fie legat de catolici de Scriptură, adică starea de fapt actuală a primatului.

Primatul nu are nici în catolicism o teologie autentică în care să se specifice clar definiția sa canonică, responsabilitățile, rolul în Biserică, raportul cu alte roluri. Este doar o cutumă care în mare spune că primatul este un alt Cap al Bisericii, un alt Alfa și Omega al Apusului, că decizia Bisericii este de fapt a primatului. În mare cutuma primatului, pe care o folosim în discuție, este că primatul este un factor decizional absolut al Apusului. Primatul e definit inconsecvent dogmatic și e o propunere cu un șir larg de inconsecvențe asociate. De aceea, discuția despre primat poate fi făcută doar la nivel general, la nivelul cutumei primatului,

nicidecum la nivelul unei dogme precise – nu există de fapt o dogmă precisă a primatului pe care să se poată lucra teologic.

Poate pentru primat nici măcar nu mai este nevoie de un dialog ecumenic, ci doar de o sinteză argumentativă, unde să se vadă strategia diferită de argumentare, dar și cum catolicii au fabricat istoric o retorică pentru puciul Romei asupra conducerii Bisericii în Apus. Astăzi e nevoie de o oglindă a discuțiilor din dialogul interconfesional, de un rezumat elocvent al discuției, pentru a avea vizibilitate asupra căii argumentative necesară unui dialog. Și pe acest rezumat ar trebuie să mergem în dialogul interconfesional, dacă mai este nevoie de unul.

Ce strategie de argumentare este corectă pentru argumentarea primatului? Trebuie o strategie de argumentare pe întreaga axă temporală a Bisericii, deoarece primatul este un concept legat strâns de viața și unitatea Bisericii, catolicismul propunând primatul drept principiu de unitate apusean. Asta presupune o argumentare începând de la apariția lui evanghelică. Odată cu prezența biblică a acestui principiu catolic de unitate ar trebui regăsit în mare vizibilitate în Biserică, fiind chiar principiul de unitate al acesteia, pe o axă temporală completă de argumentare, fără de care un principiu de unitate nu are sens. Iar aici inconsistența catolică de argumentare între ce se propune pentru primat, ca principiu activ de unitate, și lipsa lui biblică și argumentarea prin tipologie și generalizare târzie, este una de neacceptat.

Un principiu de unitate ar trebui regăsit, enunțat și cunoscut de întreaga Biserică. Ar trebui să existe un enunț și o recunoaștere a acestuia din partea Apostolilor, dar și a Bisericii primare, ar trebui regăsit în viața Bisericii primare, în Sinodul Apostolic. Ar trebui să fie parte din conștiința întregii Bisericii, să fie cunoscut și văzut de întreaga Biserică – fiecare în Biserică ar trebui să știe pe

ce este construită unitatea Bisericii. Iar apoi, în integralitatea temporală a vieții Bisericii, fiind conform catolicismului chiar principiul de unitate al acesteia. Pe scurt, natura primatului, de principiu activ de unitate apusean, obligă la o omniprezență a acestuia în toate imaginile și fotografiile biblice care prezintă ierarhia Bisericii, la o cunoaștere extensivă a acestuia în Biserică și la o prezență continuă a acestuia în decizia de unitate a Bisericii. Primatul trebuie să fie prezent și omniprezent în fiecare decizie a Bisericii, fiind principiul de unitate al acesteia, fiind nevoie să fie văzut în întreaga mișcare a Bisericii, în mișcarea mică, locală, și în cea mare, ca întreg. Pe baza naturii de principiu activ de unitate trebuie construită argumentarea atât catolică cât și contraargumentarea ortodoxă.

Primatul e acel instrument apusean care a blocat și desfăcut acest act de asumare și diseminare continuă a unității. Primatul e blocajul instituit de Roma asupra asumării și absorbirii unității Sinoadelor Ecumenice în Apus. E conceptul de independență și nepăsare a Romei față de Biserică. Primatul a blocat mecanismele de comuniune intraeclesiologice ale Bisericii. Primatul a înlocuit și s-a substituit chiar acestui mecanism de asumare și diseminare al unității, regăsit în sobornicitate. Pentru că asta spune sobornicitatea, că toate Părțile Bisericii, toți asumă și se împărtășesc de unitate. Iar primatul spune că Roma diseminează Bisericii propria concepție despre Biserică. De unde se împărtășește întreaga Biserică de unitate, de potirul unității Bisericii, din Sinoadele Ecumenice, din întregul Bisericii prin toate Părțile acesteia, sau de la Roma?

Roma s-a ocupat în Biserică întâi de politică și apoi de teologie, ocupându-se să centralizeze toată puterea Bisericii în primat,

să rupă din mâna credincioșilor orice posibilitate de reacție¹⁰, să creeze primatul, infailibilitatea și vicariatul, să centralizeze continuu puterea și decizia în Roma. Primatul nu e un exercițiu singular al Romei, ci e un exercițiu extins, un exercițiu larg de centralizare a puterii și deciziei, care mărturisește că tot ce a făcut Roma în istorie a fost să se ocupe de politică și nu de Biserică, nu de credincioși, nu de teologie.

Catolicismul este o teologie a dreptului Romei asupra creștinismului. Este ceva nesustenabil, este o abordare teologică profund greșită, care a pornit de la o superioritate istorică a Romei și nu de la toți-ul Bisericii. Roma a pornit în exercițiul teologic istoric de la fundamentul roman pentru credință. Și nu de la fundamentul toți-ului, al Părților Bisericii, al Sinoadelor Ecumenice. Catolicismul nu e sustenabil pe ansamblu. Centrul de greutate al Apusului, și de gravitate al catolicismului e Roma și nu Hristos. La ce folosește toată această centralizare a întregului creștinism în Roma? Ce are Roma și nu are restul creștinismului? De ce Roma a adus în creștinism această luptă a dominației, a supremației unuia peste ceilalți? De ce Roma nu a înțeles acest concept fundamental al creștinismului, frățietatea, participarea alături de ceilalți la un act de

¹⁰ Prin această rupere generând protestantismul, care este de fapt o revoltă a credincioșilor, rămași fără posibilitatea de dialog în Biserică, rămași doar sub un totalitarism teologic absolut, în care pot doar să se supună. De aceasta Ortodoxia trebuie să evite ruperea de credincioși și evitarea dialogului cu aceștia, privarea acestora de capacitate și pârgii eclesiologice de exprimare și manifestare critică, care duc în timp doar la rupere. Când reduci Biserica la tăcere, când reduci credincioșii și clerul la tăcere, prin diferite mecanisme puternice de control, nu obții decât rupere pe termen lung. Problema calendarului este rezultatul unei astfel de abordări. Dialogul este un drept, dar și o obligație în Biserică. Este mai ușor să spui Bisericii să tacă, așa cum au făcut istoric catolicii (pentru ca apoi să obții protestantisme), decât să deschizi, să promovezi un dialog larg, continuu, intern, cum a avut Ortodoxia, care aduce pace, armonizare, unitate, între toate nivelele eclesiologice.

comuniune, și tot ce a înțeles a fost că un act de comuniune creștin trebuie să fie doar prin sine, doar printr-o Romă? Apusul vs. Răsărit este o antiteză între două concepte majore, între *unul peste toți* și *toți în Hristos*.

Afirmația cea mai gravă față de primat, adusă indirect de Scriptură prin absența primatului din viața Bisericii primare din Noul Testament, este că primatul nu este cunoscut ca noțiune de nimeni din Scriptură și nu apare în actul de viață al Bisericii. Ideea de primat nu există de fapt în Noul Testament. Adică, pe lângă dubla deducție logică prin care catolicismul obține în mod miraculos o suprapoziție eclesiologică pentru Roma, suprapoziție contrară în același timp sobornicității prezente explicit în paralel în Scriptură, primatul nu apare ca noțiune și nici în actul de viață al Bisericii din Noul Testament. Pe scurt, Biserica primară nu asumă ca parte din actul său de viață acest concept, pe care nu îl recunoaște ca parte din ființa sa.

Or, ce este Noul Testament legat de Biserică e un act de viață, este un arhetip al Bisericii, în care ce a spus Hristos este asumat în actul de viață și apare ca noțiune, într-un fel cumva existând o obligație ca în timpul Apostolilor și a Bisericii primare conceptele primare eclesiologice să fie explicate sau văzute în lucrare, mai ales cele legate de unitatea Bisericii. Unitatea Bisericii este primul act al Bisericii, care se menține continuu în adunare și unitate. Și tot ce fac Apostolii este să se adune continuu, să lucreze și să păstreze această unitate.

Biserica este o adunare, adunare care împlinește acest act al „adunării” cu scopul unității sale. Deci Biserica, atunci când se adună, este legată direct de principiul ei de unitate. Or, ce vedem în întreg Noul Testament este adunarea continuă a Bisericii, deci împlinirea continuă a actului unității. Deci avem și o vizibilitate

directă asupra principiului de unitate al Bisericii, care este văzut în această adunare-unitate continuă. Or, ce spune catolicismul indirect este că actul de unitate al Bisericii nu a fost lucrat deloc în Noul Testament și că nu a existat nici cea mai mică instanță a acestuia, deoarece primatul nu a apărut deloc în Noul Testament. Unitatea este legată de acest toți al Bisericii, de adunarea Bisericii, de decizia întregii Bisericii, nicidecum de primat – întreg Noul Testament leagă decizia Bisericii de adunarea acesteia, de toți-ul Bisericii. Și aceasta este o teologie a sobornicității, explicită în Noul Testament. Când se ia o decizie a Bisericii, mișcarea Bisericii se face în Scriptură legată de principiul ei de unitate, sobornicitatea.

Ca principiu activ de unitate propus de catolicism, primatul trebuia să apară enunțat și să existe o asumare a acestuia în actul de viață al Bisericii. Primatul nu este parte din actul de viață al Bisericii, asta este concluzia Noului Testament cu privire la primat. Și apare doar târziu, în Apus, forțat de Roma, spre propriul beneficiu, pentru a se împlini puciul retoric al Romei în Apus.

Orice noțiune fundamentală legată de eclesiologie în mare trebuie să apară ca enunț, ca definiție, și în actul de viață al Bisericii. Or, sobornicitatea e chiar temelia actului de viață al Bisericii primare în Noul Testament. Apostolii se adună continuu pentru unitatea Bisericii, în Cincizecime, în Sinodul Apostolic. Iar în această adunare apare lucrată și sobornicitatea, acest concept de aducere în unitate adunării, prin decizia luată de toți-ul adunării. Iar în continuare în istorie, Biserica se adună în Sinoadele Ecumenice. Aceste enunțuri și definiții din Noul Testament, legate de eclesiologie, alcătuiesc acest cadru de validare prin definiție a noțiunilor eclesiologice fundamentale ale axiologiei eclesiologice.

Roma nu a fost așa cum a dorit pentru sine un pol unic în decizia Bisericii. Pentru că de fapt ce spune Roma este că a fost

polul unic de decizie al Bisericii. Noul Testament nu leagă Roma de decizia Bisericii. Asta trebuia să se întâmple în Noul Testament, conform Romei. Căutăm greșit, sub călăuzirea greșită a catolicilor, în Noul Testament, într-o umbră, căutăm noțiunea foarte complexă de primat, când de fapt noi trebuie să căutăm împlinirea funcțiunii de unitate, într-o decizie unică și unită a adunării – în fiecare adunare a Bisericii vedem decizia unică a acesteia. Și de aceea în Sinodul Apostolic apare acest enunț al principiului unității, al sobornicității, unitatea în Duhul Sfânt, „Părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă”, într-un firesc biblic asupra lucrării unității, în care conceptele de decizie, unitate, unicitate, toți în Duhul Sfânt sunt fundamentul deciziei Bisericii. Și avem un astfel de context precis, în care putem vedea principiul de unitate și actul-mecanismul prin care e obținută decizia Bisericii. Poate, în loc să privească măsluitor la o pretinsă instituire, catolicismul ar fi trebuit să privească la contextele în care principiul propus e lucrat, contexte în care nu apare niciodată.

Decizia unică a Bisericii a fost prin toți, prin sobornicitate. Dacă noi căutăm în Noul Testament principiul deciziei unice și în unitate, acela este sobornicitatea. Iar tot ce a făcut catolicismul în primat a fost să augmenteze această afirmație asupra unității, să pună decizia Bisericii sub tutela Romei. Roma a obținut în Apus, în mod retoric, un monopol absolut asupra deciziei Bisericii.

Era evident că într-unul dintre enunțurile biblice trebuia să apară enumerate conceptele fundamentale legate de unitatea Bisericii, mai ales că și în Noul Testament sunt excursuri largi pentru problematizarea diferitelor nevoi ale Bisericii, dedicate unor clarificări, dedicate enunțării unor așezări ale Bisericii. Or, conceptul de „adunare” arată un act, dar arată și un efect, o consecință, aceea a unității. Și toate aceste concepte sunt legate de decizia împreună

a Bisericii. Primatul nu apare ca un concept legat de adunarea Bisericii.

Catolicismul a inventat istoric o retorică a primatului, ignorând evidența unei decizii în toți, în unicitate și în unitate. Unitatea Bisericii e legată de decizia în unitate și unicitate, care în Noul Testament și în toată axa temporală-verticală a primului mileniu, pornind din Cincizecime și până în Sinoadele Ecumenice, a fost luată prin toți-ul Bisericii. Iar despre Sinoadele Ecumenice catolicismul să se abțină să comenteze că Roma a fost un cenzor al acestora, Răsăritul fiind cel care a făcut Sinoadele Ecumenice, știind mai bine decât Roma ce a făcut în acestea. Roma să se abțină să comenteze că a cenzurat ceea ce Răsăritul a făcut. Poate să întoarcă întreaga istorie pe dos, Roma nu va găsi niciodată o Romă care să aducă o decizie a sa pentru întreaga Biserică. Dar va găsi Sinoadele Ecumenice, în care decizia acestora a fost de facto-ul Bisericii în primul mileniu.

Decizia și mișcarea Bisericii este prin unul sau prin toți în Duhul Sfânt? Aici se reduce teza primatului față de sobornicitate, și a Apusului față de Răsărit. Este mișcarea Bisericii prin unul sau prin toți? Or, istoria și Noul Testament au un răspuns unic aici și în ecumenicitatea deplină a primului mileniu. Și în fața acestuia Roma ar trebui după două milenii să își asume că tot ce a făcut în istorie a fost pentru un orgoliu și nu ceva biblic. Și că tot ce a încercat în istorie a fost să măsluiască cuvintele biblice, pentru a monopoliza decizia Bisericii în jurul său. Sinoadele Ecumenice au mișcat istoric Biserica și Apusul, nu Roma.

Este actul fundamental al deciziei Bisericii legat în Scriptură și în Sinoadele Ecumenice de Roma sau de toți-ul Bisericii? Răspunsul este unul fără echivoc, decizia Bisericii s-a luat întotdeauna în sobornicitate – afirmație care este cumva esența discuției

despre primat și sobornicitate, susținută cu mare ușurință în toate dimensiunile.

În dialogul ecumenic ar fi trebuit să fi existat cel puțin o lucrare majoră adusă de Biserică, în care să se fi tratat dogma unității Bisericii și raportul Apusului și Răsăritului față de aceasta, punctul în care s-a blocat dialogul și relația primatului cu sinodalitatea, cu dogma unității Biserici. Cumva o astfel de lucrare era ceva imediat pentru dialogul ecumenic. Dialogul ecumenic trebuia centrat în dogma unității și în ruperea acesteia și nu în primat vs. sobornicitate.

Or, astăzi, după două milenii de decizie în parțialitate față de decizia Bisericii, nu putem spune decât că Roma și Apusul sunt bimilenar în afara unității Bisericii, în parțialitate a unității. Și că unica soluție structurală de recuperare a unității nu este negocierea unui subset de dogme, ci este recuperarea deciziei unice și în unitate a Bisericii, recuperarea deciziei bimilenare a Bisericii, adică a unității Sinoadelor Ecumenice. Sinoadele Ecumenice sunt nu doar liste de dogme, ci o capacitate de decizie corectă venită dintr-o unitate preaplină, unitate care are întotdeauna capacitatea de decizie, venită din lucrarea corectă a sobornicității-unității. Sinoadele Ecumenice pun în evidență capacitatea corectă de decizie și deci și mecanismul corect decizional al Bisericii, sobornicitatea.

Setul de concepte legate de unitatea și ruperea unității Bisericii, legate de primat și sobornicitate, este unul destul de redus. Și se poate face destul de ușor o legătură între acestea, între Noul Testament, definițiile și actul de viață al Bisericii primare și între arhetipul de lucrare al Bisericii primare care trebuie găsit extins în Biserică (primatul nefiind ceva extins în lucrare în istorie, ci fiind o inovație apuseană neprezentă în arhetipul biblic). Și la nivelul acestor concepte avem suficient de multe mărturii biblice,

enunțuri și definiții, tipologie de lucrare, asumare ca arhetip de lucrare a Bisericii, regăsirea arhetipului în primul mileniu¹¹. Adică se poate construi o axă temporală-verticală de argumentare, pornind de la Noul Testament până în primul mileniu.

În paralel, Ortodoxia asumă sobornicitatea și toate concepțiile legate de aceasta, toți, participare, egalitate eclesiologică între Părțile Bisericii, unică identitate în Hristos, și nu asumă nimic legat de conceptul de superioritate eclesiologică între toți, primat. Argumentările catolică și ortodoxă ar trebui să urmărească fiecare consolidarea primatului și a sobornicității drept principiul autentic de unitate al Bisericii. Lipsa principiului catolic de unitate al Bisericii în Biserica primară este cumva o inconsecvență nepotrivită adusă de primat, în care Biserica a fost lipsită de principiul ei de unitate chiar în Scriptură, care este arhetip pentru lucrarea Bisericii, arhetip care a pierdut conform catolicilor chiar propunerea catolică, principiul catolic de unitate al Bisericii. (Sau poate

¹¹ Se invocă legat de primat de nenumărate ori acest argument al unei necesități a asumării acestuia pentru o eficiență operațională a Bisericii, cumva setându-se niște așteptări de la acest rol că ar ajuta într-un management operațional al Bisericii, pentru rezolvarea imediată, mai rapidă a unor probleme. Însă această grabă a unora de a „rezolva” diferite lucruri, nu arată decât o impulsivitate temporală care nu vede că Biserica are nevoie de stabilitate și echilibru la nivelul tuturor Părților Bisericii, la nivelul secolelor și mileniilor, că are nevoie de ceva sustenabil pentru întreaga sa istorie, și nu o alergare continuă sub un primat, sub diferitele impulsuri aduse de diferiți primați, precum au făcut cei catolici în istorie. Stabilitatea, pacea, unitatea, echilibrul Bisericii, sunt primele criterii de eficiență de considerat în Biserică, cu mult mai mult decât alergarea după diferitele impulsuri ale unor primați. Eficiența în stabilitate este cu mult mai importantă în Biserică decât eficiența imediată, impulsivitatea diferitelor personalități teologice prea energice pentru a mai ține cont de alții. Este suficientă doar o astfel de personalitate mai energetică într-o poziție de primat, pentru ca toate impulsurile acesteia să transforme comunitatea pe vecie – cumva istoria primaților Romei.

Scriptura nu a cunoscut retorica din catolicism asupra dominației Romei asupra Bisericii?)

Prezența unei categorii atât de largi de argumente secundare pentru suprarolul catolic arată că nu poate fi susținut structural, prin vizibilitate biblică largă, pe o axă temporală de argumentare, ci are nevoie de o retorică argumentativă, de argumente secundare care să motiveze audiența apuseană să primească totuși acest argument. Apusul și catolicismul au primit argumentul Romei drept monopol decizional absolut al Bisericii printr-o retorică de autoritate, motivațională, cumva autoritatea protestantă a bibliei fiind în catolicism înlocuită cu autoritatea petrină asupra moștenirii primatului. Axa temporală-verticală de argumentare (adică odată apărut conceptul el intră în ființa Bisericii, intră asumat explicit ca definiție, lucrare, tipologie, devine omniprezent în viața Bisericii) este cea care trebuie validată pentru un astfel de concept, pentru un concept primordial legat de unitatea Bisericii.

În mare, dacă ne gândim puțin altfel la nivel de cum ar trebui comunicat un principiu de unitate, vedem că Hristos a avut timp peste trei ani să enunțe acest principiu, și principiul a avut zeci de ani în Biserica primară pentru a fi văzut și lucrat. Iar principiul, fiind legat intrinsec de întreaga viață a Bisericii, fiind un act primordial al Bisericii primare, ar trebui să apară într-o apariție continuă, legată în mare de activitatea Apostolilor și a clerului Bisericii, care au avut ca lucrare menținerea Bisericii în unitate. Și pentru principiul de unitate al Bisericii avem deci o întindere temporală biblică de zeci de ani, în care trebuia să apară explicit în comunicările biblice ca noțiune (fiind imposibil să nu fie cuprins explicit în vreo formulare, definiție, enunț, context, mai ales în contextele de lucrare a unității Bisericii) și apoi în lucrare, legat în mare de Apostoli.

Cumva *principiul de unitate al Bisericii* are câteva criterii mari pe care trebuie să le împlinească, *criteriul vizibilității largi*, *criteriul asumării în lucrare*, *criteriul cunoașterii de către Apostoli* și trebuie să fie un principiu activ, adică *criteriul de principiu activ al unității Bisericii*. De aceea este cumva obligatoriu un enunț direct, o definiție, o vizibilitate explicită în întreaga lucrare a Bisericii primare.

Primatul Romei e doar un joc de cuvinte apusean, care prin argumente secundare, forțate, încearcă să pretindă că a fost tot timpul în fruntea Bisericii. Și Roma a încercat să pretindă că a fost în permanență în adunarea Bisericii, într-o poziție de întâietate. Poziția Romei în adunarea Bisericii e deja marcată istoric în Pentarhie. Roma nu a fost niciodată capul adunării Bisericii, ci doar și-a închipuit singură în permanență acest lucru. Pentarhia este argumentul ecumenic împotriva pretenției Romei de întâietate. Ecumenicitatea Bisericii trebuie să fi clarificat deja poziția Romei în Biserică. Pentru că această întrebare, *unde este eclesiologic Roma în Biserică?*, întrebarea întregii discuții despre primat, are deja răspunsul în ecumenicitatea Bisericii din primul mileniu, având un răspuns în Pentarhie.

Roma a augmentat nu doar dogma Filioque în Apus, ci și toate afirmațiile majore ale Bisericii legate de unitate, prin adaosul „Romei”:

1. Adunarea-Biserica este *prin Roma*
2. „Ca toți să fie una”, dar *prin Roma*
3. „Părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă”, dar *prin Roma*
4. „Nu mai este iudeu, nu mai este elin, ci toți suntem una în Hristos”, dar *prin Roma*, doar prin supunerea față de Roma.

Roma a modificat deplin discuția eclesiologică în Biserică, dorind să se poziționeze în fruntea adunării Bisericii. Regăsindu-se în mod închipuit în umbra pietrei apostolice, Roma nu a observat că a alterat în același timp toate afirmațiile legate de unitatea Bisericii. Roma a încercat să devină parte din axiologia eclesiologică a Bisericii, în setul mare de valori ale acesteia, nevăzând că de fapt această încercare nu face decât să schimbe deplin chipul Bisericii.

Roma a încercat să devină parte din alcătuirea structurală a Bisericii. Or, Roma poate ca poziționare doar să fie în toți-ul Bisericii, care asumă alcătuirea Bisericii, și nu în nivelul de definiție al acesteia, așa cum pretinde pentru sine. Roma s-a adăugat ca valoare axiologică în Apus, schimbând toată raportarea internă la nivelul eclesiologiei. Aici este marea problemă, în ce a încercat Roma să facă în eclesiologie. La nivelul axiologiei eclesiologice a adăuga o Romă nu înseamnă decât să distrugi totul din eclesiologie și să transformi Biserica din unitate în totalitarism. Roma trebuie de fapt să își înțeleagă poziția autentică în creștinism. Trebuie să își înțeleagă corect statutul eclesiologic de Parte între Părțile Bisericii.

Pentru sobornicitate avem deja un enunț, pentru un scop definit, ca toți să fie una, o asumare a conceptului și principiului în lucrare. În timpul Sinodului Apostolic apare un enunț, o definiție exact într-un moment și context de necesitate de lucrare a principiului unității, dar și un gir al forumului apostolic. Conceptul de sobornicitate e girat de prezența Apostolilor. Ce pretinde catolicismul că a instituit indirect Hristos pentru Petru se vede de fapt mult mai clar și explicit, într-un enunț explicit, în lucrare, în Sinodul Apostolic. Iar pasajul măsluit de catolicism își are o antiteză în Sinodul Apostolic, în care lucrarea sobornicității este deplin revelată, este enunțată și se vede pe un exercițiu precis de lucrare a Bisericii. Iar în prezența unei definiții nu putem spune decât că

orice este în afara acestei definiții este fals. Odată ce avem o definiție pentru structura organizațională și sobornicitate, nu se pot admit alte alterări și deducerea unor antiteze, cum propune catolicismul, și asta prin dublă deducție logică, indirect.

Primatul supune întreaga Biserică Romei, transferă controlul către Roma și instaurează totalitarismul Romei într-un mod care nu mai poate fi schimbat pe vecie. Primatul Romei este una din marile tragedii ale Bisericii, deoarece a creat o partiționare în unitatea Bisericii, prin orgoliul Romei de a conduce Apusul și creștinismul. Sub primat se ascunde Roma. Prin primat se acceptă întreg catolicismul. Asta este problema primatului.

Întreaga construcție teologică a Apusului este afectată de primat. Pentru că această mentalitate a Romei de izolare, de conducere, de supremație, și-a găsit expresia în întregul creștinism apusean. Creștinismul catolic este nu doar un alt creștinism, o altă Biserică, este un sincretism între creștinism și cultura latină, este mentalitatea Romei asupra propriului destin de conducere a creștinismului. Și de aici Filioque, harul creat catolic, tipologia diferită de mărturie a harului și a comuniunii, eclesiologia gândită prin primat, un cu totul alt sens al Bisericii.

Primatul și sobornicitatea ar trebui legate în istorie de actele mari ale Bisericii, de Sinoadele Ecumenice. Pentru că ce propun primatul și sobornicitatea e legat de unitatea Bisericii și de Sinoadele Ecumenice. Primatul sau sobornicitatea au fost fundamentul Sinoadelor Ecumenice? Este evident că sobornicitatea a fost, Răsăritul lucrând în sobornicitate nu doar în Sinoadele Ecumenice, ci în întreaga sa istorie. Retoricele apusene cu privire la primat nu pot schimba o stare de fapt, că *primul mileniu a utilizat sobornicitatea drept lucrare de facto pentru unitatea Bisericii și că ecumenicitatea primului mileniu nu a acceptat primatul*. Nu putem

merge mai departe și căuta în alt loc discuția despre sobornicitate și primat în primul mileniu. Primul mileniu trebuie să răspundă și să aibă precis răspunsul referitor la sobornicitate și primat. De acolo se va extrage răspunsul cu privire la acestea. Ce propune catolicismul pentru primat e căutarea primatului pe drumuri secundare, prin argumente secundare, primatul fiind în permanență în istorie în umbra sobornicității Bisericii, strigând cu putere că trebuie să înlocuiască sobornicitatea Răsăritului. Și care e modelul eclesiologic viabil istoric, dar și cel girat de Noul Testament? Era mai bine dacă lucrarea primatului și nu pretențiile asupra acestuia erau dovada, probatoriul pentru acesta.

Astăzi, probatoriul istoriei pentru sobornicitate și primat este primul mileniu, Sinoadele Ecumenice și ruperea Apusului de acesta. Aici trebuie să vedem în fapt legătura sobornicității și a primatului cu unitatea Bisericii. Deoarece exact în aceste acte majore de unitate a fost suprastresat principiul prin care este obținută unitatea reală a Bisericii. Sobornicitatea a asigurat unitatea Sinoadelor Ecumenice și mișcarea Bisericii, și nu invocatul primat al Romei. Concluzia istoriei este că Biserica a trăit prin sobornicitate și nu prin primat. O argumentare pentru sobornicitate sau pentru primat nu se va putea face decât printr-o axă temporală de argumentare, ancorată în Noul Testament și în Sinoadele Ecumenice. Primatul și sobornicitatea trebuiau să însoțească toate actele majore ale Bisericii, factual, precum sobornicitatea, nu doar declarativ, precum primatul.

Confirmarea sobornicității în Sinoadele Ecumenice, ecumenicitatea acesteia acceptată și de catolicism, devin un argument imutabil al istoriei, un garant imutabil pentru întreaga istorie a Bisericii. Este un garant timp de un mileniu întreg, al mileniului fundamental al Bisericii, un garantat al Sfinților Părinți care au participat la zidirea dogmatică a Bisericii, al Sinoadelor Ecumenice, atât

de Răsărit, cât și de Apus. Sobornicitatea are un argument imutabil girat deja de istorie, atât în Răsărit și în Apus, cât și de pleroma Sfinților Părinți ai Bisericii. Noi, Ortodoxia, nu putem conceptual accepta primatul, pentru că negăm ființa unității reale a Bisericii, sobornicitatea. Sobornicitatea e ființa unității Bisericii, e actul prin care Biserica rămâne în unitate. Iar primatul e opusul acestuia, un principiu centrifug de rupere, care schimbă deplin sensul Bisericii.

Două milenii nu au fost suficiente pentru un orgoliu apusean. Primatul este chipul istoric a cât de mult rău pot face orgoliile în creștinism. Iar cenzoratul primatului asupra Sinoadelor Ecumenice aduce erezia că Biserica nu e deplină decât prin primat, neputând fi acceptat. Primatul e un joc de cuvinte catolic folosit în Apus pentru a se acomoda orgoliul Romei, pentru a fi instalată Roma în fruntea Bisericii. Punctul de discutat cu Roma este mentalitatea Romei, concepția Romei că trebuie să conducă creștinismul. Roma a crezut că și creștinismul este un imperiu și că poate și trebuie să fie condus ca Imperiul Roman. Cumva Roma, văzând sistemul roman de conducere, a încercat să îl impună și în creștinism, crezând că ajută sau că este bun și aici, transformând creștinismul apusean într-un stat al Romei – realitatea actuală a catolicismului, care asta este, un stat al Romei, paralel statului civil. De aici vine mentalitatea Romei despre primat.

Ce vedem în istorie este că sobornicitatea este cea care a mișcat Biserica întregă în primul mileniu, chiar în mileniul așezării teologice a Bisericii. Deci sobornicitatea este de facto-ul unității Bisericii, este mecanismul unității Bisericii, cât timp ea este cea care a stat la temelia așezării acesteia. Sobornicitatea a mișcat Biserica în primul mileniu, în Sinoadele Ecumenice. Iar Apusul trebuie să renunțe la primat tocmai pentru argumentul ecumenicității sobornicității din primul mileniu, pentru că sobornicitatea este deja

în ecumenicitatea Bisericii, este de facto-ul primului mileniu, deci și a întregii istorii a Bisericii.

Există deja un de facto în primul mileniu, asumat atât de Apus, cât și de Răsărit, ca răspuns legat de primat și sobornicitate. Și acest de facto este sobornicitatea. Când au asumat Sinoadele Ecumenice, catolicii au asumat și recunoscut integral sobornicitatea ca de facto al Bisericii. Catolicismul a recunoscut deja în istorie atât legătura sobornicității cu unitatea Bisericii, cât ecumenicitatea acestui mecanism. Astăzi doar trebuie să facem explicită această stare de fapt existentă deja în primul mileniu. Apusul a asumat deja sobornicitatea ca de facto-ul de mișcare al Bisericii. Iar primatul rămâne doar o dorință a Romei de a schimba creștinismul după propria ei dorință. Pentru că la ce folosește Romei un creștinism după propriul ei chip, și nu după chipul lui Hristos?

Care este argumentul dominant în discuție, la nivel de argumentare? Pe lângă problematizarea necesară acestei discuții, trebuie să vedem cum este susținută fiecare teză la nivel argumentativ și care este categoria de argumente care trebuie să susțină teza. În mare, teza ortodoxă a unității Bisericii și a împlinirii acesteia în sobornicitate este susținută prin definiții, prin enunțuri, prin prezența unui principiu activ în viața Bisericii, prin generalizarea acestui principiu prezent în arhetipul Bisericii primare. Teza ortodoxă este susținută prin argumente primare, printr-o categorie de argumente care nu au opoziție, prezentând un enunț direct al conceptului, prezentând și coroborând enunțul cu lucrarea acestui concept în Biserică și generalizând asumarea conceptului în primul mileniu, generalizare acceptată și de catolicism în Sinoadele Ecumenice, aducând astfel și mărturia ecumenicității Bisericii pentru subiect.

Teza catolică este susținută prin argumente secundare care nu sunt relevante, printr-o forțare semantică, printr-o dublă deducție logică, prin lipsa absolută a prezenței conceptului și principiului în arhetipul biblic, prin lipsa prezenței conceptului în Sinoadele Ecumenice, prin lipsa asumării ecumenice a acestui concept, cumva printr-o prezență nerelevantă, dar și secundară a conceptului doar în Apus, prezență pe care Apusul dorește să o forțeze și în Răsărit.

Roma încearcă să forțeze o argumentare pentru primat, neavând nici măcar un capăt de literă biblică de la care să poată porni în discuție. Unicul argument al Romei pentru primat este o umbră biblică a unui scaun Apostolic, atât de titrată în Apus încât a fost transformată într-un scaun imaginar pentru Roma, într-un exercițiu larg de forțare teologică, într-un exercițiu protestant¹², la care Roma nu a mai putut renunța în istorie. Retorica primatului este construită în istorie pe umbra biblică a unui scaun Apostolic și nu pe temelia vizibilă a unității decizionale apostolice, adică a sobornicității văzută în Sinodul Apostolic, în întreg cuprinsul Noului Testament, în arhetipul Bisericii primare și apoi în întreg primul mileniu, în Sinoadele Ecumenice. O astfel de discuție precum cea despre primat și sobornicitate impunea prezența unui arhetip în Noul Testament, nicidecum o discuție care să se bazeze doar pe o logică apuseană, pe un unic argument logic, care să fie apoi instalat la distanță de un mileniu drept logică biblică asupra deciziei în Bisericii. Primatul trebuia văzut într-un arhetip biblic, văzut însă pentru sobornicitate, și nu pentru pretenția Romei.

Biserica nu putea trăi fără un principiu activ de unitate cum în mod superficial catolicismul propune indirect în teza primatului

¹² De la acest tip de exerciții teologice aduse de catolici și protestantismul a împrumutat modul de forțare teologică instaurat de Roma în Apus, atât în primat, cât și în vicariat și infailibilitate, în separarea credincioșilor de cler.

– cumva teza primatului suspendă pentru o perioadă nedeterminată principiul de unitate al Bisericii și ignoră discuția despre acest punct. Și acesta a fost întotdeauna sobornicitatea.

Tragedia maximă a acestei discuții este că din păcate catolicismul nu a înțeles fundamentul unității Bisericii, care este sobornicitatea. Prezența primatului ne arată mai mult ca orice că Roma nu înțelege unitatea Bisericii, nu înțelege asumarea unității Bisericii. Dincolo de dezbateră teologică a primatului se ascund tragedia și marele adevăr al incapacității Romei de unitate în creștinism. Cumva marea lecție în creștinism legată de acest punct este că orgoliul poate ajunge să rupă unitatea Bisericii, atunci când i se oferă istoric această șansă, ascunzându-se după diferite retorici și umbre, pentru a se putea justifica. Dincolo de orice, primatul este o mare tragedie. Dincolo de orice, primatul ne arată că Roma cunoaște în creștinism doar propriul orgoliu.

Totul în Biserică ne arată către acest toți¹³, Cincizecimea, în toți-ul Apostolilor, Sinodul Apostolic, Sinoadele Ecumenice,

¹³ Cele trei concepte majore legate de decizie sunt unitate largă-consens, democrație, totalitarism. De la reducerea forumului de luare a decizie se obține de la consens larg, de la o unitate decizională, la o majoritate-democrație sau un totalitarism. Astăzi Ortodoxia face exact aceeași greșeală făcută istoric de catolici, să rupă decizia Bisericii în participare largă, unitatea în decizie, de Biserică. Pentru că ce zice conceptul modern de sinodalitate se referă exact la această rupere decizională a Sinodului de credincioși, prin care devenim un catolicism și avem același chip ca și catolicismul. De aceasta catolicismul a rupt decizia papei de a sinodului, a pus decizia papei peste a sinodului și a pus decizia clerului peste a poporului, în rupere de unitate cu poporul, poporul fiind scos și eliminat din decizie. Or, participarea la actul Bisericii, la mișcarea Bisericii, presupune participarea într-o formă sau alta și la analiza și decizia de mișcare. Și Biserica, episcopul și credincioșii sunt una, într-o decizie luată împreună, atât în călăuzire, cât și în consultare. Pentru că Biserica, în consultare largă, la care participă toți, trebuie să asume o mișcare în unitate. Ce se face astăzi în managementul modern, la nivel de matrice de responsabilități RACI, ar trebui

conceptul de adunare-biserică, în toate Părțile Bisericii și în toți-ul ierarhilor. Dar cumva Apusul nu vede monumentul toți-ului ridicat de istorie, legat unic de toate actele mari ale Bisericii, girat de Dumnezeu în toate aceste acte, și vede doar conceptul de *Roma*. Roma în toate aceste acte se vede doar pe sine. Asta e problema adusă de Roma în discuție. În loc să vadă toți-ul Bisericii, refuză,

gândit și pentru conceptul ortodox de sobornicitate. Actele mari, cu impact pe zeci și sute de ani pentru întreaga unitate și pentru viitorul întregii comunități, ar trebui văzute larg în decizie. Pentru că atunci când ai o decizie precum cea legată de calendar, de impact pe zeci de ani, pe sute de ani, atunci nu poți pur și simplu să o expediezi în Biserică și să oblige Biserica să execute ceva fără o consultare, fără o discuție și pregătire pe ansamblu a Bisericii. Nu așa se face management pe astfel de probleme, care au impact pe sute de ani, pe tot viitorul Bisericii, precum s-a făcut în problema calendarului. Iar Sinodul din Creta, nu are un criteriu de admisibilitate corect în unitatea Bisericii, apropiindu-se de o majoritate-totalitarism și nu de unitatea-consensul Bisericii, fiind acceptat „tehnic”, dar nu în mod autentic în unitatea Bisericii. Sinodul din Creta este o deviere largă de la conceptul de unitate și admisibilitate în unitatea Bisericii, folosind majoritatea-democrația-totalitarismul drept limită de admisibilitate și nu conceptul de unitate-consens. Sinodul din Creta pare să fie corect, dar nu este de facto în unitatea Bisericii, raportat la conceptul autentic de unitate-consens. Nu a adus o mișcare în unitate a Bisericii, nu a adus o participare în unitate-consens a Bisericii. Sinodul din Creta este în afara unității Bisericii, prin votarea greșită a acestuia. Este una dintre erorile capitale ale aceluși Sinod, când se folosește un concept de majoritate și nu conceptul de unitate-consens, pentru admitere în unitatea Bisericii. Pentru că prin apropierea votării și deciziei grupului de unitate-consens, de majoritate sau de un grup redus, se obține sau o unitate, sau o majoritate-democrație, sau un totalitarism decizional. Actele mari și transcendente ale Bisericii au nevoie de un criteriu de unitate-consens, nu de o majoritate, precum votarea unui buget în statul de drept. Câțicine votează-participă la votare și care este limita de votare raportat la unitate-majoritate-totalitarism, schimbă pe deplin discuția despre natura actului, ducând actul între o unitate, democrație sau la un totalitarism. Sinodul din Creta trebuie deplin reevaluat, nefiind de facto în unitatea Bisericii, neavând participarea autentică a Bisericii în unitate, votarea acestuia neexprimând o unitate, ci doar o majoritate-democrație. Dacă am fi avut conceptul de democrație în Biserică ar fi existat și o limită de admitere prin votare, un procent pentru majoritate.

ca și protestantismul, și preferă să se vadă pe sine în toate aceste acte. Cumva acest concept al *toți*-ului, care are o dominantă absolută în istorie, nu e văzut de Roma, care nu știe decât că trebuie să conducă creștinismul.

Și asta este starea de fapt a istoriei, că Roma, începând repede în istorie, a început să ridice pretenția controlării absolute a creștinismului. Cei trei ani de propovăduire ai lui Hristos și primii zeci de ani în care Biserica a lucrat pentru zidirea sa fac imposibilă teza catolică a primatului, a existenței unui principiu activ de unitate catolic, care să nu fie cunoscut de nimeni, mai ales în momentul vital, în momentul zero al Bisericii, în momentul construirii acesteia. Primatul era important pentru Biserică nu la sfârșitul istoriei acesteia, ci chiar la începutul acesteia, când se zidea Biserica, atunci trebuind să se fi văzut contribuția sa, atunci Biserica având nevoie de un astfel de concept, exact în miezul zidirii sale. Or, primatul a rămas o umbră ne semnificativă a istoriei, care niciodată nu a fost cunoscută de Biserică, care nu a fost prezentă exact în marea nevoie de zidire a Bisericii. Primatul a lipsit exact din actul de zidire dogmatică și eclesiologică a Bisericii, din Scriptură, din Biserica primară, din întreg primul mileniu, fiind absentul absolut din marile etape de viață ale Bisericii. Primatul are o singură contribuție în istorie, aceea de a ridica pretenția că este cel mai mare în Biserică, aceea a unui șir larg de pretenții, în rest Biserica trăind și zidindu-se prin sobornicitate. Și atunci cum poate pretinde ceva pentru sine?

Cum să poată aduce catolicismul o retorică asupra primatului, când acesta a lipsit din temelia Bisericii? Primatul nu face parte din structura Bisericii, din actele structurale ale Bisericii, din conștiința și actele Bisericii. Nu este acest principiu activ decizional unic, care să unească Biserica, care să aducă continuu în unitate și convergență Biserica? Nu este asta chiar pretenția catolicilor

pentru primat? Și dacă primatul a lipsit din toate actele și etapele mari ale vieții Bisericii, dacă nu a participat activ la nimic din Biserică, cum poate catolicismul să pretindă ceva pentru primat?

Principiul decizional al Bisericii e toți-ul Bisericii și nu unul peste toți, nu unul din Roma. Și discuția pentru primat trebuie să o purtăm într-un concept major, legat de acest principiu. Altfel nu vom avea convergență în creștinism. Și totuși, Roma nu se întreabă de ce Sinoadele sunt într-o parte și ea este în altă parte a Bisericii? Nu îi atrage atenția această realitate? Că este de partea greșită a istoriei Bisericii, de o parte ruptă a istoriei Bisericii? Că doar a privit la aceasta? Și asta prin primat?

Nulitatea primatului ca raport față de decizia Bisericii vine din faptul că nu a luat nici măcar o unică decizie pentru întreaga Biserică, în 2.000 de ani, decizie care să fie acceptată doar prin primat și nu prin sobornicitate, în cadrul ecumenic. Sobornicitatea și nu primatul au fost referința pentru deciziile Bisericii. Disputa între primat și sobornicitate se va clarifica văzând probatoriul istoriei legat de actul decizional unit al Bisericii. Și aici primatul este doar o pretenție pasivă asupra posesiei deciziei Bisericii, nicidecum ceva care să fi avut o posesie asupra actului decizional al acesteia. Și cumva sobornicitatea a monopolizat în mod absolut atât Scriptura, cât și primul mileniu, prin deciziile luate de adunarea Bisericii. Acest continuu al adunării Bisericii este intrinsec legat de istorie de sobornicitate și nu de Roma, într-o continuitate largă a unui întreg mileniu. Istoria trebuie să aducă un probatoriu major asupra acestei discuții, fiind vorba de un act vital, critic al Bisericii, care nu poate fi îngropat în istorie în retorică și argumente marginale. Adunarea, unitatea, decizia în unitatea a Bisericii sunt concepte care sunt legate toate împreună și unde e adunare ar trebui găsită și decizia și unitatea Bisericii.

Ca definiție, concept și probatoriu istoric ar trebui să regăsim o unitate deplină, care să susțină sau primatul, sau sobornicitatea. Și primatul are ca definiție o umbră biblică și o deducție, conceptul fiind exact opusul sobornicității, fiind un concept interzis biblic, iar ca probatoriu istoric are doar pretenția de a avea prin sine decizia Bisericii, nicidecum o posedare a acesteia. Și deja se vede că primatul este o umbră a istoriei în tot ceea ce propune. Catholicismul ar trebui să vină cu o teologie conceptualizată în care să lege pe *toți, unul, adunarea, unitatea, decizia*, toate conceptele majore, și asta și cu o legătură adițională, a Romei. E un exercițiu teologic imposibil, în care trebuie să se aducă o teologie conceptualizată, corectă, și apoi să lege transcendentul de lumesc, de Roma. Și apoi să lege teologia asta de Scriptură, și apoi de Sinoadele Ecuменice. E un exercițiu imposibil, pe care Roma nu îl va putea face niciodată. Și Roma ar trebui să se oprească, după 2.000 de ani, dintr-o retorică istorică și din ceva nefezabil.

Această rupere de facto între primat și actele mari ale Bisericii ar trebui să dea de gând catolicilor, dacă altceva nu îi mișcă. Pentru că actele mari ale Bisericii nu s-au definit prin Roma, ci prin *toți*. Și aici e răspunsul, dar și problematizarea pe care o căutăm conceptual, la cum au fost actele Bisericii, dacă au fost prin Roma sau prin *toți*. Pentru că discuția include în mare 3 idei, decizie, *toți*, unul-Roma.

Roma chiar nu observă că acest primat e un concept care îi rupe de Răsărit? Are sens modelul comunitar adoptat de Apus? Diferit și rupt de Răsărit? Nu are sens în creștinism. Nu în apelul la autoritate va sta dovedirea primatului sau a sobornicității, ci în legătura cu actele mari ale Bisericii. Or, poziția primatului e deja cunoscută față de acestea. Pot să îl invoce catolicii cât vor pe Sfântul Ap. Petru, pentru că Sf. Ap. Petru nu a fost niciodată un unic factor decizional, nici ca definiție, nici ca lucrare, cum se pretinde

de către catolicism în propria lor teză, lucru invalidat deplin de Hristos, Scriptură și Sinoadele Ecumenice, în definițiile, concepțiile și lucrarea Bisericii, care toate alcătuiesc o teză a sobornicității și nu a legăturii Apostolului Petru și a Romei cu decizia unică în Biserică. Și catolicii ar fi trebuit să aibă o teză a legăturii între decizia Apostolului Petru, Roma și Biserică, până acum, cu dovezi factuale, și nu doar să invoce la nesfârșit o pretenție nesuținută, pasivă, a unui rol pasiv în funcțiunea pretinsă. Dacă ar fi înțeles acest punct l-ar fi adus până acum și nu s-ar fi încurcat în diferite retorici legate de autorități și alte argumente secundare. Nu s-ar fi ascuns după autoritatea Apostolului Petru, ci ar fi arătat direct lucrarea și decizia Bisericii prin Roma. Cumva Roma încearcă să se justifice pe subiect exact ca protestantismul, prin apelul la autoritate, dar nu prin funcțiunea de decizie, care trebuia să fie actul împlinit de această pretenție. Și Roma nu vede un mileniu al unui act, dar vede o pretenție a unei autorități, cu totul în afara acestui act.

Și convergența în acest punct al primatului în ce se va duce? În autoritate? În definițiile pentru rol? În enunțurile responsabilităților? Sau în lucrarea acestuia, coroborată cu enunțul în decizia și poziționarea reală față de decizia Bisericii? Deși Roma s-a închipuit pe sine centrul creștinismului, nu a fost niciodată factorul decizional al acestuia, care întotdeauna a fost acest toți al Bisericii, care este și instituit în Scriptură de Hristos. Obișnuința Romei de a poseda decizional Apusul este o practică istorică impusă de Roma în Apus, care trebuie să înceteze.

Istoria va trebui să aducă coroborat cu Scriptura un argument dominant, cu vizibilitate pe acest punct, argument care să nu poată fi contestat și care să fie și acceptat. Pentru că apelul la autoritate și invocarea a diferire autorități, sau a diferite documente istorice care să aducă o acceptare din partea unei părți a tezei

celeilalte, sau a diferite pretinse teologii, e legat tot de decizie și până la urmă tot actul decizional istoric al adunării Bisericii ne interesează. Și cumva la ce vom privi în final pentru a clarifica acest punct este la actele mari de adunare a Bisericii și la cum a fost Roma față de acestea. Roma a fost într-o continuă pretenție de a monopoliza decizia Bisericii, pretenție recunoscută de aceasta. Iar sobornicitatea a fost cea care de facto a adus decizia în unitatea Bisericii. Nimic și nicio retorică a Romei nu pot schimba acest status de facto al istoriei.

Istoria are ca dovadă un mileniu întreg de lucrare a Bisericii într-un cadru clar, un mileniu cu vizibilitate exagerată. E un mileniu întreg care strigă și care dovedește în lucrare sobornicitatea. Niciun apel la vreo autoritate al Romei nu va putea inversa rolul de primat cu această funcțiune a deciziei în unitate, luată prin sobornicitate. Axele temporale de argumentare pentru sobornicitate și pentru primat arată în antiteză cum sobornicitatea izvorăște corect din Scriptură, este asumată de Biserică în toate actele sale, în timp ce în paralel primatul nu reușește să se găsească în Scriptură, se identifică într-o umbră, nu reușește să fie văzut în niciun act al Scripturii, nu este legat de actele mari ale Bisericii, și tot ce poate în istorie este să ridice o pretenție a întâietății, o poziție pasivă și inactivă, în fața unei funcțiuni împlinite continuu, în permanență, prin sobornicitate. Actul de unitate a Bisericii a fost împlinit în istorie, prin principiul autentic, sobornicitatea.

Roma trebuie să dea înapoi creștinismului tot ce a pierdut din acesta la nivel de decizie, timp de două milenii. Asta e datoria actuală a Romei față de creștinism. Adică trebuie să se întoarcă în unitatea Sinoadelor Ecumenice. În această adunare-decizie unică și unită, în unitatea în toate a Bisericii. Exact în acest punct Roma trebuie să aducă o corecție. Și e nevoie de o corecție structurală, nu în diferitele retorici cu privire la primat, Filioque și restul. Roma

trebuie să înapoieze Apusului creștinismul Sinoadelor Ecumenice, pierdut de sine prin propria aroganță, prin decizia sa ruptă de decizia Bisericii. Roma va trebui să facă această corecție, plătită de creștinism timp de două milenii.

Iar discursul despre primat al Romei e clar cum e construit, din umbre hiperbolizate de închipuirea Romei că ar fi dreptul ei să conducă creștinismul. Catolicismul nu are nici măcar un singur act al întregii Biserici, prin Roma, în aceste două milenii, pentru a justifica în vreun fel pretenția actuală. Sunt într-un fel de derizoriu istoric bimilenar, dar totuși ridică o pretenție uriașă. Și apare un fel de întrebare pragmatică despre pretenția de două milenii a Romei, de a conduce creștinismul: ce problemă vrea Roma să rezolve în creștinism prin sine, când creștinismul este despre Hristos și despre întreaga Biserică, și nu despre Roma? Și mai ales când atenția Bisericii întregi e spre Hristos, nu atât spre lumea asta?

Principiul decizional al Bisericii e toți-ul Bisericii și nu unul peste toți, nu unul din Roma. Și discuția pentru primat trebuie să o purtăm într-un concept major, legat de acest principiu. Altfel nu vom avea convergență în creștinism. Și totuși, Roma nu se întreabă de ce Sinoadele sunt într-o parte și ea este în altă parte a Bisericii? Nu îi atrage atenția această realitate? Că este de partea greșită a istoriei Bisericii, de o parte ruptă a istoriei Bisericii? Că doar a privit la aceasta? Și asta prin primat? Că primatul este o capcană, nu o reușită? Este o separare de ceilalți, nicidecum o soluție la a-i rezolva prin tine pe ceilalți, așa cum afirmă Roma. Cumva această pretenție a Romei de a rezolva și aduna creștinismul prin sine e una deplin nefezabilă, privind la istoria de două milenii a Romei. E un fel de aroganță a Romei față de restul creștinismului căruia îi spune că acesta nu are capacitatea de a fi în Hristos decât prin Roma. Acestei aroganțe i-a căzut chiar ea victimă. Roma este victima propriei aroganțe, care a scos-o de fapt din Biserică.

4. FILIOQUE VS. DOGMA TREIMICĂ A SINOADELOR ECUMENICE

Ce spune de fapt Apusul în Filioque este că are alt Dumnezeu decât avem noi în Răsărit. Dar și că nu au știut prea bine timp de milenii cum e Dumnezeul lor, schimbând de câteva ori dogma trinitară, de la dogma Sinoadelor Ecumenice la Sinoadele de la Toledo (sec. VI) și Lyon (sec. XIII), anulând de fiecare dată dogma trinitară anterioară a Apusului.

Ar trebui să ajungă doar să privim la strategia de argumentare ca să înțelegem ce vrea fiecare parte de la teza Filioque, și cum se străduiește fiecare parte să susțină propriul argument. În mare ar trebui să fie suficientă o astfel de schemă de argumentare. Și asta pentru că niciodată un argument major, dominant, un argument ontologic nu va putea fi combătut prin argumente secundare, marginale, prin consolidare argumentativă nerelevantă, prin argumente care nu au o calitate, putere și nici relevanță în discuție.

De unde avem informația Filioque, de unde avem informațiile Filioque? Sunt ele legitime? Fac parte legitim din identitatea Bisericii? Astea sunt întrebările la care trebuie mai întâi să răspundem aici. Și încercăm să facem asta, adoptând diferite tehnici, pentru a pune în evidență sensul acestor informații în actul de viață al Bisericii. Mai jos este o simplificare conceptuală a tezei Filioque, raportat la dogma Sfintei Treimi din Sinoadele Ecumenice, cea ortodoxă.

4.1 Simplificarea conceptuală a tezei. Ce dorim de la această teză?

Argument Catolic	Argument ortodox	Sinoadele Ecumenice
<p>Cadrul conceptual al tezei:</p> <p>Treime, Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt, naștere, purcedere, un singur Dumnezeu, consubstanțialitate, legătură Tată-Fiul, naștere, legătură Tatăl-Duhul, purcedere</p> <p><i>legătură Duhul-Fiul, în purcederea Duhului, legătură Fiul-Tatăl în purcederea Duhului egalitate de un fel, identitate între Fiul și Tatăl în purcederea Duhului</i></p>	<p>Cadrul conceptual al tezei:</p> <p>Treime, Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt, naștere, purcedere, un singur Dumnezeu, consubstanțialitate, legătură Tată-Fiul, naștere, legătură Tatăl-Duhul, purcedere</p>	<p>Cadrul conceptual al tezei:</p> <p>Treime, Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt, naștere, purcedere, un singur Dumnezeu, consubstanțialitate, legătură Tată-Fiul, naștere, legătură Tatăl-Duhul, purcedere</p>

Ce face setul de informații Filioque este să lege Duhul, Fiul și Tatăl în purcederea Duhului, să adauge o legătură intratreimică majoră, adițională celei legate de dumnezeirea Persoanelor Sfinte Treimi. Dogma catolică Filioque are mai multe părți, cumva mai multe subdogme componente, care ar trebui precizate foarte clar de la început, pentru a se înțelege contextul în care vorbim:

1. Subdogma legăturii între Duhul Sfânt și Tatăl în purcedere
2. Subdogma legăturii între Duhul Sfânt și Fiul în purcedere
3. Subdogma legăturii-raportului între Tatăl și Fiul în purcederea Duhului, în mare de egalitate și identitate.

Filioque este o un complex de cel puțin 3 informații necesare, între Duhul Sfânt și Tatăl, între Duhul Sfânt și Fiul și între Tatăl și Fiul, legate toate de purcederea Duhului. Ce ne interesează legat de această dogmă este să vedem cum acest complex de informații a apărut în Apus și cum a evoluat greșit, într-o suită de modificare a celor trei informații, pentru a se putea susține în ansamblu o dogmă treimică pe ansamblu.

Ce presupune teza catolică Filioque este o egalitate între Fiul și Tatăl în purcederea Duhului, egalitate suplimentară celei în dumnezeire. Ce spune Crezul catolic (adică definiția dogmatică pentru Filioque, cuprinsă în Crez) este că: *Duhul purcede de la Tatăl și de la Fiul*, adică, reformulând: *Duhul purcede de la Tatăl și Fiul este egal, identic Tatălui în purcederea Duhului*. Reformularea ne arată egalitate adusă de propunerea Filioque, în dogma Sfintei Treimi, suplimentară celei în dumnezeire. Filioque nu este o explicație, ci este o legătură și egalitate de un anumit tip, creată între Fiul și Tatăl, pentru purcederea Duhului. Ce spune în esența ei dogma Filioque este că așa cum este Tatăl este și Fiul în purcederea Duhului (mai mult sau mai puțin). *Filioque este un concept de legătură, de egalitate și identitate între Tatăl și Fiul, dar legat de purcederea Duhului*.

Filioque este mistificat de catolicism ca fiind o explicație, un adaos, când la nivel de categorie, la nivel de concepte primare propuse, este o legătură conceptuală intratreimică între Duhul Sfânt, Fiul și Tatăl. Nu poate fi tratat la nivel de explicare

propunând un concept egal cu cele existente deja în dogma Sfintei Treimi. Este tot o legătură intratreimică, un concept de valoare egală cu cele existente deja în dogma Sfintei Treimi.

Marea problemă în argumentarea tezei Filioque este că a fost construită greșit, pe baza unei creări de informații premisă greșite, în afara informației Bisericii, pe baza unei fabricări de informații eronate – au fost admise în exercițiul teologic al Apusului, informații eronate, prin derivare contextuală, care nu aparțin de fapt exercițiului teologic al Bisericii. Filioque este o suită de informații între Duhul Sfânt, Fiul și Tatăl, legate de purcederea Duhului, informații introduse în dogma Sfintei Treimi pe o cale derivată, greșită.

De unde a apărut acest set de informații Filioque? În mare de la argumentarea antiariană din Apus, care pentru a apăra dumnezeirea Fiului, a legat Fiul de Tatăl în purcedere, afirmând că Duhul e trimis și de la Tatăl și de la Fiul, *purcede și de la Tatăl și de la Fiul*, purcedere care are ca o consecință că Fiul este Dumnezeu. *Filioque* e în primul rând un *argument antiarian*, în contextul limbii latine, având drept consecință că Fiul este Dumnezeu. Și trebuie gândit și analizat doar în acest context.

Ce a făcut catolicismul în Filioque a fost să modifice deplin cadrul conceptual al discuției despre Sfânta Treime. În Filioque nu discutăm despre același cadru conceptual precum în dogma Sfintei Treimi a Sinoadelor Ecumenice. Enumerând conceptele din cadrul conceptual al dogmei Sfintei Treimi, vedem că avem de a face cu concepte distincte, majore, disjuncte, neincluse în dogma Sfintei Treimi a Sinoadelor Ecumenice, care nu sunt subordonate și nici incluse în conceptele existente deja. Aici e problema Filioque, în alterarea deplină a cadrului conceptual al dogmei Sfintei Treimi.

Filioque nu este o propunere inclusă (explicație) în dogma treimică existentă a Sinoadelor Ecumenice, este o propunere de alterare, disjunctă, care alterează cadrul conceptual al dogmei Sfintei Treimi. Nu e un adaos, ci e o completare-alterare. Cumva catolicismul a încercat să mascheze propria propunere sub un joc abil de cuvinte, joc care a crezut că poate rămâne la nesfârșit nedescoperit în istorie. De aceea este important la nivel de metodă enumerarea conceptelor, a cadrului conceptual al discuției, pentru a se vedea precis despre ce discutăm.

Cât timp Biserica a avut în timpul primelor 4 secole maxim 10 concepte în fața ei, legate de dogma Sfintei Treimi, *Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt, naștere, purcedere, consubstanțialitate, egalitate, identitate, un singur Dumnezeu*, a aduce o afirmație precum o face catolicismul că au existat cel puțin trei concepte suplimentare în această conceptualizare a dogmei Sfintei Treimi, *o legătură majoră între Duhul Sfânt și Fiul, între Tatăl și Fiul, legat de purcederea Duhului*, este ceva de neacceptat. Ce face catolicismul nu este o explicație, ci este o completare conceptuală, noi concepte egale cu cele existente, este o completare largă a cadrului conceptual și a legăturilor existente în dogma Sfintei Treimi.

4.2 Strategia de contraargumentare ortodoxă pentru Filioque

Argument	Premise, categorii argument	Observații
I. Argumente legate de premise		
1. Filioque nu este un set de informații din Scriptură	<p>Premise fabricate pe o cale derivată, exterioară Bisericii</p> <p>Argumentare prin forțare de premise</p>	
2. În Scriptură există informații de o natură, dimensiune și calitate egale celor din Filioque, ceea ce exclude posibilitatea ca Filioque să fie legitim	<p>Premisele nu pot fi coroborate în Scriptură</p> <p>Argumentare prin prezența deja a unor informații de calitate egală în Scriptură</p>	
3. Setul de informații Filioque este unul extrem de complex, presupunând o multitudine de legături și informații între Duhul, Fiul și Tatăl, fiind o informație de o calitate egală cu cea a Revelației, a Noului Testament, presupunând o incompletitudine a Scripturii.	<p>Premisele nu pot fi coroborate în Scriptură</p> <p>Argumentare prin presupunerea unei incompletitudini a Scripturii</p>	
4. Informațiile din Filioque au fost schimbate în timp, între Sinoadele de la Toledo (sec. VI) și Lyon (sec. XIII), la foarte mare depărtare unele de altele. Filioque nu a avut stabilitate la nivel de premise, în timp.	<p>Premisele nu au avut în timp imutabilitate, fiind volatile, fiind schimbate la intervale foarte mari de timp</p> <p>Argumentare prin instabilitatea premiselor în timp, neputând accepta pe o dogmă treimică schimbarea acestora la Lyon, după un mileniu de la apariția propunerii.</p>	

5. Informațiile Filioque provin pe o cale derivată, dintr-o formulă de apărare antiariană, într-un context specific, al limbii latine, într-o situație specifică, de apărare și necesitate de legare suplimentară a Fiului de Tatăl.	Argumentare prin dovedirea căii de apariție a erorii.	Dovedirea că premisele sunt create pe o cale greșită și că au avut tot contextul temporal (contextul antiarian), contextul lingvistic (limba latină), contextul de formulare a unui argument antiarian, pentru derivare.
6. Setul de informații Filioque nu a fost cunoscut de Biserică decât izolat, și extins forțat în Apus, nefiind informații în omniprezență, în unitate de credință, în cunoaștere ecumenică. Nu a făcut parte din actul de cunoaștere și de viață al Bisericii.	Argumentul necesității omniprezenței cunoașterii informațiilor Filioque, al ecumenicității cunoașterii.	Astfel de premise dogmatice trebuie să facă parte din actul de cunoaștere al Bisericii, act în omniprezență – toată Biserica ar fi trebuit să cunoască informațiile Filioque.
7. Setul de informații Filioque nu a făcut parte real din actul de viață al Bisericii, fiind ceva asumat prea târziu în Apus, după Toledo și după Lyon.	Argumentul imposibilității de acceptare a acestor informații prin lipsa împlinirii sensului dogmatic, a asumării ca act de cunoaștere, în viața liturgică.	
<p>II. Argumente legate de consecințele dogmatice</p> <p>Nu sunt acoperite în această lucrare – nu cred că prin argumentele și consecințele dogmatice vom putea progresa în această discuție, deoarece cred că discuțiile sunt blocate istoric dogmatic și nu cred că vor putea fi deblocate, din cauza refuzului catolic de a accepta discuții corecte pe subiect.</p>		
<p>III. Argumente legate de proces de dogmatizare</p>		
1. Informația între Fiul și Tatăl, legată de purcederea Fiului, a fost schimbată la Sinoadele de la Toledo și la Lyon, după Sinoadele Ecumenice.	Argumentul inconsistenței premiselor unui proces de dogmatizare	Nu se acceptă o dogmă cu premise modificabile, o dogmă care e schimbată la fiecare 500 de ani. Criteriul consistenței informațiilor premisă ale argumentului.
2. Procesul de dogmatizare a durat 1300 de ani.	Argumentul complexității prea mari în dogmatizare	Criteriul complexității cantitative.

3. Durata totală a procesului de dogmatizare este de peste un mileniu, între sec. III-XIII (aparitia informațiilor, și Sinodul Lyon)	Argumentul costului de dogmatizare prea mare	Criteriul desfășurării într-un timp de dogmatizare-analiză fezabil.
4. Încălcarea limitelor proceselor de analiză similare, așezate la nivel de proces și informație în Sinoadele Ecumenice.	Argumentul încadrării în limitele de dogmatizare ale Bisericii	Criteriul limitelor de analiză, dogmatizare și informaționale așezate pe o zonă teologică în Biserică.
5. Neancorarea în axa de dogmatizare, problematizare cu restul subiectelor dogmatice ale Bisericii.	Argumentul ordonării temporale alături de restul subiectelor teologice ale Bisericii	Criteriul împlinirii în axa de dogmatizare-analiză unitară ecumenică a Bisericii
6. Procesul de dogmatizare nu a fost acceptat temporal în timpul ecumenității.		Criteriul admisibilității temporale ecumenice
7. Comparativ cu toate dogmele Sinoadelor Ecumenice și în special cu dogma treimică a Crezului, Filioque a durat de 10 ori mai mult decât orice proces similar de dogmatizare/ analiză (care a durat în mare 100 de ani).	Argumentul costului de dogmatizare prea mare	Criteriul nefezabilității la nivel de complexitate comparativă a procesului de dogmatizare.
8. Filioque trebuia acceptat de întreaga Biserică, atât în primul mileniu, cât și în al doilea, în unitate de credință.	Argumentul acceptării informației și analizei dogmatice de către întreaga Biserică, nu doar de Apus	Criteriul unității de credință
IV. Argumente legate de împlinirea propunerii în actul de viață, ca parte din viața Bisericii		
1. Sensul dogmei treimice este să facă parte din viața Bisericii. Filioque a avut o desfășurare temporală legată de Sinoadele Ecumenice, Sinodul Toledo, Sinodul Lyon, cumva având o desfășurare temporală care anulează posibilitatea de a fi considerat o propunere stabilă, de facto, în actul de viață al Bisericii.	Argumentul inconsecvenței dogmatizării cu restul actelor de dogmatizare, legate de actul de viață al Bisericii	

2. Filioque este astăzi discutată după trei milenii. Nu poate fi acceptată în al treilea mileniu, cumva în timpul Apocalipsei. Filioque este astăzi discutată ca propunere în timpurile apocaliptice, nicidecum în timpul Bisericii.	Argumentul depărtării temporale mult prea mare de un moment fezabil pentru ecumenicitate	
3. Schimbarea dogmei la Lyon arată că în primul mileniu catolicismul a fost în erezie, prin erezia Filioque de la Toledo.	Argumentul invalidării teologice al primului mileniu, prin anularea dogmei Filioque (din primul mileniu) la Lyon.	

Ce trebuie în mare să demonstrăm în Filioque nu este doar prin consecințele dogmatice, ci prin întreaga construcție argumentativă Filioque. Informațiile Filioque sunt produse pe o cale greșită, și alterează/augmentează greșit informația Scripturii, care are deja informații de natură și calitate egală. La fel, procesul de dogmatizare pentru Filioque este unul nesustenabil, care nu poate fi acceptate, Filioque neîmplinind notele caracteristice ale dogmei. La nivel de construcție Filioque este doar o forțare de informații în Apus, în dogma treimică, forțare care nu este viabilă în nicio dimensiune.

4.3 Discutarea contraargumentării ortodoxe pentru propunerea Filioque

Ce este cel mai greu în argumentarea pentru Filioque? Este să înțelegem de fapt ce se întâmplă cu informațiile propuse de catolicism, ce valoare au acestea și cum au fost produse. Trebuie să înțelegem de fapt de ce argumentarea e blocată aici, la nivel dogmatic, și că nu va putea fi deblocată prin semantica dogmatică. Calea istorică de argumentare pentru Filioque este blocată și nu va aduce deblocare acestui subiect.

Catolicismul nu acceptă conceptul de ecumenicitate, nu acceptă că o astfel de informație, precum cea propusă de Apus, trebuia văzută de întreaga Biserică, trebuia să fie parte din actul de viață, cunoaștere și liturgic al întregii Bisericii și că pentru Filioque nu se poate invoca un argument sintetic al unei „corectitudini teologice”, dar care nu este parte din actul de cunoaștere, de viață și liturgic al Bisericii.

Care este strategia ortodoxă de contra-argumentare pentru Filioque? Pentru că acesta este punctul cel mai important de discutat aici. Strategia este să arătăm că cel puțin un subset din argumentele propuse de Apus este invalid, la nivel de premise, argumentare, proces de dogmatizare, sens al dogmei în viața Bisericii. Cumva dacă 5 subpuncte sunt discutate și câștigate în dialogul ecumenic, din cele aproximativ 20 câte avem pentru Filioque, atunci se va demonstra imposibilitatea generală a tezei, cumva nu atât dogmatic (unde există un blocaj istoric), ci prin recuperarea erorii din consecințele vizibile care apar la nivelul procesului de dogmatizare. Până nu vom înțelege ce vrem de la teză și cum trebuie să obținem convergență, nu vom progresa de fapt în discuție.

Primul argument care trebuie adus pentru Filioque este validarea ecumenicității acestei dogme, validarea acesteia în primul mileniu, legat de Sinoadele Ecumenice, ecumenicitatea însemnând de fapt că informațiile Filioque au fost analizate, dezbătute, văzute, asumate și cunoscute de întreaga Biserică. Catolicismul încurcă criteriul dogmatic al unității în ecumenicitate cu autoritatea Romei. Argumentul autorității dominante a întregii Bisericii, ca o expresie a analizării, cunoașterii și asumării de întreaga Biserică a unor informații, este argumentul major prin care această dogmă ar trebui susținută, argument care ar trebui consolidat prin alte argumente. Cumva este un argument critic, peste care nu se poate trece nicidecum. Orice propunere în Biserică ar trebui văzută de întreaga Biserică, la timpul potrivit, și asumată, dezbătută, dar nu după două milenii.

La nivelul consecințelor dogmatice catolicismul găsește tot felul de modalități de a refuza consecințele dogmatice, (diarhia, altele). Ce nu poate fi refuzat sunt însă consecințele la nivelul general al procesului de dogmatizare, la nivelul premiselor, la nivelul sensului împlinirii dogmei. Procesul de dogmatizare pentru Filioque frizează absurdul absolut al oricărui proces de dogmatizare din Apus. Filioque duce procesul de dogmatizare teologic în zona unui absurd absolut.

Filioque nu se va putea dovedi prin strategia istorică de argumentare dogmatică, blocată de fapt. Și trebuie refăcută strategia de argumentare la nivelul procesului de dogmatizare, proces evident neviabil, care nu împlinește criteriile unui proces de dogmatizare autentic și nu se integrează unui proces firesc de dogmatizare. În consecințele procesului de dogmatizare apar consecințele de tipul: 1300 pentru dogmatizare față de 3-400 sute pentru un întreg Crez, 1000 ani de la apariția informației până la dogmatizarea de la Lyon față de 800 ani pentru cele 7 Sinoade Ecumenice, și

multe alte consecințe pe care trebuie să le căutăm și să încercăm să le folosim în argumentare. Astăzi acest tip de diferențe incompatibile deplin cu un proces de dogmatizare al Bisericii trebuie căutate, puse în evidență cantitativ pentru teza Filioque.

Pentru Filioque discuția ar trebui purtată în mai multe etape/faze, în faza de analiză a premiselor, de analiză și discutare a procesului de dogmatizare, de discutare a sensului dogmei în viața Bisericii și apoi, la sfârșit, de discutare a semanticii dogmatice. Nu vom ajunge până la argumentarea dogmatică de fapt în această propunere, și nu ar trebui să ajungem acolo, dacă vom urma un proces de argumentare corect. Pentru că analiza precursorilor analizei dogmatice ar trebui să ne arate dacă argumentarea pentru dogmă este corectă și dacă această propunere își împlinește sensul în viața Bisericii, prin autoritatea ecumenică a acesteia.

Văzând un astfel de proces de dogmatizare se pot pune numeric în evidență niște discrepanțe bimilenare, diferențe ireconciliabile, care nu pot fi acceptate. Filioque ajunge o dogmă problematizată timp de două milenii (cel puțin până la Sinodul de la Lyon), adică de fapt o enigmă teologică. Filioque nu e o dogmă, ci o enigmă teologică. Strategia de argumentare pentru Filioque trebuie să arate că cel puțin 5 din 20 argumente nu pot fi susținute de catolicism. Catolicismul nu poate susține nenumărate subpuncte legate de Filioque. Singura strategie viabilă pentru Filioque, de demonstrare împotriva acestuia, care să fie acceptată, nu va fi la nivelul consecințelor dogmatice, care nu sunt acceptate de catolicii, ci la nivelul consecințelor procesului de dogmatizare.

Procesul de dogmatizare pentru Filioque este cel mai mare eșec teologic posibil din istoria tuturor dogmatizărilor Apusului. A lăsat în urma o posibilitate de exploatare uriașă, de comparație cu restul proceselor de dogmatizare ale Bisericii, comparație care scoate

calitativ și cantitativ în evidență niște dovezi care nu pot fi contestate. Poate cel mai mare efort legat de Filioque nu va fi legat de înaintarea pe calea dogmatică, ci va fi legat de căutarea și găsirea unei liste complete de inconsistențe tehnice și de consecințe majore vizibile la nivelul procesului de dogmatizare, unde se văd cel mai ușor și unde se recuperează ușor erorile dogmatice. Pentru că orice eroare dogmatică se recuperează în diferite consecințe, care apar pe parcurs, nu doar la nivelul dogmei, ci și la nivelul procesului de dogmatizare. Și pentru Filioque tot ce trebuie să facem este să recuperăm atent toate rămășițele și inconsistențele lăsate de procesul de dogmatizare al Apusului pentru propunere.

Ce căutăm de fapt pentru Filioque este dacă setul de informații propus se integrează corect în restul informațiilor Bisericii și dacă are sens în actul de viață al acesteia. Or, acest set e unul care apare marginal și izolat, doar în Apus, e susținut izolat, nimeni nu cunoaște forma lui finală decât după 13 secole, catolicismul însuși e într-o nedumerire totală timp de un mileniu cu privire la ce să facă cu Filioque, dar forțează totuși acest set de informații deși direct, în Scriptură, nu există, deși există informații în Scriptură de o natură și calitate a celor propuse în Filioque (deci informația pe acea calitate de informație e acoperită explicit), deși Biserica nu a cunoscut în plenitudinea ei timp de un mileniu aceste informații.

Ce propune catolicismul este ca o informație vitală dogmatică, ca un set vital de informații care e propus direct în Crez în Apus, să nu fie văzut de întreaga Biserică timp de un mileniu - o propunere la nivelul absurdului. Ce propune catolicismul e de domeniul absurdului. Acea zonă dogmatică pe care apare Filioque a fost văzută, analizată, problematizată timp de câteva secole, cât timp Crezul a fost scris în primele patru secole. Și Biserica a avut liniște și pace pe această zonă, după secole de dezbateri, în Crezul Sinoadelor Ecumenice. Însă Apusul nu are încă pace, după două

milenii, tocmai pentru că a alterat ceea ce Biserica a hotărât. Și nu a înțeles încă de ce nu are încă pace pe niciunul din subiectele alterate de sine, primat, Filioque, harul creat catolic și altele.

Cumva Sfinții Părinți din câteva Sinoade Ecumenice au privit la câteva niveluri de informație în dogma Sfintei Treimi, la legătura între Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, la tipurile de legături de aceeași natură cu cea propusă de catolicism. A privi această zonă timp de patru secole și a nu găsi setul de informații Filioque este o afirmație indirectă adusă de catolicism care nu poate fi acceptată, legată de incompletitudinea în dogmatizarea istorică a Bisericii.

Catolicismul discreditează toată analiza Sfinților Părinți din Crez, și se face de către catolicism o afirmație indirectă că Sfinții Părinți ai Sinoade Ecumenice nu au problematizat-analizat și văzut corect aceste relații intratrinitare. Sfinții Părinți sunt acuzați de incompletitudine în dogmatizare, când au avut în față un subset limitat de concepte, toate legate între ele, subset pe care și catolicismul a încercat să lucreze, dar pe care l-a augmentat greșit, aducând o derivare conceptuală din setul inițial. Catolicismul se străduiește să arate că o informație pe care ei o consideră de importanța Crezului a fost pierdută din Crez, și a trebuit să fie completată mai târziu în Apus, o legătură între Duhul, Tatăl și Fiul, deși sunt doar câteva idei principale în Crez, privite timp de câteva secole de Sfinții Părinți.

Cel puțin 5 din toate aceste argumente aduse mai sus nu pot fi acceptate, fiind dovezi incontestabile aduse de Ortodoxie – de la un punct încolo se adună o contestare suficient de numeroasă încât să nu mai poată fi contestată de catolicism. Privit dintr-o perspectivă a unui cost temporal, la nivelul procesului de dogmatizare, comparat cu un cost similar al proceselor de dogmatizare ale Bisericii, Filioque pare să coste întreaga Biserică mai mult decât

întreaga dogmatizare a celor 7 Sinoade Ecumenice, a întregii teologii a Bisericii. Poate cineva contesta acest cost?

În Filioque se adună toată lupta catolicismului împotriva dogmatizării Bisericii, deoarece Filioque nu e doar un proces distinct de dogmatizare. Conceptual, Filioque e încercarea Apusului de a pretinde că poate exista dogmatizare în afara unității Bisericii. În Filioque se duce lupta catolicismului pentru independență ecleziologică.

Convergența în Filioque nu se va realiza prin discuția dogmatică, ci prin discuția la nivel sintetic-tehnic, la nivel de ce reprezintă aceste informații pentru Biserică, cum trebuiau să apară, unde, cum trebuiau asumate în timp, cum trebuia să arate un proces de dogmatizare corect. Și răspunsul este că unica modalitate prin care Filioque putea fi legitim era să fi fost dogmatizat în axa de dogmatizare a Sinoadelor Ecumenice, alături și în timpul de dogmatizare al celorlalte subiecte teologice. Filioque avea nevoie de încadrarea alături de restul subiectelor teologice ale Sinoadelor Ecumenice, și împreună cu acestea. Astăzi trebuie lăsată puțin deoparte discuția dogmatică și înțeles sensul a ce facem și a ce dorim de la dogma catolică Filioque. Pentru că secretul convergenței pe subiect va sta în această discuție precursoare, și nu în discuția despre semantica dogmatică.

Cumva Filioque e o imagine pe ansamblu a tipologiei procesului de dogmatizare al Apusului. În Filioque vedem întreaga rătăcire și debusolare catolică în dogmatizare. Filioque e arhetipul dogmatizărilor în catolicism. Catolicismul e doar un mare Filioque în interior, e o colecție de adaosuri și alterări dogmatice. Adaosul primatului (augmentarea dogmei unității Bisericii „prin Roma”), adaosul Filioque (augmentarea dogmei Sfintei Treimi), silogismul harului creat catolic și nenumărate alte adaosuri vin toate din aceeași

cauză: Apusul nu doar că s-a rupt de unitate, dar nu a asimilat și diseminat Tradiția, conștiința unității Bisericii și nu a validat premisele argumentului teologic, nu a acceptat critica Bisericii ecumenicității. Și tot ce a făcut a fost să construiască altceva în Apus, în parțialitate față de unitate.

Această acțiune duală de neasimilare-nediseminare, dar și de acumulare a altceva, paralel Sinoadelor Ecumenice, în eroare, e cea care a dus Apusul în rupere de Biserică, care a creat o falie de rupere față de unitatea Bisericii. În timp ce Răsăritul aducea Sinoadele Ecumenice, Apusul nu le asuma deplin și construia ceva rupt de acestea și eronat. Și ce a făcut rău Apusul a fost că a înlocuit și discreditat autoritatea ecumenicității cu autoritatea Romei. Din nou, aceeași idee a Romei ca autoritate apare și aici și nu e înțeleasă de catolicism. Faptul că Roma a permis o construcție teologică doar prin sine e un act împotriva unității Bisericii, împotriva ecumenicității, e un act de sfidare și discreditare a ecumenicității.

Cum se argumentează în mod dominant Filioque? În Sinoadele Ecumenice, prin autoritatea plenară a Bisericii asupra procesului de dogmatizare, asupra analizei și întregii informației teologice. Prin procesul de dogmatizare al întregii Bisericii, unicul garant al unei dogmatizări care să poată fi asumată în plenitudine. Zona dogmatică este deja acoperită în Sinoadele Ecumenice și nu poate fi contestată și nici augmentată, conform propunerii catolice.

Ce propune catolicismul în Filioque, afirmații de calitate și calibrul informațiilor din Crez, trebuia văzut în ecumenicitatea primului mileniu și a primelor Sinoade Ecumenice. Unicul garant de autoritate pentru o astfel de propunere este Sinodul Ecumenic. Filioque nu se va putea discuta și gândi în afara girului unui Sinod Ecumenic și a primului mileniu. Istoria a închis deja orice discuție

pe subiectul Filioque. Orice ar încerca catolicismul să afirme pentru Filioque nu are sens, Filioque trebuind să aibă girul Sinoadelor Ecumenice. Filioque a fost o propunere paralelă temporară cu acestea, dar nu a avut puterea de a se impune, de a fi cunoscută, de a fi fost asumată. Și asta este pentru că informațiile Filioque nu fac de facto parte din identitatea Bisericii și nici din zona în care se pretinde de către catolicism că ar trebui să aparțină. În afara autorității explicite a Sinoadelor Ecumenice, Apusul trebuie să renunțe la Filioque.

Pentru Filioque ar trebui stabilit clar și nivelul la care se poate lua o decizie pentru acesta. Pentru că Apusul a schimbat toate regulile de dogmatizare în Apus, ignorând deplin unitatea ecumenică, sfidând ecumenicitatea Bisericii. Filioque mai mult ca orice este o sfidare largă a unui mileniu de ecumenicitate. Pentru Filioque unicul mod în care se putea lua o decizie era în ecumenicitatea primului mileniu, a primelor Sinoade Ecumenice, unde zona de dogmatizare a fost analizată și unde s-a închis analiza și dogmatizarea.

Care e problema Filioque care ar trebui explicată catolicilor? Filioque e un set de informații care nu aparține Bisericii și nici Revelației, informații care au încercat să completeze informația de o natură și calitate echivalentă cu cea din Scriptură. E un set de informații alterat, obținut prin derivare, obținut din contextul antiarian, contextul limbii latine, și printr-un argument antiarian transformat și extins într-o dogmă prin sine. Și încercarea catolică de introducere a acestui set de informații în Biserică este una vizibilă în toate dimensiunile. Acest set de informații al Apusului, în Filioque, este o tulburare continuă adusă Bisericii, timp de două milenii, nicidecum nu este o convergență teologică distinctă apuseană. Filioque e un set tulburător de informații incomplete,

completate pe parcurs în istorie. Filioque nu face de fapt parte din actul de viață al Bisericii, nu face parte din această unitate de credință.

Catolicismul axează toată strategia sa de argumentare pe argumente secundare, colaterale, în jurul unei corectitudini tehnice apusene. Însă evită discuția despre corectitudinea dogmei în asumarea ei în viața Bisericii. Filioque nu e o dogmă în sensul Bisericii, e o dogmă sintetică apuseană, o polemică teologică de fapt, legată de dogma Sfintei Treimi. În afara Bisericii catolicismul a început o rătăcire bimilenară în argumentul teologic, încercând diferite variante în diferite dogme, lipsind însă călăuzirea corectă în argumentul teologic.

Sinoadele Ecumenice nu sunt doar un merit al Răsăritului, ci un act de călăuzire în argument și o argumentare convergentă continuă a unității Bisericii. Or primatul, Filioque, harul creat catolic, mărturia harului și a comuniunii, neînțelegerea dogmei unității Bisericii și înlocuirea-suprascierea acesteia cu altceva, arată o călăuzire greșită, o neînțelegere a argumentelor necesare, o acțiune continuă de a merge după capul lor, din eroare în eroare. Paralel Sinoadelor Ecumenice, vedem în Apus un drum continuu nu doar în afara Sinoadelor Ecumenice, ci din eroare în eroare. Cumva Apusul a construit în paralel un șir al erorilor în afara ecumenicității, având o construcție paralelă, a Sinoadelor Apusului, de erori în afara ecumenicității, o construcție paralelă Sinoadelor Ecumenice.

În mare de ce catolicismul și Apusul nu pot fi acceptate teologic și nici nu poate exista reconciliere cu acesta, este din cauza construcției paralele de erori teologice majore, construcție paralelă Sinoadelor Ecumenice, din cauza clădirii unei construcții teologice bazate pe nenumărate erori. În timp ce Răsăritul construia

dogmatica Bisericii, Apusul doar altera teologic în Apus, refuzând asimilarea în unitate a Sinoadelor Ecumenice. Întreaga construcție catolică este greșită. Este o construcție nu doar paralelă Sinoadelor Ecumenice, ci care a sfidat Sinoadele.

La nivel de argumentare formală se vede imediat că întreg argumentul catolic e afectat de abateri radicale, care nu pot fi concepute într-un argument în călăuzire. Pentru că Duhul Sfânt exact aici ne călăuzește, în înțelegerea corectă a premiselor, a afirmațiilor de bază, a sensului acestora. Și asta se vede în Sinoadele Ecumenice și în argumentul Bisericii, această călăuzire a Duhului Sfânt, într-o cale corectă a argumentului și a argumentării. Or, asta este ce trebuie să căutăm într-un argument, nu câteva liste de dogme, ci călăuzirea Duhului Sfânt în adevăr, în dogmă, dar și în argumentare, în calea dogmei, într-o cale care chiar dacă nu e formalizată (cum încercăm astăzi să facem), să știe totuși și să se poată dovedi în fața unui argument formal că are toate așezările corecte ale acestuia. Ortodoxia, deși nu a făcut istoric un exercițiu atent de autoanalizare formală, totuși, astăzi când îl facem, se dovedește corectă și face față acestui instrument de argumentare formală. Iar catolicismul nu rezistă unui astfel de instrument. Și la fel nici protestantismul. Și se văd imediat limitările din argumentele catolic și protestant și unde au fost abaterile structurale între acestea.

Cumva astăzi poate de acest instrument este nevoie pentru a dovedi corectitudinea pe ansamblu a Ortodoxiei, metoda argumentativă corectă și completă, aplicată pe un subset de dogme, pentru a construi argumentul unității Sinoadelor Ecumenice, unitate care trebuia asumată și diseminată întregii Biserici. Pentru că atât călăuzirea Duhului Sfânt trebuie să o arătăm în fața catolicilor, cât mai ales unitatea Sinoadelor Ecumenice, care trebuia asumată și diseminată Apusului de Roma. Aceste două mari verticale de argumentare trebuie să le urmărim în discursul față de catolicism. Pe

acestea vom construi un argument al întoarcerii în unitatea Bisericii. Și doar pe acestea se poate construi acest argument.

Filioque e o dogmă susținută marginal și îndoielnic de catolicism. Argumentarea în catolicism este un eșec în acest punct, la fel ca în multe altele. Este de la mare depărtare un exercițiu de alterare radicală a întregii teologii a Bisericii. O Biserică nu se poate construi astfel, precum în catolicism. Argumentul catolic ca întreg nu poate fi privit și nici considerat teologic. Nu ai ce să alegi din el, oricâtă bunăvoință ai avea. E corupt radical, în toate direcțiile. Argumentul catolic nu arată și nu este într-o limită corectabilă, ci arată o eroare sistemică, prezența unei metode teologice eronate, paralel metodei corecte argumentative din Ortodoxie și din Sinoadele Ecumenice. Exact această metodă, impregnată de lumesc, de tot ce în această lume este patimă, și care a fost folosită de diavol pentru a folosi patima drept adevăr și nu Scriptura¹⁴, este cea care a generat o construcție greșită argumentativ, ca întreg. Iar propunerile din Ortodoxie pentru o acceptare a catolicismului, într-o formă sau alta, sunt niște visări de necuprins, fără sens. Dacă un argumentator ar sta să ia întreaga propunere catolică să o desfacă amănunțit, la nivel de argumentare, ar fi o mare dramă pentru catolicism. Nu ar fi de dorit un astfel de exercițiu. Dar va fi făcut de teologi, în condițiile în care catolicismul continuă o retorică a supremației Romei.

Dacă această temelie a Bisericii, din dogma unității, a primatului, Filioque, harul creat catolic, tipologia mărturiei harului și a comuniunii, e greșită și alterată, atunci totul e greșit în catolicism. Pentru că aceste instanțe arată că sistemul teologic ca întreg e construit greșit și nu e viabil. Arată că nu are mecanismele de

¹⁴ Pentru că patima Romei de conducere a orbit-o în a nu vedea sobornicitatea drept adevăr, iar protestantismul în patima acestuia de condamnare a tezei catolice a fost orbit de diavol în a nu vedea partea corectă a Scripturii.

argumentare corect așezate. Arată ca metoda argumentativă catolică pe ansamblu e greșită, că nu e sustenabilă, că nu reușește să identifice precis premisele, pașii de argumentare, coroborarea argumentelor, sensul dogmatic, împlinirea dogmei în actul de viață al Bisericii. Arată o lipsă de călăuzire a Duhului Sfânt, arată o pierdere de Biserică. Mai mult ca orice, arată pierderea de Biserică.

Metoda argumentativă catolică e o debusolare generală cu privire la ce trebuie făcut în argumentul teologic. Este expresia unei rătăcirii în afara unei convergențe argumentative care poate veni doar într-o călăuzire în unitatea Bisericii. Catholicismul nu are stabilitate dogmatică, nu este pe această axă verticală de argumentare, în care ce izvorăște din Scriptură e asumat în actul de viață unic al Bisericii, unitar, stabil. Ce validăm pentru dogme nu e doar unitatea de credință, nu doar notele caracteristice ale dogmei, adică procesul de analiză dogmatic, ci și asumarea în actul de viață, parte din viața Bisericii – pentru că o dogmă tehnică, sintetică, nu își găsește o utilitate, mai ales o dogmă Filioque.

Lumina lui Dumnezeu o vedem exact în această călăuzire argumentativă, în vederea premiselor corecte, în pașii corecți de argumentare, în a privi în întregime și corect argumentarea. Aceasta este lumina teologică a Duhului Sfânt, dăruită întregii Bisericii, de care Apusul este rupt din primul mileniu.

5. HARUL CREAT CATOLIC VS. HARUL NECREAT ORTODOX

5.1 Simplificarea conceptuală a tezei

Argument Catolic	Argument ortodox
<p>Cadrul conceptual al tezei:</p> <p>Paradigmă a ruperii depline și a autonomiei depline față de Dumnezeu a omului</p> <p>Materie spirituală</p> <p>Autonomia desăvârșită a omului</p> <p>Dogma simplității, izolării și autoconținerii Ființei</p> <p>Natura pură</p>	<p>Cadrul conceptual al tezei:</p> <p>Paradigma legăturii între om și Dumnezeu, prin ceva ce leagă Ființa de om</p> <p>Har necreat, principiu și legătură între har și Ființă</p> <p>Omul, ființă comunională, în legătură cu Dumnezeu printr-un principiu de legare</p> <p>Principiu de legătură între om și Dumnezeu</p> <p>Dogma simplității Ființei</p>

Ce trebuie să vedem la începutul acestei teze este o enumerare foarte precisă a conceptelor mari aduse de fiecare parte în discuție, și apoi să vedem cum sunt susținute și folosite acestea în argument. În mare, teza harului creat catolic și a harului necreat ortodox aduc o discuție despre paradigma legăturii omului cu Dumnezeu, despre principiul acestei legături și natura acestuia (ce se poate spune despre acesta), dar și despre dogma simplității Ființei. Aceste trei concepte mari sunt cele discutate în teză. În

strategia de argumentare sunt prezentate cum apar aceste concepte, pe ce sunt ele fundamentate.

5.2 Strategia de argumentare

5.2.1 Strategie argumentare catolică pentru harul creat catolic

Argument	Premisă, categorie argument	Observații
Harul este creat	Gratuitatea harului Deduție logică	Catolicismul construiește în natură un argument logic deductiv, pentru a obține o informație despre har.
Harul este creat	Poziția achindinistă a divinității, poziția izolată și autoconținută Deduție logică	Catolicismul creează o poziție și o dogmă greșită pentru poziția divinității, deducând ilogic că Ființa nu are lucrare în afara sa, prin har, ignorând informația Scripturii pentru acest lucru.

5.2.2 Strategie argumentare ortodoxă pentru harul necreat

Argument	Premisă, categorie argument	Observații
Harul este necreat	Informație biblică	Ortodoxia regăsește corect informația biblică
Coroborare argument cu alte teze biblice	Alte argumente legate de discuția și lucrarea harului	Ortodoxia coroborează corect consecințele atât ale unui har necreat, cât și cele ale propunerii catolice ale harului creat catolic.

5.3 Problematizarea și argumentarea tezei

Care este problema reală a tezei harului creat catolic? Este denaturarea unei informații biblice și crearea a uneia false, indirect opuse, antitetice, prin deducție logică. Ce se întâmplă greșit în această teză este că de fapt catolicismul nu reușește să identifice biblic informația și locul în care informația despre natura harului ar trebui să fie găsite, și nici legăturile teologice corecte pe care această informație le are. Și începe în istorie un exercițiu extrem de larg, deductiv, greșit, generând deductiv exact informația opusă celei din Scriptură, alterând o întreagă teologie legată de această informație.

Ce căutăm de fapt în această teză este o unică informație: cum este harul față de Ființă? Și o astfel de informație ar trebui să fie parte din identitatea Bisericii, deoarece legătura între Dumnezeu și om, prin har, este suprastresată informațional atât în Noul Testament, cât și patristic. Această informație legată de har este o informație care are nevoie să aibă vizibilitate istorică, în unitatea Bisericii. Cel mai important în teza harului nu este să purtăm lupta în consecințe dogmatice, ci să înțelegem ce dorim de la această teză. Ce dorim este să recuperăm modalitatea corectă de identificare a acestei informații și legăturile teologice autentice ale acesteia.

De ce a apărut această dispută între Răsărit și Apus, legată de harul creat catolic? Deoarece consecințele care vin din modificarea acestei paradigme și informații sunt unele inacceptabile teologic, sunt profund greșite, sunt o schimbare deplină a nenumărate dogme, a dogmei mântuirii prin legătura cu Dumnezeu în har, a dogmei simplității, precum și alte alterări teologice. Odată alterată această informație, legată de natura harului, ce se întâmplă în catolicism este că se obțin niște consecințe teologice inacceptabile,

combătute de Ortodoxie în mod vehement, obținându-se în catolicism o eroare teologică majoră, de tipul celei ariene, fiind la nivel de eroare și erezie un tip de arianism.

6. MĂRTURIA HARULUI ȘI A COMUNIUNII ÎN ORTODOXIE ȘI CATOLICISM

6.1 Strategia de argumentare

Catolicism	Ortodoxie
1. Tipologie specifică	1. Tipologie specifică
	2. Tipologie diferită față de catolicism, actuală, actualizabilă, care nu poate fi reprodusă de catolicism. Exemple în Cuviosul Iosif Isihastul și Sfântul Paisie Aghioritul, alături de alți sfinți.
	3. Actualitatea mărturiei harului și a comuniunii Argumentul reproducerii acesteia continue în Biserică, spre deosebire de mărturia catolică, una ocazională, în diferite persoane cu diferite manifestări, mutate în mod greșit în zona misticului legitim.
	4. Repetabilitatea și actualizarea, în Biserică, a mărturiei harului și a comuniunii Exemple în Cuviosul Iosif Isihastul și Sfântul Paisie Aghioritul, alături de alți sfinți.

6.2 Problematizarea și argumentarea tezei

Mărturia harului și a comuniunii trebuie să fie o dovadă continuă, prezentă, repetabilă, a legăturii omului cu Dumnezeu. Catolicismul nu are o mărturie a harului și a comuniunii care să fie susținută în toate dimensiunile acesteia. Iar Ortodoxia aduce continuu această mărturie, repetabilitate și actualizare. Cuviosul Iosif Isihastul, alături de obștea sa, sunt o dovadă prezentă, în care vedem puterea acestei comuniuni. Din păcate, catolicismul nu are o mărturie a harului și a comuniunii actualizabilă, repetabilă, nu are ceva comparabil, ci are doar evenimente de o natură dorită legitimă, forțate, care sunt doar într-o limită de mistică nelegitimă, care este reprodusă de toate confesiunile și religiile care au o astfel de limită de mărturie, catolicismul nefiind singular în tipologia sa de mărturie, fiind nenumărate alte culte și confesiuni care repetă mărturia catolică.

7. CARACTERISTICILE GENERALE DE ARGUMENTARE ALE ARGUMENTULUI CATOLIC

Argumentarea catolică are următoarele caracteristici:

1. Construire a argumentării folosind o autoritate a Romei, alături de nenumărate alterări venite pe diferite filiere.
2. Folosirea unei premise implicite, a autorității Romei în Biserică.
3. Alterarea unor dogme fundamentale, a unității, a dogmei treimice, adaosul Filioque, a harului, mărturia harului și a comuniunii.
4. Alterările la nivel de argumentare vin în mare prin schimbarea autorității la nivel de argumentare (de la Sinoadele Ecumenice la Roma), prin introducerea în cadrul conceptual al discuției despre unitate a Romei, prin alterarea cadrului conceptual în care se duce discuția despre Filioque, printr-un silogism prezent la nivelul tezei harului creat catolic, prin alterarea tipologiei autentice a mărturiei harului și a comuniunii.
5. Alterările teologice sunt prin construcții argumentative extrem de complexe, deductive, alterări care au o caracteristică unitară, folosirea deducției logice, a informației indirecte și completarea de informație la teza revelației – adică se vede în mod evident cum catolicismul nu a mai reușit să rămână în cadrul Scripturii și a Revelației pe nenumărate subiecte, și, părăsind acest cadru, a ajuns în erori teologice majore.

6. Teza catolică este egal o acțiune duală, de refuz a autorității Sinoadelor Ecumenice, de refuz a autorității Bisericii și de alterare paralelă a construcției unității Bisericii.
7. Teza catolică nu a avut convergență argumentativă pe nenumărate subiecte, timp de secole și milenii, fiind o teologie fără capacitate de convergență (exemplu: teza Filioque, teza primatului).
8. Teza catolică este alterată, instabilă, deschisă, neconvergentă, neputând fi acceptată la nivel de construcție teologică și nici argumentativă.
9. La nivel argumentativ sunt prezente atât de multe erori de argumentare, în puncte atât de importante, cu impact major asupra întregii construcții teologice catolice, încât nu se poate spune decât că teza catolică și că întreaga construcție catolică nu este acceptabilă pe ansamblu, că nu este corectabilă și că nu are sens teologic, că unica modalitate de recuperare de către Apus a unității Bisericii este prin reasumare integrală a unității Sinoadelor Ecumenice.

8. HARTA GENERALĂ A ARGUMENTELOR ORTODOX ȘI CATOLIC

(Continuare în pagina următoare)

Punct în dialogul ecumenic	1. Premisă/ Tip premisă Catholicism	2. Premisă/ Tip premisă Ortodoxie	3. Cadru conceptual Catholicism
Primat vs. Sobornicitate (Participarea la unitate)	<p>„Și Eu îți zic ție, că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea....” (Matei 16, 15-19)</p> <p>Tip premisă: <i>forțare premise prin dublă deducție logică</i>, între conceptele piatră-fundament, supra-rol eclesiologic absolut, Petru, Roma,</p>	<p>„Părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă” (Fapte, 15:28)</p> <p>Tip premisă: <i>definiție</i>, pentru cadru conceptual, decizie unică, toți, participare, lucrarea Duhului Sfânt</p>	<p>Decizie unică, unită <i>prin Roma</i> Totalitarism Unul peste ceilalți Dominare</p> <p>Primat Subordonare</p>
Unitate	<p>„Ca toți să fie una” (Ioan, 17:21)</p> <p>„prin Roma” (premisă implicită, alterată, adusă de Roma în primat)</p> <p>Tip premisă: <i>alterare definiție biblică</i>, augmentare „prin Roma”</p>	<p>„Ca toți să fie una” (Ioan, 17:21)</p> <p>„Nu mai este iudeu, nici elin,..., pentru că voi una sunteți în Hristos Iisus” (Gal. 3:28)</p> <p>Tip premisă: <i>definiții biblice</i></p>	<p>Participare Asumare Identitate unică Decizie unică Unicitate și unitate în decizie Asumare și diseminare</p> <p><i>Totul este prin Roma</i></p> <p>Unitate prin Roma Totalitarism</p>
Statut eclesiologic	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>Biserică dominatoare Supra-Biserică (Roma) Biserică independentă Biserici supuse</p>

4. Cadru conceptual	5. Strategie argumentare	6. Strategie argumentare
<p style="text-align: center;">Ortodoxie</p> <p>Decizie unică, unită <i>prin toți</i> Toți, frățietate Egalitate</p> <p>Sobornicitate Participare</p>	<p style="text-align: center;">Catolicism</p> <p>Catolicismul dorește neapărat să găsească oricum o ancoră biblică pentru conceptul de primat, forțând un pasaj pentru a-l extrage, prin forțarea unei premise și prin dublă deducție logică.</p> <p>Catolicismul încearcă o argumentare indirectă, prin deducție, pentru recuperarea conceptului.</p> <p>Refuză însă definițiile paralele și coroborarea acestui concept, în toate dimensiunile, cu restul rolurilor și responsabilităților.</p>	<p style="text-align: center;">Ortodoxie</p> <p>Conceptul de unitate este alterat de Roma prin introducerea în discuție a unui supraconcept de primat, care schimbă natura Bisericii, din unitate participativă în totalitarism.</p> <p>Argumentarea ortodoxă este prin definiție, directă, prin sensul unui principiu activ de unitate al Bisericii, prin coroborare cu restul rolurilor eclesiologice, prezente activ în Scriptură.</p>
<p>Participare Asumare Identitate unică Decizie unică Unicitate și unitate în decizie Asumare și diseminare</p> <p>Unitate participativă Sobornicitate</p>	<p>Unitatea Bisericii este definită de Apus prin Roma.</p> <p>Roma a alterat conceptul de unitate al Bisericii, adăugând constrângerea Romei asupra acesteia.</p> <p>Roma a introdus o premisă implicită, ascunsă, obținută din primat, alterând această definiție a unității, prin Roma.</p>	<p>Ortodoxia folosește un concept nealterat de unitate, fără constrângeri care să aibă această lume legată de un concept transcendent, unitatea Bisericii fiind într-o transcendență care nu poate fi legată de temporalul acestei lumi în definiția sa. Ortodoxia folosește o definiție.</p>
<p>Părțile Bisericii</p>	<p>Conceptul de primat creează eclesiologic o suită largă de concepte legate de statutul eclesiologic, transformând Părțile Bisericii în Părțile supuse ale Bisericii și Roma în Supra-Biserică.</p>	<p>Ortodoxia nu alterează egalitatea Părților Bisericii, și nu acceptă un supraconcept de dominare absolută precum catolicismul.</p>

Punct în dialogul ecumenic	1. Premisă/ Tip premisă Catholicism	2. Premisă/ Tip premisă Ortodoxie	3. Cadru conceptual Catholicism
Filioque	<p>Afirmație în tradiția apuseană, în afara revelației, care conține informații de o calitate egală celor ale Scripturii.</p> <p>Tip premisă: <i>Definiție necoroborată</i>, exterioară revelației, afirmație izolată, în tradiția apuseană</p>	<p>Nu acceptă premisele propuse de catholicism pentru Filioque</p> <p>Tip premisă: <i>Refuzare informație</i>, pe criteriul unității de credință în informația teologică, acceptarea acesteia în Sinoadele Ecumenice</p>	<p>Legătură între Tatăl și Fiul, în purcederea Duhului</p> <p>Egalitate [identitate] între Tatăl și Fiul în purcederea Duhului.</p>
Har creat catolic/ necreat ortodox	<p>Producere de informație prin deducție logică, prin silogism</p> <p>Tip premisă: nu are o premisă biblică, nu are informație nici biblică, nici în tradiție pentru a fi susținută teza catolică</p>	<p>Informație directă, biblică</p> <p>Tip premisă: informație biblică, coroborată în tradiție</p>	<p>Paradigmă a ruperii depline și a autonomiei depline față de Dumnezeu a omului</p> <p>Materie spirituală Autonomia desăvârșită a omului Dogma simplității, izolării și autoconținerii Ființei Natura pură</p>
Mărturia harului și a comuniunii	<p>Premisă: Premise în tradiția apuseană recentă pentru mărturia harului și a comuniunii</p> <p>Tip: Spețe pentru exemplificare tipologie</p>	<p>Premisă: Premise în unitatea largă a Bisericii pentru mărturia harului și a comuniunii</p> <p>Tip: Spețe pentru exemplificare tipologie</p>	-

4. Cadru conceptual	5. Strategie argumentare	6. Strategie argumentare
<p style="text-align: center;">Ortodoxie</p> <p>Ortodoxia acceptă doar premisele biblice pentru purcederea Duhului de la Tatăl</p> <p>Ortodoxia nu acceptă alte premise, care nu au fost admise istoric în unitatea Bisericii</p>	<p style="text-align: center;">Catolicism</p> <p>Sunt ignorate premise biblice, ignorare unitate de credință, ignorare limite așezate de Biserică pe subiect</p> <p>Forțare excepțional de puternică a unor premise izolate – fabricarea unei dogme din premise incorecte.</p> <p>Ignorarea necesității consecvenței procesului de dogmatizare.</p> <p>Ignorarea limitelor de protecție dogmatică așezate în paralel. Ignorare consecințe dogmatizare</p>	<p style="text-align: center;">Ortodoxie</p> <p>Nu acceptă premisele și dogma Filioque.</p> <p>Nu acceptă procesul de dogmatizare al Apusului.</p> <p>Nu se acceptă informația propusă din cauza limitelor de protecție dogmatică din Sinoadele Ecumenice.</p> <p>Punere în evidență a unei liste extrem de largi de inconsecvențe apărute la nivelul consecințelor procesului de dogmatizare.</p>
<p>Paradigma legăturii între om și Dumnezeu, prin ceva ce leagă Ființa de om</p> <p>Har necreat, principiu și legătură între har și Ființă</p> <p>Omul, ființă comunională, în legătură cu Dumnezeu printr-un principiu de legare</p> <p>Principiu de legătură între om și Dumnezeu</p> <p>Dogma simplității Ființei</p>	<p>Silogism, deducție logică.</p> <p>Argument natural, deducție logică, pe o teză de revelație supranaturală.</p> <p>Deduce indirect informația harului creat, prin deducție logică.</p>	<p>Identificare informație biblică.</p> <p>Evidențiere consecințe dogmatice pentru propunerea greșită catolică a harului creat.</p>
<p>-</p>	<p>Tipologie</p> <p>Identificare a unei tipologii, care însă nu este coroborată corect.</p>	<p>Tipologie</p> <p>Actualizare, repetabilitate continuă a tipologie.</p> <p>O mărturie actuală, continuă.</p> <p>Apusul a alterat tipologia argumentativă și nu are o tipologie corect identificată.</p>

Care sunt problemele majore argumentative ale tezei catolice? Mai jos le voi expune pe scurt.

Primatul este conceptul și principiul roman de dominare, propus de Roma pentru sine. Este o informație măsluită și fabricată de Roma în favoarea sa. Problema tezei catolice este că acest concept de dominare, unul antitetic celui de egalitate-frățietate, este unul extras în mod fals dintr-un pasaj, concept legat apoi de Roma la fel, printr-o retorică falsificatoare, concept care are un concept activ, antitetic, lucrător în Scriptură, în sobornicitate, și în același timp este interzis de Hristos în forumul Apostolic. Scriptura propune sobornicitatea, acest concept de *toți în Duhul Sfânt*, dar și interzice explicit propunerea Romei. Conceptul Romei de superioritate eclesiologică alterează întreaga eclesiologie, fiind plasat în mijlocul unității Bisericii. E susținut prin mai multe argumente artificiale, forțate. Primatul denaturează conceptul de participare prin acest *toți* al Bisericii. E o forțare a unui concept fundamental, legat de decizia Bisericii, care este controlată și supusă Romei prin primat. Între primat și sobornicitate se schimbă deplin ce suntem ca Biserică și raportarea axiologică a Bisericii. Raportarea axiologică a catolicismului este în primat și nu atât în Persoană-Hristos, identitate și lege. Raportarea axiologică a Ortodoxiei este prin Persoană-Hristos, identitate, lege. Romei nu îi atrage atenția acest concept puternic, omniprezent în Scriptură, de sobornicitate, al unui *toți*? Sau obișnuindu-se cu propriul concept, a ales să ignore conceptul autentic prezent în Scriptură?

Dogma unității și statutul eclesiologic. Care e problema în esență aici? Este că Roma a suprascris actul de unitate și diseminare a unității, de asumare și participare la unitate, cu autoritatea sa, și a început o definire eclesiologică distinctă, în Apus, în afara unității cu Răsăritul, prin Sinoadele Ecumenice. Și de aici a creat un concept de Supra-Biserică, de Biserică independentă, de Biserică

în afara Bisericii. Primatul este o cauză întâi, cu un efect în neîmplinire a unui act maxim al Bisericii, de participare la unitate și de împărtășire alături de restul Părților Bisericii de unitate. Ce a făcut primatul a fost să rupă Roma de unitate, de restul Părților Bisericii. Iar dacă Roma a acceptat istoric că restul Părților Bisericii au reușit să aducă Sinoadele Ecumenice, ar trebui să accepte și un statut eclesiologic în care Răsăritul a lucrat, al sobornicității.

Filioque. Care este în esență problema tezei Filioque? Filioque este o legătură-relație intratreimică suplimentară creată în Apus pentru apărarea dumnezeirii Fiului, legătură devenită în Apus dogmă prin sine. Filioque e un complex de informații care nu aparține Bisericii, obținut prin derivare, în Apus, în contextul arian și al limbii latine, dintr-o formulare care dorea indirect să apere dumnezeirea Fiului. Acest context de apariție este unul care ne arată în mod clar și evident toate cauzele de apariție a acestor informații. Filioque e o dogmă a Apusului care, la fel ca primatul, e susținută forțat, prin tot felul de argumente marginale, în care catolicismul face un exercițiu teribil pentru a evita limitele așezate de Sinoadele Ecumenice pentru procesele de dogmatizare și pentru informațiile admise în Biserică, pentru dogmatizarea pe zona dogmei Sfintei Treimi, dogmatizare acoperită deja în Sinoadele Ecumenice. Filioque are o argumentare prin forțare de premise (care nu sunt admisibile și nu sunt admise de Biserică în dogmatizare) și prin ignorarea coroborării corecte a consecințelor și informațiilor existente în paralel.

Harul creat catolic. Problema este aceea că Apusul nu a reușit istoric să identifice informația despre natura harului în Scriptură, așa cum în paralel a făcut Sfântul Grigorie Palama în Ortodoxie. Și nereușind acest lucru, adoptă două modalități de identificare a informației despre har, folosind o cale deductivă, în natură, pornind de la gratuitatea harului, folosind natura ca o oglindă și

pentru reflexia informației gratuității în natura harului, introducând în această logică un silogism. La fel, folosește silogismul achindinist în care denaturează poziția simplității într-o poziție de izolare și autoconținere, după care în mod logic concluzionează că nu este nimic în afara Ființei, deci harul e creat. Catolicismul aduce pentru teza harului creat catolic o argumentare prin silogism.

Pentru *mărturia harului și a comuniunii* problemele găsite în teza catolică sunt că tipologia identificată este una într-o limită de suprafiresc nelegitim, găsit doar la niște persoane, ocazional, în evenimente profund discutabile, într-o specificitate anume, catolică. Nu poate fi reprodusă, nu este repetabilă și nici actualizabilă în Biserică. Dar este o mărturie similară altor mărturii și exterioare Bisericii, la vrăjitori, magi, în alte culte și confesiuni, în mistica nelegitimă. Argumentarea este în tipologie.

Ca o *caracteristică generală a argumentării catolice* se vede forțarea de informații eronate în premise, în primat, în Filioque, iar în harul creat catolic se vede neidentificarea corectă a locului și modului în care în Scriptură e prezentă informația autentică a unei premise teologice. În mărturia harului se vede (din cauza lipsei de experiență în mistica autentică) o admitere fără înțelegere a unei baze de validare a experiențelor duhovnicești, a unor experiențe nelegitime pe care orice ascet, cu o minimă pregătire duhovnicească, le-ar recunoaște imediat ca demonice.

Catolicismul este într-o negură totală la nivelul călăuzirii în argumentul creștin. Nu doar că nu reușește să identifice calea corectă a argumentului creștin, dar comite niște erori atât de grave, în puncte atât de sensibile și importante, care generează alterări și distrugerii integrale pe toate zonele afectare. Primatul schimbă deplin sensul a ce suntem în creștinism și Biserica devine un

totalitarism al primatului, prin cum e definit rolul. Filioque la fel, distruge toată zona dogmatică a dogmei Sfintei Treimi, în consecințe care nu pot fi acceptate. Harul creat catolic este o lipsă largă de identificare de informație în Scriptură - cumva o informație prezentă în fața tuturor în Biserică nu e văzută de catolicism într-un exercițiu teologic și în loc să se obțină un rezultat teologic se obține cu totul altceva. Tipologia harului și a comuniunii cumva condamnă definitiv catolicismul la o negură a ruperii de Dumnezeu, deoarece aici se vede clar că în catolicism nu există acest exercițiu corect ascetic al comuniunii, care să poată identifica corect tipologia și mărturia, și că în Apus s-a admis o mărturie nelegitimă, condamnată deplin de mari asceți ortodocși. Și asta în timp ce Ortodoxia produce continuu o mărturie viabilă, legitimă, reproducibilă, actualizabilă, în care așa menționa cu mare putere exemplul întregii obști a Cuviosului Iosif Isihastul, care aduce prin această mărturie una a unei obști întregi. Însă ce așa evidenția pe lângă toate acestea este nu doar neînțelegerea dogmei unității, nu doar conceptul de superioritate și dominare, nu doar admiterea în Filioque de informații care nu au ce să caute în Biserică, nu acest exercițiu din harul creat în care o confesiune întreagă nu vede și nu înțelege o informație biblică și nici mărturia harului și a comuniunii. Peste toate acestea, ce este de evidențiat și condamnat este sfidarea de către Roma și de către catolicism a Sfinților Părinți, a unității Bisericii, a Bisericii. Dincolo de orice problemă teologică, mai mare decât toate aceste probleme în argument este sfidarea Sfinților Părinți care au teologhit în Sinoadele Ecumenice și în Biserică.

Catolicismul nu doar că a dezvoltat o altă conștiință ecleziologică și o altă Biserică, ci a sfidat Biserica în paralel. Întoarcerea catolicismului trebuie să se facă printr-un gest de adâncă pocăință. Printr-un gest de renunțare deplină a unei istorii nu greșite, ci a unei căderi luciferice. Pentru că nu poate fi numită altfel.

Gravitatea acestui set de erori nu poate decât să arate catolicismului că trebuie să se întoarcă în unitatea Bisericii. Nici nu există posibilitatea de a discuta vreun capăt de literă sau de gând în afara acestei posibilități. Nu există vreun gând să putem discuta altceva cu catolicismul. Nu avem de unde porni în discuția cu ei. Tot ce este astăzi în catolicism este alterat.

Cele Șapte Sinoade Ecumenice au în catolicism cumva un echivalent, al celor *șapte păcate teologice majore ale catolicismului*, neînțelegerea dogmei unității, înlocuirea sobornicității cu primatul, alterarea Crezului, alterarea dogmei harului, ruperea de comuniunea cu Dumnezeu, neînțelegerea mărturiei harului și a comuniunii, sfidarea Bisericii și a Duhului Sfânt în toate așezările istoriei. În timp ce Răsăritul construia Sinoadele Ecumenice catolicismul cădea din păcat în păcat și mai mare. Și cumva bine așezat, la sfârșitul Sinoadelor Ecumenice, toate aceste păcate ale catolicismului au început să se vadă împreună, fiind condamnate de Patriarhul Fotie, de Mitropolitul Marcu al Efesului, dar și de Arhiepiscopul Grigorie Palama. Aceștia au condamnat toate aceste păcate care sunt fundamentale în discuția cu catolicismul.

Cumva în antiteză, Apusul a asumat teologia și teologhisirea Răsăritului, dar apoi, când după Sinoadele Ecumenice ruperea acestuia de Biserică a fost observată de Răsărit și condamnată, nu a mai acceptat observațiile Răsăritului. Iar după Sinoadele Ecumenice Răsăritul a început să fie mai atent la calea catolică și să se ocupe mai serios de păcatele și problemele catolice asumate paralel Sinoadelor Ecumenice. Iar acești mari teologi ai Răsăritului, Patriarhul Fotie, Mitropolitul Marcu al Efesului și Arhiepiscopul Grigorie Palama, nu sunt diferiți de Sfinții Părinți ai Sinoadelor Ecumenice, ci sunt la fel cu aceia, și doar au continuat lucrarea lor. Deși catolicismul a acceptat această unitate teologică adusă de Răsărit, totuși nu acceptă critica Răsăritului venită din același izvor

teologic care a adus Sinoadele Ecumenice. E o antiteză mare între un mileniu de teologie adus de Răsărit și critica adusă de Răsărit Apusului, neacceptată de Apus, când Răsăritul s-a dovedit în toate problemele teologice grele ale Bisericii.

E un contrast mare între aceste șapte păcate capitale catolice și cele Șapte Sinoade Ecumenice ale Răsăritului. E greu să pui în balanță aceste două istorii, să vezi care iese pe plus. Pentru fiecare lucru construit în Biserică, catolicii au reușit să distrugă ceva mare. Identic Sinoadelor Ecumenice, catolicii au adus un efort dar și o lucrare paralelă de distrugere, de alterare, în oglindă, cumva ispita diavolului fiind văzută vizibil în Apus, pentru a distruge tot ceea ce Răsăritul construia în paralel, pentru a aduce Apusul într-o cădere deplină, într-o rupere deplină de unitatea Bisericii, într-o cădere din care să nu își mai poată reveni – adică starea actuală a Apusului. Istoria Apusului nu este o istorie paralelă de construire teologică, ci una de distrugere.

De ce atât de multe erori adunate în paralel în Apus? Pentru ca Apusul să nu se mai poată ridica teologic, pentru ca Apusul să altereze totul, să corupă totul intern, pentru a se rupe desăvârșit de Dumnezeu și de Biserică. Asta a fost ispita diavolului în Apus și așa și-a împlinit-o, într-o suită largă de căderi, prima fiind cea a ruperii de unitate, prin Roma, și apoi urmând firesc restul. Apusul a fost continuu împins de diavol în altă direcție, din cădere în cădere, fiind ținut strâns în aceste două milenii într-o rupere și cădere din Biserică.

Teologii catolici ar trebui să fie mai responsabili raportat la conceptul de unitate, și să înțeleagă ca o unitate nu poate fi definită printr-un concept temporal, lumesc, material, precum Roma, ci doar prin ceva transcendent, prin raportare la Hristos. Unitatea Bisericii e un concept transcendent, nelegat de nimic din cele ale

acestei lumi¹⁵. De aceea nu se poate defini prin Roma. Și Roma nu se poate apropia de definiția unității Bisericii, prin sine. Unitatea Bisericii e definită generic, conceptual, în participare, împărtășire, identitate, în toți în lucrarea Duhului Sfânt, prin concepte transcendente. Roma nu aparține acestui nivel de definire și controlare a unității Bisericii, în care apar doar concepte legate de Persoană-Hristos, lege, identitate, Biserică, participare, toți. Ci doar s-a auto-propus pe sine în istorie ca fiind stăpâna creștinismului (așa cum și patriarhia Constantinopolului ridică astăzi similar și nepotrivit același tip de pretenții, probabil dorind să urmeze căderii Romei), cumva dovedind prin prezent că astfel de inițiative sunt cumva lumești, firești pentru patimile lumii¹⁶, ne străine de istorie, dar care nu aparțin de drept Bisericii. Iar pretenția și dorința Romei de a controla și creștinismul, asemenea istoriei sale războinice, nu poate fi una decât greșită, în care a mutat războiul său lumesc istoric și în creștinism, cucerind în Apus creștinismul, supunându-l lumii și Romei, dar rupându-l de Hristos și de Biserică. Pentru că tot ce a făcut Roma în a Apus a fost să rupă creștinismul de Hristos și să îl supună tuturor patimilor lumii, și celei mai mari între patimi, mândria și dominarea, patima luciferică, prima patimă arătată și nouă și îngerilor căzuți ca fiind o patimă capitală de cădere de la Dumnezeu.

¹⁵ Ce caută Roma în nivelul de definire al Bisericii? E o întrebare mare la care Roma trebuie să răspundă după două milenii. Este o întrebare teologică majoră, a cărui răspuns l-a evitat până astăzi. Sperăm că vor exista teologi catolici responsabili, care să afirme că Roma nu poate face parte din nivelul de definire al Bisericii, așa cum a pretins în istorie.

¹⁶ Tot felul de autorități și individualități doresc în creștinism „să rezolve creștinismul”, aducând istoric doar distrugere a unor așezări de echilibru în Biserică. Asta este greșeala conceptuală istorică a Romei, că a dorit să așeze creștinismul prin sine, crezând că un imperiu are imediat și necesarul unei construcții creștine, construcție care trăiește de fapt prin Hristos, nu prin această lume.

Ce a lăsat în urmă Roma, în creștinism? A lăsat căderea Apusului, pentru o istorie întregă. Ce poate aduce astăzi Roma în Apus? Viața în Hristos, pierdută acum mult timp. Una târzie, dar nu inutilă. Roma are astăzi o datorie teribilă față de această istorie pierdută de sine în creștinism, față de acest cost teribil al pierderii întregului Apus, față de creștinism. Costul orgoliului îl vedem în istorie în două evenimente mari, în căderea luciferică și în căderea Apusului, prin Roma. Sunt două costuri teribile, ambele duhovnicești, ambele de o valoare egală, de cădere de la Dumnezeu. Atât a unei mari părți îngerești, cât și a uneia lumești, prin același motiv, mândria, orgoliul, un concept de dominare a celorlalți. Creștinismul a fost la fel de vulnerabil în fața acestei ispite, care a lucrat în scaunul cel mai vulnerabil creștin, cel al Romei. Astăzi trebuie să tragem o linie pentru trecut și să privim la viitor. Viitorul Romei este astăzi un viitor doar în unitatea Bisericii, alături de restul Părților Bisericii.

Impasul actual al Ortodoxiei referitor la catolicism și întoarcerea acestuia va fi depășit prin credință, prin adevăr, prin rugăciune către Hristos. Nu prin compromis, nu prin forțare teologică, nu prin visare, nu prin euforie teologică. Nu visarea ecumenistă și nu euforia forțărilor teologice din Ecumenism sunt soluția teologică, ci sobornicitatea Bisericii. Catolicismul se va întoarce în unitatea Bisericii numai când Biserica, Ortodoxia, se va aduna într-un Sinod larg, mare, precum cele istorice, ecumenice, și va aduce o teologie pentru întoarcerea catolicismului. Astăzi nu avem nevoie de dialoguri pentru unitatea catolicilor, ci de o teologie, de sobornicitate, de adunarea Bisericii, unde au fost întotdeauna soluțiile la toate problemele Bisericii. Nu dialogul, ci sobornicitatea Bisericii este soluția la această problemă, a întoarcerii catolicilor în unitatea Bisericii. Dacă în Biserică avem o problemă, trebuie să avem și un Sinod pentru aceasta. Unitatea creștină este o problemă

de Sinod Ecumenic prin impactul, complexitatea și dificultatea acesteia. Dar totuși astăzi nu avem un Sinod în Ortodoxie pe această problemă, o analiză, o problematizare și o soluție pentru aceasta. Unitatea creștină este o problemă de două milenii a Ortodoxiei fără o problematizare și fără un Sinod de soluționare.

9. DE CE ORTODOXIA TREBUIE SĂ SOLICITE ROMEI ÎNTOARCEREA ÎN UNITATEA BISERICII, ÎN UNITATEA SINOADELOR ECUMENICE, LA ORTODOXIE?

Ortodoxia nu trebuie să cedeze nicio virgulă în fața catolicismului în dialogul ecumenic, în solicitarea sa de întoarcere a acestuia în unitatea Bisericii, în unitatea Sinoadelor Ecumenice. Nu are de ce. Are nevoie doar de o punere în valoare a argumentului ortodox. Catolicismul este doar o corabie scufundată de mult prea mult timp, pentru a putea cineva să conceapă că mai e ceva acolo. Astăzi nu mai este nimic de salvat din construcția catolică.

Dacă se putea salva ceva era în secolele 4-5. După aceste secole catolicismul s-a pierdut pas cu pas de Biserică. Și asta se vede raportat la legătura cu Sinoadele Ecumenice și la aportul continuu de inovații și neasimilare a unității Bisericii, paralel Sinoadelor. Se vede în crearea identității catolice, creată după secolele 4-5, cumva până în secolul 8, paralel Sinoadelor Ecumenice, unde a început să fie văzută cu putere. Roma, în loc să fi fost unită cu Biserica, s-a rupt și mai tare de aceasta, paralel Sinoadelor. Și în loc să fi fost în unitate, în loc să fi primit unitatea Bisericii, în loc să fi căutat acolo unde este și acolo unde era unitatea, a decis să definească unitatea prin sine.

Catolicismul este de fapt decizia Romei de construire în Apus, după propria ei dorință, a unui creștinism. Catolicismul nu este doar o confesiune distinctă, este și o expresie a unei decizii continue, luată de cineva, undeva, cumva. De Roma, pentru Apus. Catolicismul este expresia unei decizii continue luată în izolare, de Roma, pentru întreg Apusul, pentru a supune Apusul propriului control, propriei percepții asupra creștinismului. Catolicismul este expresia unui control adus de Roma asupra creștinismului în Apus,

control care a rupt Apusul de creștinismul în unitate și l-a amestecat cu propria percepție a Romei asupra acestuia, transformându-l într-un sincretism între patimile Romei, latinism și creștinism.

Secolele 4-5 sunt pentru Apus izvorul inovațiilor și direcționării greșite catolice în istorie. În timp ce Biserica înainta în primul mileniu în unitate, Roma înainta în derivă și mai mare, acumula diferențe și nu unitatea Bisericii. Cumva această rupere de Sinoadele Ecumenice a Apusului arată o dualitate între ruperea de asumare-diseminare a unității, dar și o definire-acumulare în afara unității. Pentru că tot ce nu a fost asumat din unitate, a fost și definit distinct în Apus. De ce avem definiții distincte teologice și un alt creștinism în Apus? Din cauza acumulării unor diferențe, acumulare venită din ruperea de unitate, din ruperea de diseminarea unității. Și dacă au existat, a căutat Apusul armonizarea acestora și lucrarea în unitate? De ce Răsăritul nu a acumulat aceste diferențe? Datorită sobornicității, datorită conceptului care obliga la armonizare, la asumare, la asumarea corectă a unității.

Orice ar invoca Roma nu poate scăpa de mărturia istoriei, care mărturisește unitatea Sinoadelor Ecumenice, în toate dimensiunile, o unitate structurală, care nu a fost asumată de Roma. Care a încercat o altă construcție în paralel, construcție nereușită, care a eșuat destul de rapid, după ce a acumulat diferențe în punctele majore ale credinței. Pentru că ce a făcut Roma a fost să atingă toate zonele sensibile teologice, unitatea prin primat (concept centrifug decizional raportat la unitate), dogma Sfintei Treimi prin forțarea unei premise greșite care a alterat întreaga dogmă, dogma harului creat catolic (forțată la fel printr-un silogism și printr-o premisă greșită, printr-un argument natural) și la fel multe altele.

Apusul nu a acumulat doar diferențe punctuale, ci diferențe structurale, de logică asupra unității Bisericii, de logică dogmatică.

Și ce ne spun aceste diferențe cel mai mult este legat de convergența argumentului teologic. Unitatea Bisericii este numai în călăuzirea Duhului Sfânt, care aduce în permanență această convergență a argumentului teologic. Între Apus și Răsărit nu este doar o diferență punctuală dogmatică, este o diferență raportat la convergența continuă generală, structurală și punctuală.

Ce invocă Apusul în primat, că ar fi o teză care după două milenii să poată fi discutată în dialogul ecumenic este ceva de neimaginat. Și asta pentru că dogma unității Bisericii în sobornicitate are o deja convergență istorică. Ecumenicitatea asta spune, că există deja convergență pentru toate veacurile, că istoria a adus în călăuzirea Duhului Sfânt convergența pe acel punct și că există deja stabilitate dogmatică în istorie, care nu poate fi contestată, fiind un absolut al călăuzirii temporale în istorie, aduse de Duhul Sfânt.

Principiul activ al unității Bisericii ar trebui văzut în dovezile factuale istorice, ale primului mileniu, unde era vital în mișcarea Bisericii, nu în diferite tehnici argumentative, nu în diferite argumente logice cu privire la diferite autorități care să gireze mai mult sau mai puțin un mod defectuos de lucru al Apusului. Cumva Apusul, nereușind în istorie să dovedească primatul, a căutat o scăpare argumentativă în diferite retorici cu privire la necesitatea unui primat și nu a căutat dovezile de lucrare ale Bisericii prin primat, nu a căutat la necesitatea existenței unui enunț biblic cu privire la principiul de unitate al Bisericii. Istoria este martorul și garantul convergenței dogmatice a Bisericii.

Sinoadele Ecumenice ne arată această convergență continuă a Răsăritului, pe care Apusul nu o are niciodată. Iar la fel, în opoziție, ne arată un Apus care nu poate niciodată să fie convergent intern pe subiecte majore. Și nici nu va putea fi niciodată convergent, în absolut nimic. Și asta este pentru că rădăcina de

convergență este decizia toți-ului, care a adus în permanență această convergență a argumentului teologic creștin în istorie. Aici este secretul, cheia, pilonul și stâlpul unității, în această decizie în unitate, asumată de toată Biserica, diseminată continuu în Biserică. Pe care Roma nu a înțeles-o și în care a încercat să domine și să schimbe decizia, să altereze decizia, să definească ceva prin sine.

Catolicismul nu este depărtat de un set de dogme de Răsărit, ci de două milenii de decizie luată diferit. Conceptual, catolicismul e cu totul altceva decât Răsăritul. Și a plecat dintr-un punct diferit, de la Roma, și a construit ceva în neconvergență largă, în rupere continuă de unitatea Bisericii, în parțialitate continuă față de unitate. Catolicismul are ca principiu ceva care nu poate și nu va aduce niciodată convergență în creștinism: Roma, un concept de individualitate și dominare, un concept de rupere, dăunător, care rupe unitatea Bisericii. Aceasta este rădăcina din care a izvorât catolicismul și pe care catolicismul s-a construit. Catolicismul are o rădăcină greșită, rădăcină sădită de Roma în afara unității Bisericii, crezând că în Apus poate rodi un creștinism prin Roma, dar în afara unității Bisericii. Roma nu aparține de facto acestei axiologii eclesiologice, care este cea care definește de fapt Biserica, însă a încercat să se adauge pe sine ca valoare axiologică, schimbând deplin sensul și actul de viață al Bisericii, în Apus.

De ce catolicismul este o identitate și o Biserică distinctă? Pentru că așa a dorit să fie. Pentru că a existat în Apus această dorință de definire independentă, de dominare, de independență față de Răsărit. Pentru că a existat o dualitate a lipsei înțelegerii unității prin toți, dar și o individualitate a conceptului de Roma, care a rupt Apusul de toți-ul Bisericii. Pentru că Roma a crezut că poate defini singură un creștinism, că un creștinism poate fi doar prin Roma.

Roma nu a înțeles nimic din teza anularii de sine în Hristos, ci a înțeles că trebuie să continue marșul istoric al Imperiului Roman și în Apus, într-un imperiu teologic roman. Asta e greșeala Romei în creștinism. Roma a construit creștinismul apusean de la un concept de dominare, nu de la un concept de anulare și participare alături de ceilalți. Asta este rădăcina care trebuie corectată de catolicism, pentru a fi alături de ceilalți.

Și ar trebui astăzi adresată o întrebare Romei, *De ce creștinismul în Apus este prin Roma?* Creștinismul nu este prin Hristos? Nu trebuia să fie doar prin Hristos? Și cât timp crede Roma că se va mai putea ascunde sub o retorică măsluitoare istorică, sau sub umbra istoriei, sau sub uitarea timpului? Pentru că actul săvârșit de Roma împotriva creștinismului este mai viu ca oricând și rupe, sfășie Biserica încontinuu. Pentru că dacă Roma se va întoarce la Ortodoxie, și protestantismul va face asta. Cumva în mâna Romei stă astăzi unitatea întregului creștinism. Ar fi timpul ca Roma să își asume o corecție istorică, milenară, să înțeleagă și să își asume responsabil, creștinește, într-o pocăință creștină demnă, propria greșeală, și nu doar să o ascundă de ochii timpului, de ochii adevărului – pentru că nu are unde să ascundă greșeala sa istorică. Roma nu are unde să se ascundă de ochii adevărului. Nu are unde să își ascundă propria eroare. O pocăință demnă este mai de valoare decât o ascundere în spatele unor milenii de eroare, crezând că nimeni nu îi poate vedea păcatul de moarte cu care este înveșmântată.

III. ORGANIZAREA ARGUMENTATIVĂ A DIALOGULUI CU PROTESTANTISMUL

1. POZIȚIA ARGUMENTATIVĂ GENERALĂ ORTODOXĂ, FAȚĂ DE CEA PROTESTANTĂ

Cum organizăm întregul argument ortodox față de protestantism? Mai jos sunt punctele principale ale argumentării ortodoxe față de protestantism:

1. Protestantismul pleacă de la premisa ascunsă, implicită, că teza catolică nu este validă
2. Construcțiile protestante, bazate pe premisa implicită:
 - a. Construcția AntiScripturii peste premisa ascunsă, implicită
 - b. Negarea axiologiei eclesiologice și înlocuirea acesteia cu trei principii existențiale protestante, Sola Scriptura, Sola Gratia, Sola Fide
 - c. Negarea tezei mântuirii în Biserică
 - d. Adoptarea de instrumente și tehnici retorice și argumentative greșite, pentru a sprijini construcția retorică a unei antiteze (apelul la autoritate și altele)
3. Caracteristici generale ale argumentului protestant
4. Harta generală comparativă a argumentului ortodox față de cel protestant.

2. PREMISA ARGUMENTATIVĂ IMPLICITĂ A PROTESTANTISMULUI: *TEZA CATOLICĂ ESTE INVALIDĂ*

Teza protestantă pornește nu de la Scriptură, ci de la frustrarea internă acumulată istoric în catolicism, de credincioșii catolici, împotriva clerului și totalitarismului teologic intern instaurat în catolicism, din cauza ruperii teologice între cler și credincioși, în care credincioșii sunt puși să asculte pasiv orice li se spune de către ierarhie și cler. Catolicismul a instaurat în Apus un fel de robie teologică mascată, în care credincioșii sunt robii pasivi ai unei caste teologice absolute. Pe această frustrare și pe nenumărate probleme interne din catolicism s-a construit conceptul fundamental și temelia protestantismului, că teza catolică este invalidă, din cauza incompatibilității cu creștinismul a diferite acte istorice ale catolicismului.

Această premisă implicită a protestantismului a izvorât dintr-o incompatibilitate văzută în catolicism cu creștinismul, incompatibilitate generalizată și transformată în dogmă de protestantism, transformată în axiomă și principiu fundamental al protestantismului. Dogma invalidității tezei catolice este dogma fundamentală a protestantismului. Și este la nivel de dogmă în protestantism, care construiește totul pe această dogmă. Aceasta este moștenirea internă protestantă, o idee temelie, de la care pornește orice construcție teologică protestantă.

De ce este importantă discutarea punctului de pornire al tezei protestante? Deoarece orice idee în protestantism trebuie, conform argumentării protestante, să fie în armonie cu premisa protestantă implicită. Deoarece pe această premisă este zidită întreaga construcție protestantă. Deoarece de aici a izvorât întregul

protestantism. Nu Scriptura este izvorul protestantismului, ci ideea că teza catolică nu este validă, această idee premisă fundamentală. *Orice argument protestant este repetarea la nesfârșit a acestei idei, a acestei axiome protestante.* Teza protestantă este repetarea la nesfârșit a axiomei protestante, că teza catolică nu este validă.

3. ANTI SCRIPTURA PROTESTANTĂ VS. SCRIPTURA ORTODOXĂ

3.1 Conceptul major de divergență. Problematizarea și argumentarea acestuia

De ce este importantă discuția despre premisele argumentului protestant față de premisele argumentului ortodox? Deoarece pentru negarea tezei catolice tot ce a trebuit protestantismul să facă a fost să se separe de premisele unui argument autentic, de informația revelată relevantă. Ce a făcut protestantismul ca primi pași ai construcției protestante a fost să adopte premisa implicită a invalidității tezei catolice, iar apoi să selecteze un subset de citate al Scripturii, pe care să construiască antiteza protestantă.

Orice teză protestantă pornește din alt loc al Scripturii decât tezele catolică și ortodoxă. Și ce înseamnă asta la nivel de premise teologice, este separarea de fapt de revelație, de informația autentică a revelației, este de fapt o negare a revelației însăși. Protestantismul nu doar s-a separat de catolicism, ci a negat însăși revelația. Ce este de făcut în această teză, legată de validitatea premiselor argumentului teologic, este să arătăm cum protestantismul folosește un anumit tip de informație, forțează informația, refuză informația teologică directă, explicită, enunțurile și definițiile Scripturii, refuză recuperarea corectă a informației teologice, și tot ce face este să forțeze diferite formulări, pentru a obține o antiteză.

Cât timp Noul Testament este expunerea pe larg, timp de zeci de ani, atât de către Hristos, cât și de către Apostoli, a unui act de viață, a unui act între Dumnezeu și Biserică, este imposibil de conceput ca acest act să nu fie cuprins corect, explicit, direct, în

toate dimensiunile sale, pentru a fi înțeles și asumat de întreaga istorie a Bisericii. Iar acest act este exprimat și cuprins corect la nivel de enunțuri și definiții, prin informații directe, prin analogii care exprimă precis niște concepte (fiind tot informație directă, explicită) în lucrare, în repetarea aceleași informații la nivelul arhetipului de lucrare al Bisericii, fiind cumva imposibil de gândit că aceste concepte primare, limitate la număr, care apar în toată această discuție, să nu poată fi recuperate fără echivoc, din Scriptură.

Pentru această teză a AntiScripturii protestante, raportat la teza ortodoxă a premiselor biblice corecte, este nevoie de un tabel comparativ exhaustiv, care să arate precis, pentru fiecare subiect, care sunt premisele biblice și conceptuale ale argumentului protestant și care sunt premisele argumentului ortodox, dar și categoriile de informații folosite de fiecare confesiune. Or, într-un astfel de tabel¹⁷, se vede imediat separarea și ruperea protestantă de Scriptură, de informația revelată, de informația directă, se observă imediat forțarea contextuală. În acest mod ar trebui arătat cum la nivel de premise protestantismul este o antiteză.

¹⁷ Tabel care nu este adăugat în lucrare, dar care este totuși menționat.

4. SOLA-URILE PROTESTANTE VS. AXIOLOGIA ECLESIOLOGICĂ. PRINCIPIILE EXISTENȚIALE PROTESTANTE, FAȚĂ DE TEZA MÂNTUIRII ÎN BISERICĂ

4.1 Simplificarea conceptuală a tezei

Argument protestant	Argument ortodox
<p>Cadrul conceptual al tezei:</p> <p>Principiul absolut al referinței (Sola Scriptura)</p> <p>Principiul absolut al asumării declarative, al amnistiei generale (Sola Fide)</p> <p>Principiul obiectivizării absolute prin har (Sola Gratia)</p>	<p>Cadrul conceptual al tezei:</p> <p>Cadrul de mântuire este cel al Bisericii, cuprins într-o axiologie eclesiologică: comunitate, comuniune, unitate, întreg, adevăr, identitate, lege, responsabilitate, cunoaștere, har, altele.</p>

4.2 Strategia de argumentare

Protestantism	Ortodoxie
<p>1. Nu există o argumentare biblică pentru Sola-urile protestante, fiind un cadru existențial propus de protestantism fără niciun fel de fundamentare.</p>	<p>1. Informație directă, definiție</p> <p>Cadrul de mântuire, Biserica, este regăsită într-o legătura a mai multe noțiuni primare în discuție, legate toate împreună în ce numim Biserică, începând cu Cincizecimea.</p>
	<p>2. Coroborare</p> <p>Fiind un cadru de discuție atât de larg, discuția despre definirea Bisericii este una care trebuie și poate fi ușor coroborată, toate aceste noțiuni primare și dimensiuni ale discuției apărând toate legate împreună, în diferitele discuții biblice despre subiect, ca enunț și act.</p>
	<p>3. Arhetip de lucrare</p> <p>Biserica apare în toate dimensiunile sale în lucrare, fiind nu doar o propunere și un enunț biblic teoretic, ci trebuind să fie regăsită ca arhetip, pentru întreaga istorie a Bisericii.</p>
	<p>4. Cantitativ</p> <p>Putem în această discuție să aducem și un argument cantitativ, în care cadrul mântuirii, Biserica, este o teză cu o vizibilitate largă, o teză care obligă la o prezență mare atât la nivel de enunțare, definire, cât și la nivel de vedere a acesteia în lucrare, obligând într-un fel o informație de un anumit timp, dar și o vizibilitate largă a acesteia. Teza Bisericii și a mântuirii în Biserică nu este o teză care să poată fi argumentată obscur, prin diferite propuneri marginale, ci este o teză care obligă cantitativ prezența unei informații largi pe subiect.</p>

4.3 Conceptul major de divergență. Problematizarea și argumentarea acestuia

Tezele protestantă și ortodoxă a mântuirii și a Bisericii sunt două propuneri radical diferite, după cum se vede în cadrul conceptual. Or, o teză a Bisericii, ecleziologia, obligă într-un fel prezența unor enunțuri, a unor definiții, dar și a unui arhetip de lucrare. Și exact în acest mod Ortodoxia își argumentează teza, folosind și coroborând enunțurile și definițiile legate de axiologia ecleziologică, și apoi regăsind corect în lucrarea Bisericii toate dimensiunile mari ale acesteia.

Protestantismul refuză să vadă informația directă, explicită, refuză să coroboreze informația, și tot ce face este să alinieze și această teză premisei implicite, că teza catolică este invalidă, deci premisele legitime ale acestei teze trebuie ignorate. Și de aici până la propunerea unor noi principii existențiale este doar un pas, protestantismul fabricând un discurs despre Sola-uri, discurs care nu poate fi susținut biblic (neavând o fundamentare biblică), dar care în același timp și ignoră toată informația Scripturii. Protestantismul nu se mântuiește prin Biserică și nici prin Scriptură, ci prin principiile existențiale protestante, prin Sola-uri.

5.2 Strategia de argumentare

Protestantism	Ortodoxie
<p>1. Ignorare informație directă, ignorare definiție</p>	<p>1. Informație directă, definiție</p> <p>Definiție pentru structura organizațională.</p> <p>Apariție roluri și responsabilități în mod direct, explicit, în diferite ipostaze.</p>
<p>2. Forțare de informație prin deducție logică, folosind o analogie, păstorirea, drept rol eclesiologic, când aceasta este o analogie pentru o responsabilitate a rolurilor eclesiologice</p>	<p>2. Coroborare</p> <p>Fiind un cadru de discuție atât de larg, discuția despre definirea Bisericii este una care trebuie și poate fi ușor coroborată, toate aceste noțiuni primare și dimensiuni ale discuției apărând toate legate împreună, în diferitele discuții biblice despre subiect.</p>
	<p>3. Arhetip de lucrare</p> <p>Rolurile și responsabilitățile sunt asumate în arhetipul de lucrare primar al Bisericii.</p>
	<p>4. Cantitativ</p> <p>Sunt nenumărate instanțe în care lucrarea sacramentală a Bisericii este identică, prin ierarhie, preoți și diaconi, alcătuind un argument cantitativ.</p>

5.3 Conceptul major de divergență. Problematizarea și argumentarea acestuia

Strategia de argumentare. Protestantismul ignoră informația directă, coroborată, legată de structura organizațională, ignoră enunțurile, dar și lucrarea ca arhetip a întregii Biserici în această structură organizațională, și folosind premisa implicită protestantă, forțează prin deducție logică un rol eclesiologic de pastor, în pofida existenței unei liste explicite pentru rolurile eclesiologice. La fel, ignoră informația despre responsabilitățile sacerdotale, și folosind analogia păstoririi, o analogie pentru responsabilitățile sacerdotale, deduce că responsabilitatea este de fapt un rol eclesiologic.

6. CARACTERISTICILE GENERALE DE ARGUMENTARE ALE ARGUMENTULUI PROTESTANT

Argumentarea protestantă are următoarele caracteristici:

1. Construire a argumentării în antiteză, ca o antiteză a argumentului catolic, protestantismul ca definiție fiind negarea catolicismului
2. Folosirea unei premise implicite, că teza catolică este invalidă
3. Folosirea de premise greșite pentru întreaga construcție argumentativă protestantă
4. Alterarea cadrului conceptual în care se poartă discuțiile eclesiologice, alterare și disociere a diferite noțiuni importante din discuția eclesiologică
5. Refuzarea coroborării premiselor, pentru recuperare corectă a unui sens
6. Sfidare și ignorare a premiselor autentice pentru un argument
7. Ignorare și sfidare a coroborării diferitelor categorii de argumente prezente în fiecare teză.

7. HARTA GENERALĂ A ARGUMENTELOR ORTODOX ȘI PROTESTANT

Întrebarea care trebuie pusă protestantismului este: *Care este răspunsul protestantismului față de ignorarea deplină a definițiilor și informațiilor directe, la refuzul coroborării întregii teze a Noului Testament?* Pentru că teza majoră împotriva protestantismului este partiționarea Scripturii și ignorarea revelației, definițiilor și informației directe, precum și adoptarea premisei implicite, a invalidității tezei catolice.

Protestantismul a construit o teză ignorând deplin informația directă, explicită, a Scripturii, folosind retoric și instrumente de argumentare greșite, folosind masiv apelul general la autoritate pentru a ascunde, pentru a acoperi folosirea forțării contextuale și ignorarea informației directe. Și ce poate răspunde protestantismul când are o teză bazată pe informație forțată, indirectă și pe ignorarea de premise? Premisele argumentului protestant sunt greșite. *Și aici se va duce în principal discuția cu protestantismul, în această teză a AntiScripturii și a denaturării informațiilor premisă.*

Mai jos este adăugată o scurtă hartă argumentativă, comparativă, a argumentelor ortodox și protestant. Iar *strategia de argumentare protestantă pentru fiecare teză* este una simplă, este adoptarea premisei implicite, selectarea de premise prin care să se obțină o antiteză, refuzul coroborării informațiilor extrase forțat și căutarea unei antiteze pentru teza catolică. Este o argumentarea prin negarea premiselor și prin forțare de premise.

	Ortodoxie	Protestantism	Raport
Revelația	Păstrată corect din Scriptură	AntiScriptura	Antiteză
Har	Sinergic, Omul este subiect	Absolvitor, Obiectivizează omul	Antiteză
Responsabilitatea	Păstrată, Legată de lege	Anulată	Antiteză
Legea	Păstrată (Scriptură-Tradiție)	Ghid orientativ (Prin anularea responsabilității)	Antiteză
Credință/Concept	Credință, în sensul biblic	Convingere, prin denaturarea noțiunii	Antiteză
Biserică	Primordială mântuirii	Nu e necesară	Antiteză
Taine	Primordiale mântuirii	Simbolice, nu sunt necesare	Antiteză
Structura organizațională	Primordială mântuirii	Nu e necesară	Antiteză
Axiologia eclesiologică	Primordială mântuirii	Anulată (Prin anularea responsabilității)	Antiteză
Principii existențiale	Axiologia eclesiologică	Sola-uri, Anulare axiologie	Antiteză
Unitate	Cincizecimică, istorică, în Biserică	Ruptă de unitatea Cincizecimică	Antiteză
Mântuirea/ Concept	Iubire-Stare	Gând-Convingere	Antiteză
Mântuirea/ Lucrare	În Biserică	Biserica nu e necesară	Antiteză
Identitate teologică	Fundamentală pentru comuniune	Nu e necesară, nu există Tradiție	Antiteză
Imutabilitate credință (structură dogmatică)	Da, în dogmă	Nu, combate dogma	Antiteză
Atributele credinței	Sunt împlinite, obligatorii	Nu sunt împlinite, nu sunt necesare	Antiteză

IV. NECESITATEA DISCUTĂRII SOLUȚIEI TEOLOGICE A UNITĂȚII CREȘTINE ÎNTR-UN SINOD AL UNITĂȚII CREȘTINE

Corectitudinea dogmatică trebuie exprimată deplin argumentativ pentru a putea fi înțeleasă și asumată. Avem nevoie în Ortodoxie de o metodă de argumentare, de a încapsula argumentativ informația teologică. Dialogul ecumenic e doar susținerea argumentativă a unor puncte majore din diferite teze într-un argument general care trebuie susținut, al corectitudinii argumentative și în informația teologică a întregii teze ortodoxe. Faptul că istoric am încercat diferite strategii de argumentare nu înseamnă că avem strategii și o argumentare completă. Nu înseamnă decât că există încercări de argumentare în istorie și că există un început de corectitudine argumentativă. Nu este egal cu o capacitate argumentativă de convergență deplină.

Dogmatica trebuie să iasă din capcana de logică a corectitudinii unei informații care e egalată și cu corectitudinea și capacitate de convergență a unei structuri de argumentare. Faptul că argumentul ortodox într-un fel sau altul are o încadrare argumentativă corectă și că în concluziile acestuia e întotdeauna corectitudine, arată că se merge pe o cale argumentativă corectă. Însă nu e egal cu o explicare deplină a căii argumentative și cu un argument care să aibă putere argumentativă și contraargumentativă de convergență.

Astăzi e încurcată deplin soluționarea convergenței argumentative a argumentului creștin. Și în loc să existe o discuție și un progres argumentativ, astăzi nu se face absolut nimic pentru soluționare. Pentru că discuția argumentativă e cu totul altceva

decât discuția dogmatică istorică. Și astăzi structurile de argumentare trebuiau refăcute în dialogul ecumenic, nu într-un efort izolat, ci într-un forum de lucru, într-un program care să fi adus coerență structurii de argumentare ortodoxe. Pentru că aici este localizată problema, discuția, disputa și convergența argumentului ortodox, într-o structură de argumentare și în vizibilitate argumentativă.

Trebuie renunțat la izolarea dogmaticii de exterior, la un monopol al dogmaticii, la un dogmatism care nu vede decât în câteva informații corecte, dar nu are puterea deplină să le susțină. Cel care va reuși să refacă structurile de argumentare istorice, alături de analiză, comunicare și integrare exterioară va aduce convergență în creștinism. Lipsa de putere argumentativă cumva exprimată fericit de părintele Stăniloae, ca lipsă de eficiență, e cea care trebuie acoperită în dialog. Și o astfel de soluție e subiectul unei discuții largi și nu subiectul unui monopol dogmatic, care nu mai știe decât de propriul monopol și că în afară de acesta nu poate exista altceva. Ecumenismul de 100 de ani e un fel de monopol dogmatic, un dogmatism care se împiedică de propria corectitudine, care nu mai înțelege nimic în afară de propria abordare și care respinge și luptă împotriva a orice altceva.

Sinodul din Creta e un fel de luptă a istoriei cu prezentul, în care istoria nu înțelege decât despre inerție, despre dogmatism, și nu vede nimic în afara acestora. Greșeala fundamentală a Sinodului din Creta e lipsa de integrare, lipsa sobornicității, lipsa unei discuții deschise de problematizare, asumarea unui Ecumenism fără o problematizare și fără o soluție, care pe termen lung, în formatul actual al Ecumenismului, vor duce la căderea Bisericii. Sinodul din Creta are o suită largă de probleme, votul greșit (care transformă Biserica în democrație-totalitarism), lipsa de direcție autentică pentru misiunea Bisericii (propunând o inerție în locul unei soluții-discuții și a unui dialog intern), lipsa de integrare

(sobornicitate), problema dogmatică creată (folosind o formulare greșită, într-un context dogmatic), lipsa unei soluții în discuție, alături de nenumărate alte probleme. Sinodul din Creta este doar o încercare superficială de a aduce ceva în unitatea Bisericii, de a legitima ceva ca parte din unitatea Bisericii. Sinodul din Creta este doar o abordare superficială a unui subiect mamut al istoriei Bisericii, în care diferite păreri teologice au fost tratate ca dogme ale Bisericii doar pentru că au fost emise de câteva titulaturi, dar fără a fi discutate și dezbătute, nefiind nici soluții, nici problematizări, nici analize, fiind doar o ipoteză pe un subiect de o complexitate unică în istoria Bisericii. Fără o problematizare autentică, tot ce facem este doar o ipoteză.

Cum s-a emis în Sinodul din Creta ipoteza că trebuie să mergem înainte în dialogul ecumenic? Nicidecum nu trebuie să mergem înainte, ci trebuie să ne oprim. Avem o problemă de două milenii, care nu e înțeleasă, care nu poate fi acoperită de teologi și din interiorul teologiei. Și soluția acestei probleme nu e inerția și monopolul instituțional, instituirea unui blocaj asupra soluționării acesteia. Soluția este o deschidere largă a discuției, nu instituirea unui monopol și a unui blocaj. A emite tot felul de ipoteze, presupuneri, păreri pe un astfel de subiect, fără a putea fi susținute în niciun mod, așa cum a lucrat Sinodul din Creta, este doar un mod cu totul greșit de abordare a unui subiect bimilenar. Un management corespunzător și responsabil nu ar fi permis existența unor probleme atât de mari în discuție, care să nu fie discutate pe larg în Biserică și care să fie tratate prin inerție. Nu Ecumenismul actual va fi soluția unității creștine, ci sobornicitatea Bisericii, un Ecumenism intern. O astfel de poziție actuală precum cea din Ecumenism, în care teologic nu se poate face nimic pe un subiect teologic unic, istoric, de o complexitate unică, obligă la o adunare a Bisericii, pentru incapacitate de soluționare, la un Sinod. Orice

titlatură instituțională are obligația sau să prezinte o analiză, o problematizare, o soluție, care să funcționeze (dar după 100 de ani nu există nimic adus), sau să se deschidă un Sinod larg.

Astăzi pe acest subiect nu se poate nimic din Ortodoxie – de aici plecăm în discuție. Și toate aceste semne mari ale unei lipse depline de înțelegere a subiectului, venite din Sinodul din Creta, din lipsa de rezultate a Ecumenismului și din lipsa de problematizare, din lipsa observării a necesarului exterior de integrare, a zonelor de argumentare, comunicare și analiză, obligă deplin sau la asumare instituțională de către cei care răspund de subiect sau la deschidere a acestuia într-un Sinod. Pentru că dacă nu se poate aduce o soluție instituțională, instituția să își asume și să deschidă larg subiectul pentru soluționare. Cât timp nu avem o soluție, o problematizare, o analiză, asumate public într-un Sinod de soluționare, nu vom merge în direcția corectă și nu vom avea abordarea corectă. Un Sinod înseamnă și o asumare a unei soluții, nu doar o perpetuare a unei stări incerte de fapt, a unei stări de incertitudine generală existentă astăzi în Ecumenism.

Există vreo abordare argumentativă în istorie, pe acest subiect al unității creștine? Atunci e clar că e nevoie de o discuție asupra tuturor abordărilor și a perspectivelor de soluționare. Și apare întrebarea: *Până când ierarhia va mai sfida Biserica în solicitarea acesteia de organizare a unei discuții deschise, largi, organizate, de soluționare, pe un subiect unic în istoria Bisericii?* Și cine dintre titlaturile instituționale își va asuma soluționarea acestui subiect în fața Hristos, în lipsa unui Sinod larg, cu deschidere? Pentru că în lipsa unui Sinod de soluționare, cu deschidere largă, solicitat de întreaga Biserică, se va da socoteală în fața lui Hristos pentru aroganță teologică, pentru tot ce trebuia adus într-un Sinod de soluționare, care va fi plătit de toți cei care lucrează prin aroganță și izolare și nu în sobornicitate. E interesant cum ierarhia Bisericii va

plăti în fața lui Hristos această abordare de refuzare a Bisericii, de refuzare a adunării largi a Bisericii pentru soluționare, de împlinire a unității Bisericii, mai ales când Sinodul din Creta e un Sinod de continuitate și nu unul de soluționare. Sinodul din Creta este expresia unei aroganțe care crede că prin aroganță și inerție, și nu prin smerenie și deschidere se va rezolva această problemă. Lipsa de integrare și dialog cu Biserica ne arată toată această sfidare largă a Bisericii, pe această problemă, în care Bisericii i se spune explicit în Sinodul din Creta că nu poate participa la discuție.

Astăzi există o oportunitate istorică pentru un Sinod pe subiect, pentru un Sinod de soluționare și nu de inerție. Însă această oportunitate nu este văzută și înțeleasă de cei care sunt prea captivați de istorie și euforie și nu de o raționalitate a unei analize și a unui pragmatism, al unei necesități de soluționare. Astăzi nu avem problematizată această problemă a unității creștine. Și orice problemă majoră a Bisericii are nevoie de o abordare a acesteia în unitatea Bisericii și nu prin diferite păreri instituționale care nu pot cuprinde de fapt subiectul.

Subiectul unității creștine trebuie scos din monopolul instituțional care l-a îngropat în ultimii 100 de ani. Trebuie deblocat de unde a fost îngropat instituțional. Pentru că acest subiect e astăzi îngropat de o lipsă de problematizare, de o birocrație instituțională care nu știe decât propria optică și care nu mai aude nimic altceva în afară de aceasta, care nu poate reacționa la astfel de probleme bimilenare. Blocajele umane, instituționale, de soluționare, de abordare, de perspectivă, de tot felul, trebuie deblocate într-un Sinod. Acela e locul în care blocajele Bisericii au fost istoric rezolvate. Și da, istoria a avut nenumărate blocaje instituționale, rezolvate prin producerea a astfel de discuții interne, de analiză, deblocare, de convergență și unitate. Și cei care au avut monopol timp de 100 de ani asupra acestui blocaj să înțeleagă că doar blochează

Biserica în soluționarea acestei probleme. Așa se face management responsabil pe acest subiect, într-o discuție largă de deblocare, nu în acceptarea tacită sau forțată a unei stări de monopol instituțional care nu poate rezolva subiectul. Dacă este închisă ermetic discuția, doar instituțional, nu vom avea niciun progres.

Un Sinod al Unității Creștine va trebui să aducă problema-tizarea soluției teologice, a soluției logistice, a Sinodului din Creta și a următorilor pași de făcut de Ortodoxie pe subiect. Va trebui să dea viață unui program ortodox de dialog, care să construiască într-un forum al Bisericii această organizare argumentativă necesară dialogului și să construiască un format propriu de dialog, în afara CMB, într-un format care să potențeze convergența creștină și nu doar să aducă un nor întunecat asupra întregului creștinism.

Astăzi Ecumenismul actual este doar un nor întunecat care învăluiește întreg creștinismul, care ne amenință pe toți cu pierirea veșnică, nor care ne împinge și pe noi, ortodocșii, în cădere, într-o groapă a ereziei, a relativismului și sincretismului. Și norul acesta trebuie alungat și înlocuit cu o lumină ortodoxă, cu o soluție teologică și logistică, care nu pot fi aduse decât de ceea ce întotdeauna a adus soluția Bisericii, de sobornicitate, de un Sinod asemenea celor ecumenice. Astăzi este nevoie de un Sinod cu participare largă, de un Sinod care să aibă chipul întregii Biserici și nu chipul monopolului și inerției ierarhice actuale. Astăzi prin diferite retorici instituționale participarea Bisericii este ruptă de sobornicitate, neexistând posibilitatea de a armoniza într-o discuție largă poziția Bisericii cu poziția ierarhiei.

Ecumenismul actual este o abordare superficială, în care nu s-a înțeles ce avem de făcut în unitatea creștină și perspectiva autentică de soluționare. Altfel întreaga Biserică ar fi discutat astăzi o soluție și ar fi fost prinsă în toiul unei discuții largi, interne, și nu

în vâltoarea unei căderi exterioare a unui dialog. Liniștea mormântală din Biserică pe subiect arată că nimeni nu știe ce să facă, cum să soluționeze această problemă. Arată că nimeni nu știe astăzi să direcționeze corect Biserica pe subiect. Arată că nimeni nu știe coerent care sunt următorii pași ai discuției și cum să organizeze discuția. Pentru că da, astăzi Biserica avea nevoie de o direcționare autentică, nu doar de un mers înainte. Biserica avea nevoie în Ecuumenism de o direcționare în înțelegere, într-o cugetare a unor analize și nu a unor aroganțe și păreri. Biserica avea nevoie de o organizare internă, de un program intern viabil, nu de proclamarea credinței în CMB, într-un Sinod ortodox.

Așa cum protestanții au adus o instituție de dialog în CMB, adunările CMB și declarația de la Toronto, care deși sunt inițiative profund nealiniată cu spiritul ortodox și cu o logică sănătoasă a discuției, arată totuși o capacitate largă de inițiativă și management, care nu se văd în Ortodoxie în paralel. Și Ortodoxia trebuia să aducă ea însăși un program viabil, care în locul adunărilor CMB să aducă adunări interne întâi și o coerență argumentativă, și apoi un program organizat de dialog. Declarația de la Toronto este o agendă și un program, și alături de CMB alcătuiesc totuși un cadru de management al unei discuții, cadru profund greșit la nivel conceptual. Nici nu e viabil, dar și produce prejudicii acestei discuții. Și cel mai rău, nu va aduce niciodată rezultate și convergență, fiind gândite pentru egalitate interconfesională, pentru unitate în egalitate, pentru neutralitate eclesiologică și nu pentru convergență creștină autentică. De asta Ortodoxia trebuia să vină cu o agendă, cu un program, cu un cadru logistic, care să poată aduce real convergență, cu un program atât intern, cât și extern. Și să nu mai potențeze în CMB căderea universală religioasă, o apocalipsă generată de un concept de unitate generic, promovat cu mare putere de creștinism tuturor religiilor.

Astăzi doar sădim o apocalipsă universală în Ecumenism și nu creăm condiții pentru convergența creștinismului. Pe Ecumenismul actual se va sădi sincretismul și relativismul universal, pe conceptul creștin general de unitate. Nu putem să permitem această erezie și deviere universală, venită chiar din creștinism, chiar din sânul creștinismului, în toiul unor discuții neprotejate corect asupra unității creștine.

Ortodoxia nu are acest nivel de management instituțional și leadership necesar unei instituții ortodoxe de dialog, unui program ortodox de dialog viabil. Lucru care se vede imediat, comparând abordarea din CMB cu pasivitatea din Ortodoxie, cu inițiativele neorganizate și nestructurate de dialog aduse de Ortodoxie. Și toată această discuție de management organizațional, de leadership, de soluție logistică și teologică, trebuie dezbătute pe larg într-un Sinod. Și Biserica nu poate să fie îngropată în nepricepere instituțională, în ceva care nu va aduna niciodată discuția într-o direcție coerentă. Biserica avea nevoie de leadership autentic în această discuție, leadership care să se fi remarcat prin adunarea în toate direcțiile a întregii discuții. Pentru a avea coerență în toată această discuție, era nevoie de un management competitiv, care să adune toată discuția, să aducă o coerență într-un program ortodox de dialog, să adune Biserica, să aibă puterea să miște pe o direcție corectă de soluționare.

Dacă unii văd Ecumenismul ca o speranță, ca un potențial, alții îl văd ca un eșec absolut la nivel de management și în toate direcțiile. Mai ales la nivel de management, unde se vede o lipsă deplină de adunare a discuției. Este clar că Ortodoxia nu are niciun fel de management și leadership în această discuție, și că leadershipul acestei discuții era nevoie să fie asigurat de cineva care știe cum se face corect acest lucru și nu lăsat pe mâna teologilor, cum s-a întâmplat în toți acești 100 de ani. Suntem aici pentru că teologii

au încercat să facă și management, și management organizațional, și leadership, și argumentare, și analiză, și comunicare. Suntem aici pentru că autoritatea dogmei nu mai vede nimic în afară de o corectitudine dogmatică, din cauza unui dogmatism exacerbat. Acestea erau zonele care trebuiau acoperite corect în dialogul ecumenic, nu dogma. Dogma a fost deja acoperită istoric. În dialogul ecumenic erau alte zone care trebuia să le acoperim specific și nu de teologi. Dialogul ecumenic nu este despre dogmă, ci despre management și organizare argumentativă.

Un management corect trebuia să stăpânească toată discuția, la nivel de problematizare, analiză, adunare a Bisericii, soluție teologică, soluție logistică, Sinodul din Creta, riscuri ale discuției, următorii pași. Un management corect ar fi trebuit să așeze întâi un fundament intern, în Biserică, pentru discuție, printr-o problematizare largă în Biserică a tuturor acestor direcții. Și pe acest fundament intern să se zidească un program operațional, care să urmărească niște strategii și direcții de soluționare.

Și cine își asumă în Biserică acest eșec de management? Cine își asumă în Biserică Sinodul din Creta, care este o nereușită absolută pe subiect? Cine a condus Biserica în Ecumenism, în această stare de fapt? Va exista vreo asumare instituțională în Ecumenism pentru tot acest eșec de 100 de ani? Bisericii i se spune încontinuu să tacă, să nu deranjeze, în timp ce lipsa instituțională de rezultate lucrează nepăsătoare, cum s-a văzut în acești 100 de ani. Cât timp să tăcem, până vom cădea în această apocalipsă universală? În lipsa unei soluții teologice Ecumenismul actual este doar o cădere universală, generalizată. Cine își asumă acești 100 de ani pierduți de Biserică? Va exista în ierarhie cineva care își va asuma acest eșec? Preoții sunt sancționați doar la un gând de nesupunere. Cum va răspunde ierarhia la un eșec de 100 de ani, care a culminat în Sinodul din Creta?

Primul și primul lucru de care avea nevoie Ortodoxia în discuție era de capacitate de management, leadership și organizare. Ortodoxia pare să fie în Ecumenism un participant pasiv, în expectativă, care doar privește la ceva ce alții fac, în loc ca ea să aibă controlul și inițiativa în toată această discuție. Și asta din cauza lipsei de viziune, de leadership. Ortodoxia trebuia să conducă o inițiativă de convergență creștină, în toate direcțiile. Și nu doar să privească la toate patimile, visările și ereziile lumești, venite, aduse în această discuție de cei care au fost prinși istoric în toate patimile și ereziile posibile. Nu aceia trebuiau și nu aceia vor construi unitatea creștină. Poate ar trebui să înțelegem că nu acolo va lucra Duhul Sfânt, în caz că cineva se întreabă unde va izvorî unitatea creștină, în lucrarea Duhului Sfânt. În orice caz, nu la catolici și nu la protestanți. Nu în CMB-uri. CMB-urile sunt bune pentru cei care nu au înțeles ce e Ortodoxia și puterea acesteia, și nici cum să organizeze toată această discuție.

Nu vom câștiga acest argument interconfesional în exterior, ci în interior. Dacă noi nu am înțeles și rezolvat intern problema dialogului și dacă aceasta are o complexitate prea mare, atunci Sinodul din Creta e deschiderea porților Bisericii tuturor ereziilor. Este egal căderii Bisericii. Va duce la căderea Bisericii. O abordare corectă de management e să se facă o evaluare în toate dimensiunile a Ecumenismului. Nu o evaluare controlată instituțional, care doar să repete politica instituțională, ci una a întregii Bisericii. Ecumenismul e un proiect instituțional eșuat din cauza lipsei de management în primul rând, din cauza lipsei unui nivel de management și leadership, din cauza lipsei de viziune, de înțelegere a cum trebuie abordată o problemă de Sinod Ecumenic, cu o complexitate de două milenii.

Avem în unitatea creștină o problemă de Sinod Ecumenic, tratată cu aroganță și nu prin deschidere. Tratată prin monopol și nu

într-un Sinod. Tratată prin păreri teologice și nu prin problematizare, analiză și soluție. Ecumenismul actual e doar o mare ipoteză instituțională, în care instituția e deplin descoperită, în orice dimensiune. Instituția nu a acoperit nimic din management, din managementul organizațional, din problematizare, analiză, soluție, argumentare, comunicare, din tot ce trebuia văzut suplimentar în acest dialog. O problemă de Sinod Ecumenic care solicită excepțional de mult integrarea exterioară e rezolvată astăzi doar printr-o istorie dogmatică, de oameni fără experiență în cele pe care încearcă să le rezolve. Pentru că a debloca o discuție argumentativă nu e egal cu a cunoaște niște dogme, pentru că a așeza un cadru al unui program larg care să poată susține ca viziune, misiune, agendă și program nu e egal cu a cunoaște niște dogme, pentru că a vedea cadrul general, problemele, riscurile și oportunitățile discuției e activitate de management de program și instituțional, și nu dogmatică. Pentru că se vede ușor în dinamica istorică a discuțiilor că Ecumenismul actual este o suită de încercări în zona de management, management organizațional, management de program, încercări care nu au legătură cu ceva coerent.

Acești 100 de ani ai Ecumenismului ne arată o deusolare a Ortodoxiei la nivel de management. Iar cele peste 10 adunări ale CMB sunt exemplul istoric al unei deusolări aduse de o minte care este în spatele acestor adunări, deusolare la care Ortodoxia participă, nereușind ea însăși să articuleze un program și o direcție viabile. De asta participăm astăzi în CMB, pentru că nu avem noi, în Ortodoxie, o direcție și un leadership corect, o viziune asupra unei soluții. Adunările CMB sunt doar o propunere haotică de discutare a teologiei, neorganizată în toate direcțiile, care nu a reușit nimic la nivel de management. La cum sunt ordonate tematic și temporal arată că nu se înțelege nimic din ce trebuia făcut într-un dialog ecumenic.

Nivelul de management, direcția de management sunt cele care trebuiau discutate și asigurate în primul rând în Ecumenism. Și trebuia un manager aici și nu un teolog. 100 de ani creștinismul a răătăcit fără management. Și Ortodoxia nu a reușit nimic în această direcție. Ortodoxia nu a reușit să fie un păstor al creștinismului în dialogul ecumenic, ci doar un spectator pasiv al CMB-urilor universale. Ortodoxia avea nevoie de leadership, nu de teologi fără experiență de management și fără viziune. Și avea nevoie de o viziune generală pentru acest subiect, nu de o expectativă, nu să înceapă să creadă ea însăși în CMB-uri, în toate CMB-urile aduse de alții. Astăzi ierarhia Bisericii crede în CMB, nu în puterea Ortodoxiei – cam asta scrie în Creta. Sunt suficiente resurse în Ortodoxie în toate direcțiile, însă din păcate ierarhia nu a înțeles nimic din discuție. Era nevoie doar de o organizare specifică, de un dialog intern, nu de CMB-uri. Era nevoie de o organizare internă, nu de o inerție și dezorganizare externă generală.

Astăzi cei care cunosc dogma monopolizează subiectul, încurcând dogma cu managementul și argumentarea. Discuția despre unitatea creștină avea nevoie întâi de o viziune comprehensivă, discutată de Biserică, nu de o inerție în care facem totul pe încercate, la fața locului. Astăzi Ecumenismul are un fel de strategie de încercare și de văzut la fața locului, în loc să se organizeze corect toată această discuție. E timpul să ne organizăm, și e timpul unui Sinod. Cumva e momentul să începem să și gândim ce facem, în loc să mergem doar în inerție. E timpul să vedem mai mult de istorie și dogmă, și să vedem și zona de management, argumentare și altele mult necesare acestei discuții.

Ecumenismul avea nevoie de competențe în alte zone, nu atât în cea dogmatică. De aceea este în blocaj. Și nu atât Ecumenismul este în blocaj, ci teologii sunt într-un blocaj în care au de adunat extrem de multe din afara teologiei, nefolosite istoric, și nu

reuşesc să aducă o viziune comprehensivă – şi nu reuşesc să exprime acest blocaj. A aduce management, management organizaţional, argumentare, analiză suplimentară, comunicare, alături de alte instrumente exterioare, într-o viziune coerentă asupra unei soluţii, nu e ceva facil. De asta teologic nici nu s-a făcut așa ceva. Şi aici ar trebui mai multă responsabilitate faţă de catolici şi protestanţi şi faţă de o mare de oameni care aşteaptă mântuirea şi primesc doar o aroganţă instituţională care nu ştie ce face pe subiect, dar ştie retorica dogmei şi a dialogului. Teologia este descoperită larg în această zonă exterioară. De asta nu poate nimic în Ecumenism. Şi teologii nu au înţeles că au de construit o catedrală a unui argument teologic, nu înţeleg că pentru a construi o catedrală a unităţii creştine nu e nevoie de dogmă, ci de management şi arhitectură argumentativă, nu înţeleg nimic din necesarul construcţiei şi doar refuză şi luptă cu o soluţie autentică.

Astăzi Ecumenismul este şi o luptă a istoriei cu prezentul, cu un alt viitor al teologiei. Este o luptă în care istoria nu înţelege că trebuie să facă altceva pentru a soluţiona problema. Astăzi istoria nu reuşeşte să acopere nimic din dialog, dar totuşi declară că va rezolva singură problema. Responsabilitatea părintelui Stăniloae în faţa acestei probleme este exemplară, în care a spus că pentru soluţionare e nevoie de o eficienţă mai mare – adică e nevoie de o construcţie teologică nouă, de o extensie teologică. Este cu totul diferită de iresponsabilitatea sinodală, care în Sinodul din Creta a declarat că nu e nevoie decât de mers înainte. Sinodul din Creta e expresia unei abordări care nu înţelege nimic din ce presupune această discuţie. Cumva părintele Stăniloae a răspuns la acel document al Sinodului din Creta cu zeci de ani înainte, spunând că nu inerţia, ci o dezvoltare teologică, o extensie teologică, o soluţie teologică (şi nu neapărat dogmatică) sunt soluţii pentru discuţie. Acel document din Creta referitor la misiunea Bisericii arată că

astăzi teologia nu poate acoperi de fapt această discuție, și că are nevoie urgentă de o discuție largă și de o deschidere pentru a o soluționa. Teologia nu poate astăzi acoperi această discuție despre unitatea creștină. Este prea complexă pentru a o putea acoperi doar prin sine, nefiind vorba doar despre dogmă. Dialogul ecumenic solicită întâi managementul și argumentarea, și nu dogma. Trebuia abordat altfel.

În lipsa perspectivei și metodei corecte de soluționare Ecumenismul actual este de fapt nefolositor. Este doar un nonsens păstrat în viață de inerție și neînțelegere. 2.000 de ani s-a mers înainte pe această problemă. Era timpul să ne oprim acum foarte mult timp și să o discutăm. Nu să mergem înainte. Era timpul unei reevaluări a problemei, nu a unei inerții. Era timpul să gândim problema unității creștine înainte să mergem înainte. Să o cugetăm. Ajunge cu un dialog necugetat care nu știe ce face, care nu știe decât să meargă înainte fără să cugete prea mult la ce face. Indicatorul de progres al Ecumenismului este la un zero absolut. Indică o nevoie sistemică ce nu poate fi acoperită, și un blocaj sistemic. Și arată un proiect nefezabil, care nu are mecanisme de progres autentice, care trebuie actualizat și regândit. Arată că lipsește exact instrumentul de progres.

Ar trebui deschisă de urgență această discuție a Bisericii legată de soluționarea unității creștine. Și un Sinod ar trebui organizat cu mare celeritate, pentru a nu se mai pierde vremea, pentru a nu se mai lungi și tergiversa la nesfârșit discuția, analiza, problematizarea și soluționarea unității creștine. Și ar trebui stabilite o agendă și un program al discuției. Și acest Sinod ar trebui desfășurat pe larg, timp de un an de zile, în întreaga Biserică, în 4 sesiuni (soluția teologică, soluția logistică, Sinodul din Creta și următorii pași ai discuției), pentru a se aduce coerență discuției, pentru a aduce un fundament corect în această discuție. S-au pierdut deja

100 de ani în Ecumenism. Poate ar fi timpul să investim un an într-o discuție internă, în loc să mergem în continuare în neștire. Aceasta era opțiunea responsabilă de lucru pe acest subiect.

Ecumenismul de astăzi este doar o amăgire și o înșelare. În care visarea și amăgirea ne conduc și nu luciditatea și rațiunea, nu o soluție. Și amăgirea ecumenistă cuprinde întreaga Biserică. Când Biserica se pierde în astfel de amăgiri nu trebuie și nu poți să taci. Ortodoxia nu e pregătită pentru o astfel de discuție pentru unitatea creștinismului. Dar s-a avântat cu toată puterea într-o discuție neîngrădită, despre o unitate de orice fel, la care au apărut și musulmanii, și evreii, și toate religiile. De ce oare?

Ecumenismul este doar o mare ispită a diavolului pentru toți cei amăgiți de un miraj al unității adus din afara Bisericii. Nu așa trebuia să arate misiunea Bisericii pentru unitatea creștină. Așa arată din cauza lipsei de înțelegere, a lipsei de discernământ, a lipsei de management. Așa arată din cauza unor problematizări care nu ar trebui abordate decât în forumuri largi ale Bisericii. Complexitatea problemei unității creștine ca soluție duhovnicească, de management, logistică, depășește astăzi capacitatea de analiză a sinodalității și este subiectul unei expertize largite, de management, argumentare și în multe alte domenii neacoperite astăzi de expertiza sinodală, care monopolizează un subiect și o expertiză cu mult în afara propriei sfere de competență.

Acest monopol constituit greșit de sinodalitate trebuie descoperit deplin, deoarece va produce căderea întregii Biserici. Ierarhia nu are expertiză să rezolve acest subiect, l-a monopolizat, și duce Biserica în cădere. Formatul actual de dialog și Ecumenismul actual sunt egale cu căderea Bisericii. Ierarhia de astăzi așază doar temelia unei căderi universale a întregii Biserici. Sinodul din Creta este o temelie pentru căderea Bisericii, deoarece va duce pe termen

lung doar la căderea acesteia.

Aceste discuții despre unitatea creștină aveau nevoie de mult mai multă protecție, pentru a nu ajunge în devieri apocaliptice, cum sunt cele de astăzi. Pentru că odată începută o apocalipsă religioasă universală, nimeni nu o va mai opri. Ecumenismul este ceva cu mult mai grav decât teologii cred că pot gestiona prin raționament teologic critic sau prin conservatorism teologic. Ecumenismul folosește la maxim idealul uman de unitate, care în mâna teologilor visători va depăși cu mare ușurință dogma și va fi forțat ca de facto religios universal. Ecumenismul nu va lucra teologic, în adevăr, ci prin visare, înșelare și prin forțare teologică, pentru că nu are de fapt o soluție teologică. Trebuie să ne trezim. Astăzi nu mai vorbim despre riscuri în Ecumenism, despre riscurile unei astfel de inițiative, ci despre inițiative degenerate larg, scăpate de sub control, ale unei unității care poate avea orice formă va dori contextul religios universal actual. Ecumenismul este ceva care crește continuu, dar nu într-o direcție corectă.

Ecumenismul actual este o apocalipsă, nu un cadru pentru misiunea Bisericii. Este o inițiativă degenerată deplin, în direcții majore, ignorate din cauza unei orbiri generale adusă de o euforie și de o speranță bolnavă. Ecumenismul este o speranță bolnavă, nu un discernământ teologic ortodox. Un discernământ teologic ar fi adus o problematizare și o analiză, nu doar un „dialog”. Ar fi produs o soluție teologică. Ar fi urmat sfatului părintelui Stăniloae pentru o eficiență teologică. Ar fi produs o metodă și o organizare argumentativă drept soluție teologică pentru unitatea creștină.

Și totuși rămâne întrebarea deschisă, cine adună și cum se va aduna în Ortodoxie această discuție legată de cum avem unitate în creștinism? Și răspunsul este un Sinod. Oricum am întoarce discuția tot aici ajungem.

BIBLIOGRAFIE

1. Antonio Sandu, *Logică și teoria argumentării*, Curs universitar, Editura Lumen, Iași, 2012
2. Aurel M. Cazacu, *Teoria argumentării*, Editura România Press, București, 2007
3. Chaïm Perelman, Lucie Olbrechts-Tyteca, *Tratat de argumentare. Noua retorică*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2012
4. Constantin Sălăvăstru, *Mic tratat de oratorie*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2020
5. Constantin Stroe, *Retorica și teoria argumentării*, Curs universitar, București, 2006
6. Daniela Frumușani, *Tehnici de argumentare*, Curs, Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării, Universitatea București
7. Doina-Olga Ștefănescu, Sorin Costreie, Adrian Miroiu, *Logică și argumentare*, Manual pentru clasa a IX-a, Editura Humanitas Educațional, București, 2000
8. Drăgan Stoianovici, *Argumentare și gândire critică*, Editura Universității din București, București, 2005
9. Elena Lupșa, Victor Bratu, Maria Dorina Stoica, *Logică și argumentare, Manual pentru clasa a IX-a*, Editura Corvin, Deva, 2004
10. Eugen Năstășel, Ioana Ursu, *Argumentul sau despre cuvântul bine gândit*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1980
11. Odette Arhip, Prof. univ. dr., *Retorica*, Suport de Curs, Universitatea Petre Andrei din Iași, Facultatea de Drept
12. Silvia Săvulescu, *Retorică și teoria argumentării*, Editura comunicare.ro, București, 2004
13. Sorin-Tudor Maxim, Marius-Costel Eși, *Elemente de logică și teoria argumentării*, Editura Lumen, 2015
14. Tomiță Ciulei, *Logică, argumentare și retorică*, Editura Lumen, Iași, 2014
15. Doru Nastasă, *Biserica Una, Ortodoxă, și Ecumenismul*, Editura Agaton, București, 2022
16. Doru Nastasă, *Unitatea creștină și Catolicismul*, Editura Agaton, București, 2022

17. Doru Nastasă, *Unitatea creștină și Protestantismul*, Editura Agaton, București, 2022
18. Doru Nastasă, *Mărturia harului și a comuniunii* Editura Agaton, București, 2022
19. Doru Nastasă, *Unitate, Cincizecime, Biserică*, Editura Agaton, București, 2022
20. Doru Nastasă, *Programul discuției despre unitatea creștină, Ecumenism și Sinodul din Creta*, Editura Total Publishing, 2023
21. Doru Nastasă, *O catedrală teologică a unității creștine*, București, 2023
22. Doru Nastasă, *Unitatea creștină în Ortodoxie*, București, 2023
23. Doru Nastasă, *Un discurs despre unitatea creștină, Ecumenism și Sinodul din Creta*, Editura Smart Publishing, București, 2023
24. Doru Nastasă, *Unitatea creștină, problemă de Sinod Ecumenic*, Editura Smart Publishing, București, 2023
25. Doru Nastasă, *Un apel la unitate adresat Pontifului Romei și ierarhiei Bisericii Ortodoxe*, Editura Smart Publishing, București, 2023.